

Dirshu
דרשו'ה' ועזרו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבירת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 392

פנינים לפרשת שופטים

החלק הכי חשוב בעבודה המיוחדת של חודש אלול, הוא החלק של שמירת האיזון העדין בין רצינות לבין עצבות חלילה וחס, וצריכים להיזהר מאוד שלא להפוך את החודש הזה לחודש של עצבות ודיכאון, כי מי שנופל למצב לא רצוי זה, יצא שכרו בהפסדו

הגאון הגדול רבי שלמה קנייבסקי שליט"א,
ראש ישיבה 'קרית מלך', בשיחת הכוונה והדרכה לקראת חודש אלול

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת חודש אלול, על המשמעות המיוחדת שלו בעולם הישיבות, שיחרנו את פניו של ראש ישיבת 'קרית מלך' הגאון הגדול רבי שלמה קנייבסקי שליט"א, בנו חביבו של מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, וביקשנו לשמוע מפיו דברי הכנה והדרכה לימים קדושים ונשגבים אלו.

"בחודש אלול צריך כל יהודי להתכונן כראוי לקראת הימים הנוראים כידוע, זה גם זמן של התחדשות בהיכלי התורה, מתחילים שנת לימודים חדשה וכל אחד כמובן רוצה שהוא וילדיו יצליחו בשנה הבעל"ט, בהחלט יש עבודה רוחנית רבה שצריכים לעשות בחודש אלול. אבל החלק הכי חשוב בעבודה המיוחדת של חודש אלול, הוא החלק של שמירת האיזון העדין בין רצינות לבין עצבות חלילה וחס, וצריכים להיזהר מאוד שלא להפוך את החודש הזה לחודש של עצבות ודיכאון, כי מי שנופל למצב לא רצוי זה, יצא שכרו בהפסדו".

בתשובה על החטאים שלנו, זאת סיבה לשמוח שמחה עצומה".
ומה עם חרדת הדין? האם אנחנו אמורים לבוא לראש השנה עם תחושה של אדישות חלילה?
"כמובן שלא", משיב ראש הישיבה שליט"א. חרדת הדין במקומה עומדת, אבל צריכים להבין קודם כל מה זה חרדת הדין.
"ניקח דוגמה מאדם שהסתבך עם החוק כאן בעולם הזה, ועליו להגיע לבית המשפט. כמובן שאם הוא יהיה אדיש ולא ידאג להגן על עצמו במהלך המשפט, הוא יקבל עונש חמור מאוד. צריך שתהיה לו

"רבינו הגר"א מווילנא כותב שבראש השנה, בזמן תקיעת שופר צריכים להיות בשמחה עצומה. מי שלא מבין את הנושא הזה, של האיזון בין ההרגשים השונים, לא מסוגל להבין. איך אפשר לשמוח בזמן שופט כל הארץ יושב על כס המשפט וכולנו עוברים לפניו כבני מרון, אבל האמת שזה בכלל לא סותר, אלא אדרבה דווקא בגלל ששופט כל הארץ יושב על כס המשפט מאפשר לנו להתחרט ולחזור

אימת הדין, שהוא יתכונן כראוי ויעשה כל מאמץ כדי לצאת זכאי, אבל מה מצופה ממנו? שיהיה בדיכאון וישב בבית המשפט עם פנים נפולות ועיניים כבויים? זה מה שיציל אותו?

"מה שיציל אותו זה אם הוא יתייחס לאישומים התלויים כנגדו ברצינות ובכובד ראש, יחשוש מהתוצאה וכתוצאה מהחשש הזה ייכנס לפעולה ויעשה כל מאמץ כדי להתגונן. אדם כזה ישכור את עורך הדין הטוב ביותר שידו משגת כדי תשלום שכרו, הוא יחפש ראיות שיכולות לזכות אותו, ישקיע בחיפוש עדים שיכולים להעיד לטובתו, הוא יהיה פעיל! נמרץ! לא יישב בדיכאון ויחכה לראות כיצד נחרץ גורלו. זאת חרדת הדין אמיתית.

"במקרה שלנו, שאנחנו מוזמנים למשפט בפני מלך רם ונישא, יש לנו עוד דרך: תשובה! אדם השב בתשובה על מעשיו, זוכה להגיע לדין כשכתב האישום נגדו נמחק!

"קיבלנו מתנה גדולה ועצומה, יש לנו כלי עוצמתי שנקרא תשובה, אנחנו צריכים לשמוח שיש לנו אותה, חודש אלול זה זמן שבו צריכים לצאת בריקוד, ב"ה שזכינו שאנחנו יכולים לעשות תשובה ולהיטהר מכל הטומאות והחטאים שדבקו בנו".

כלומר, בחודש אלול אנחנו לא אמורים להתעסק עם 'מי יחיה ומי ימות'? הרי אנחנו מתקרבים משפט שבו כל העתיד שלנו תלוי על בלימה, צריכים להתעלם מכך ולא לחשוב על זה?

"צריכים לחשוב על זה, אבל במינון הנכון. כשאדם רואה שהוא מאבד את הרצינות וחלילה נתפס לאדישות, צריכים לקחת בחשבון שיש 'מי יחיה ומי ימות'. מותר ואפילו צריך להיזכר במקרים מצערים שאירעו בשנה החולפת, ולהפנים את האמונה שהם נגזרו בראש השנה.

"אבל המטרה של זה היא לא כדי להיכנס למצב של עצבות חלילה, אלא רק כדי להזדעזע מעט לשמור על רצינות, ולשמוח שיש לנו אפשרות לתקן את מעשינו ולהציל את עצמנו בראש השנה מפני גזר דין קשה".

אבל למעשה אנחנו הרי משתדלים כל שנה בחודש אלול להתנקות מחדש מכל העבירות שבידינו, ויטען הטעון, בצדק אני פוחד מאוד מאימת הדין, כי התשובה שלי לא שווה כלום, והראיה שגם בשנה שעברה חזרתי בתשובה כביכול, והרי אני ככלי מלא בושה וכלימה פעם נוספת???

"בחורי הישיבות בימינו רגילים לשתות ולאכול בכלים חד פעמיים, אבל עד לא מזמן בחדרי האוכל של הישיבות היו כוסות וצלחות מפלסטיק, ומטבע הדברים לא בכל הישיבות היו מקפידים מאוד על הניקיון של הכלים הללו.

"באחת הישיבות טענו הבחורים שמאחר והלכלוך נשאר בכוסות. כל יום עוד קצת לכלוך ועוד קצת לכלוך, נוצר מצב שהתכולה של הכוס הולכת ומצטמצמת כי היא בית הקיבול שלה קטן ככל שדבק עוד לכלוך בדפנות הכוס.

"היו הבחורים מתלוצצים בינם وبين עצמם, שהרי זה ממש נס שפעם בשנה עורכת הישיבה כינוס לתורמים, ואלו מתארחים בחדר האוכל, כך נאלצת הנהלת המטבח לשטוף את כל הכוסות כראוי.

אחרת, הם טענו, לא היו יכולים בכלל לשתות בכוסות הללו, כי הן היו מתמלאות לכלוך ולא היה נשאר מקום לשתיה.

"הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, היה אומר שזה בעצם מה שקורה בחודש אלול. האדם מתמלא בכלוך שדבק בו בכל ימות השנה, כל כך הרבה לכלוך שמצטבר, עד שכביכול כבר לא נשאר מקום. כשמגיע חודש אלול, זה כמו שבאים האורחים לשיבה, פעם בשנה מנקים את הלב, שלא יהיה מלא וגדוש בכלוך חלילה".

על מה בכל זאת צריכים לשים את הדגש בחודש אלול?

"החלק העיקרי של חודש אלול זה לבדוק את עצמנו, היכן אנו נמצאים. כל ילד יודע את המשל המפורסם לבעל חנות שפעם בשנה עורך 'ספירת מלא' וצריך לבדוק אם הוא מרוויח או מפסיד, כך גם כל יהודי צריך לעשות פעם בשנה, בחודש אלול, בדק בית פנימי בנגעי לבבו ובנבכי נפשו, לראות אם הוא עובד ה' או שחלילה לא.

"אבל למשל המפורסם הזה יש חלק נוסף שמשום מה הוא קצת פחות מפורסם. כשבעל עסק עושה 'ספירת מלא', הוא עושה שתי בדיקות. אחת היא בדיקה כללית, אם אני מפסיד או מרוויח. אבל הבדיקה היותר חשובה היא הבדיקה הפרטנית - איפה אני מרוויח ואיפה אני מפסיד. כל אחד ואחד מהמוצרים שהוא מוכר או מייצר בעסק שלו עובר בדיקה, האם שווה לי להמשיך להחזיק את המוצר הזה או שאולי עדיף לוותר עליו!

"גם אם העסק רווחי מאוד, זה לא אומר שכל האגפים שלו רווחיים, אולי יש איזה חלק בעסק שגורם הפסדים וזקוק לתיקון משמעותי?

"ועכשיו לנמשל. זה לא מספיק לבדוק אם אני עובד ה' או חלילה לא. הסדיקה צריכה להיות הרבה יותר פרטנית. איך התפילה שלי? אני מכוון מספיק טוב? אני מבקש מהקב"ה בצורה של בקשה אמיתית מתוך אמונה וביטחון שהוא שומע את התפילה שלי ובכוחו למלא את בקשתי? אני מאמין בכח של התפילה שלי וביכולת שלה לחולל שינוי? אחרי התפילה אני מרגיש קרוב יותר לקב"ה?

"כך גם לגבי הלימוד. זה לא רק "אם אני לומד מספיק", אלא גם האיכות של הלימוד, גם השאלה אם אני חוזר מספיק על מה שלמדתי, האם אני לומד בצורה נכונה, האם אני לומד בחשק ובשמחה, האם כשאני לומד באמת אכפת לי לדעת מה רצון ה' ומה הכוונה במילים הכתובות לפני או שאני מסתפק באמירת המילים והשמעת סברות שהן חיצוניות לי כביכול ולא נוגעות אלי חלילה. כך גם לגבי כל התחומים של עבודת ה' הן בדברים שבין אדם למקום והן בדברים שבין אדם לחברו.

"המטרה היא לא להיכנס לדיכאון חלילה וחלילה על מה שלא בסדר, אלא ההיפך לשמוח על ההזדמנות שיש לנו להשתפר, לכפר על העבר ולקדם את פני העתיד כשאנחנו במצב רוחני גבוה יותר. "מי שזוכה לחיות עם המהלך הזה בחודש אלול, אשריו ואשרי חלקו! ומי שלא, מוטב שיחשוב שעכשיו חודש תמוז או חשוון, ולא ישקיע את עצמו ואת סביבתו בעצבות חלילה. אלול צריך להיות חודש של עליה רוחנית, לכל הפחות צריכים להשתדל שלא יהפוך לחודש של ירידה..."

"כשהגעתי לבית החזון איש בשעת לילה, ראיתי שהוא יושב בחצר הבית ועיניו נשואות אל השמים, הוא התבונן בכוכבים בריכוז רב במשך דקות ארוכות"

כך מינה מרן החזו"א את מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצוק"ל, בעל 'שבט הלוי' כרבה של 'זכרון מאיר' בבני ברק

"וּבָאתָ אֶל הַפְּתָנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם" (י"ז ט')

בכינוס שנערך לרגל מלאת שישים שנה להקמתה של ישיבת 'חכמי לובלין' בראשותו של מרן פוסק הדור רבינו הגר"ש ואזנר זצ"ל, נשא רבינו דברים בפני תלמידיו האהובים וסיפר להם על ימיו הראשונים בישיבה ובשכונת 'זכרון מאיר' שהוא היה ה'מרא דאתרא' שלה. למעשה מי שהקים את השכונה, וגם את 'ישיבת חכמי לובלין' היה הנגיד רבי יעקב הלפרין זצ"ל, שחולל גדולות ונצורות להקמת עול תורה וחי' תורה בארה"ק. רבי יעקב היה דבוק במרן החזון איש ולא זו פסיעה אחת בלי לשאול לדעתו.

כשהקים את שכונת 'זכרון מאיר', ביקש הרב הלפרין להקים בה גם ישיבה על שמו ולזכרו הטהור של גאון ישראל רבי מאיר שפירא זצ"ל, מייסד 'הדף היומי' ומייסד ישיבת חכמי לובלין המקורית שהיתה מגדלור של תורה בפולין ובאירופה כולה, לפני שעלה הכורת על יהדות אירופה.

באותה עת ביקש רבי יעקב הלפרין למנות גם רב לשכונת 'זכרון מאיר' שהקים בעמל וביגיעה רבה, וכמובן שאת החיפוש עשה על פי ההכוונה וההדרכה שקיבל ממרנא החזון איש זצ"ל.

רבינו החזון איש ביקש מכמה מנאמניו שהתגוררו בירושלים, שימליצו לו על אחד מחכמי ירושלים הצעירים שיוכל להתמנות לתפקיד כרבה של 'זכרון מאיר', והללו המליצו פה אחד על מרנא הגר"ש ואזנר זצ"ל, שהיה אז אברך צעיר לימים, וכיהן כמו"ץ מטעם 'העדה החרדית' בירושלים.

באותם ימים גם נקלע באקראי קונטרס שחיבר מרן ה'שבט הלוי', על נושא של עיבור השנה בארץ ישראל, ורבינו החזון איש התרשם מתוכן הקונטרס שכותבו הוא אדם גדול מאוד עם ידיעה ברורה ונהירה בכל מקצועות התורה.

לא זו בלבד, אלא שהחזון איש אף עלה לירושלים כדי לתהות על קנקנו של האברך הצעיר, וגילה שהוא אכן בקי בכל מכמני התורה ואדם גדול מאוד, כך שמכל הכיוונים הסתדרו הדברים כך שיהיה זה מרן הגר"ש ואזנר שייקח על עצמו את עול הרבנות בשכונה החדשה.

אבל מרן זצ"ל התלבט מאוד, שכן הוא כבר כיהן במשרה חשובה בירושלים עיה"ק, ומאוד אהב אתהישיבה בין חכמי ירושלים וגאוניה. מנגד הוצע לו גם לכהן ברבנות בקהילה של יוצאי אוסטריה

שהוקמה אז בחיפה, ורבינו שהיה בעצמו יליד וינה, התלבט מאוד אם לא יהיה זה נכון עבורו לכהן כרב בקהילתם.

סיפר מרן זצ"ל באותו כינוס, שכבר בשנת תש"ו, שנה לפני שקיבל על עצמו את עול הרבנות, הוא הגיע לבקר קרוב משפחה בבני ברק, וכשצעד ברחוב הבחין שמרנא החזון איש צועד לפניו, בלי שום מלווה. החיש הרב ואזנר את צעדיו כדי להדביק את הפער, והתלווה אל החזון איש כדי שלא יצעד לבדו ברחובה של עיר.

כמובן שהשיחה בין שני גאוני עולם עברה מיד לפסים עיוניים, והנה הגיעה פרשת הדרכים שבה אמורות היו להתפצל דרכיהן. מרן הרב ואזנר התכוון להמשיך וללוות את החזון איש לביתו ולאחר מכן לשוב על עקביו, אבל החזון איש המשיך לצעוד בדרך המובילה למחוז חפצו של הרב ואזנר...

"שאלתי את החזון איש", סיפר הרב ואזנר, "וכי שכח רבינו את הדרך לביתו? הרי רבינו צריך לצעוד לכיוון ההוא ולא לצד זה. אבל החזון איש ענה לי שהוא לא שכה, אלא מפאת שאני רב השכונה, הוא צריך ללוות אותי."

"אמרתי לחזון איש שאני לא אוכל להסכים לכך שהוא ילווה אותי, אבל החזון איש עמד על כך ואמר שהוא לא לך לכיוון ביתו ויעמוד כאן עד שאלך למחוז חפצו והוא יוכל ללוות אותי."

"החזון איש שלא היה איש של בדיחות", הוסיף מרן זצ"ל לספר, "הוא

המשך בעמוד 5

זכורני מעשה שהתרחש בעת שלמדתי בת"ת "עץ חיים" היה זה בעת שמרן רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ליווה את חתנו מרן הגר"א קוטלר זצ"ל ונכדו רבי שניאור זצ"ל, עם שובם לאמריקה, והנה, הבחינו תלמידי הת"ת שר' איסר זלמן לא ירד עד לרחוב ממש, אלא ליווה רק עד אמצע המדרגות. תלמידי הת"ת ביקשו לדעת מדוע לא ירד הגאון עד למכונית. ואז השיב להם מרן הגרא"ז זצ"ל תשובה מרטיטת-לב

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על ההנהגה במידות טובות, חמלה ורחמנות

לא תוכל לתת עליך איש נָכְרִי (ז' טו)

צומחים גדולי-עולם וכך הם רוכשים את תהילת-העולם שלהם. ואלו התכונות שצריכות לשכון בליבו של מלך ישראל. שמעתי שכאשר כיהן מרן הגאון רבי ברוך-בער ליבוביץ זצ"ל בראשות הישיבה בקמניץ, הסתובב בעיר יהודי עני שמבגדיו נטף ריח לא-טוב, וכל מי שנפגש עימו היה משתדל לסור הצידה. משראה מרן הגרב"ב כך, המתין לרגע שיכנס לבית המדרש, ואז לעיני כולם חיבק אותו בחום והניח ידו על צווארו, והוליכו ל'מזרח'

נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם.

גדלותם הענקית של גדולי ישראל האמיתיים נמדדת דוקא במידת הרגישות והרחמים שיש להם על כל בר-ישראל באשר הוא. 'רחמנים בני רחמנים' הם, ולא מכבידים עולם על העם בשום דבר מכל הדברים, כלשונו של 'החינוך' באשר לטבעיו של המלך. התבוננות במעשים אלה תחנך גם אותנו כיצד להגיע להרגשים בדקי-דקויות ולהגיע למצב שבו נוכל להרגיש את ליבו של זולתנו. זכורני מעשה שהתרחש בעת שלמדתי בת"ת "עץ חיים" ושגרם להתרגשות רבה בקרב כל הילדים שהיו נוכחים בשעת מעשה. היה

"שורש המצוה ידוע, כמהיות הממונה לראש, להכניע לכל בכל אשר ידבר, צריך להיות על כל פנים מזרע ישראל, שהם רחמנים בני רחמנים, כדי שירחם על העם שלא להכביד עולם בשום דבר מכל הדברים, ויאהב האמת והצדק והיושר, כידוע בכל שהוא ממשפחת אברהם אבינו ע"ה שיש בה כל טובות אלו, וכעין שאמרו חכמי הטבע שטבע האב צפון בבניו". (ספר החינוך)

המידה הזו של 'רחמנים בני רחמנים' אפיינה במהלך הדורות לא רק את מלכי ישראל, אלא גם את כל גדולי ישראל, שהתנהגו לצאן מרעיתם בחמלה וברחמנות גדולה.

צריך גם לדעת שגדלותו של משה רבינו שזכה להוציא את בני ישראל ממצרים, לא החלה ביציאת מצרים עצמה, ולא בכך שקרע להם את הים, וגם לא בנתינת התורה לעם ישראל.

על הפסוק (שמות, ב' י"א) 'וירא בסבלותם', אומר רש"י - 'נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם'. והנה, למרות שמושה רבינו גדל בארמונו של פרעה מלך מצרים, הוריד את עצמו אל העם והשתתף בצער, ונתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם.

וזו היא אחת מתכונותיו המאפיינות של כל מנהיג באומה היהודית. אלמנה אחת באה בערב שבת אל מרן ה'דברי חיים' מצאנז, וסיפרה שהיא מתעסקת במכירת פירות בשוק העירוני, והתלוננה במר-ליבה על כך שהפירות שלה אינם טובים דיים, ובשל כך הציבור המגיע לערוך קניותיו בשוק אינו פוקד את דוכנה.

לבש אותו גאון וקדוש את מעילו וכובעו, עזב את בית המדרש ויצא לשוק, ניצב ליד דוכן הפירות של האלמנה, והכריז: "יהודים! בואו לקנות תפוחים טובים ובריאיים!" גאון זה, שהיה רבן של כל בני הגולה, לא הסתפק רק בכך, אלא דרש על כל תפוח מחיר כפול ומכופל מהמחיר הקבוע בשוק.

למותר לציין שרק ראו היהודים שלנו כך, והגיעו בהמוניהם לדוכן האלמנה, עד שבין-רגע לא נשאר שם תפוח אחד.... בכך זכה אותו גאון וצדיק לנועם זיו עליון, ולידיעת התורה המופלגת שלו. כך

התלמידים הדביקו את התמרים לכסאו של המלמד...

בענין שבירת המידות, ושלא להכביד את העול, נשאלנו פעם ממלמד-תשב"ר הנוהג לחלק תמרים וממתקים לתלמידיו המצטיינים, והנה יום אחד בבואו לכיתה הוא מגלה שהדביקו לכסאו את התמרים שחילק, כדי לטנף את בגדיו. המלמד שאל האם להמשיך במנהגו בחלוקת התמרים?

והשבנו לו, שנאמר בנביא (יחזקאל, ט"ז י"ט) 'ולחמי אשר נתתי לך סולת ושמן ודבש האכלתיך, ונתתיהו לפניהם לריח ניחוח ויהי, נאום ה' אלוקים'.

ופירש רש"י: "יום אשר עשו את העגל ירד להם המון, ונתנו ממנו לפני העגל, ואעפ"כ ויהיה ביום מחר, ולא פסק; ואף כן מפורש בספר נחמיה (ט' כ') אף כי עשו להם עגל מסכה, ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם, ומנך לא מנית מפייהם", וכו'.

והוא מוסר-השכל עבור כל אחד מאתנו, שלא ישתמש באיברים שקיבל מהקב"ה, לעשות את ההיפך מרצונו יתברך, וצריך מאד להיזהר מזה.

ולכן, על המלמד לומר לתלמידים, שבעצם היה צריך למנוע מהם מעכשיו את קבלת הממתקים, אך מכיון שהוא הולך בדרכיו של הקב"ה שזן ומפרנס אותנו למרות שאנחנו חוטאים כנגדו, כך גם הוא יתנהג איתם, ולמרות מה שעשו, ימשיך את חלוקת הממתקים.

על ידי פעולות אלו, יגרום המלמד שהתלמידים יעריצו אותו וירצו ללכת בדרכיו ובדרכי השי"ת.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' - בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

זה בעת שמרן רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ליווה את חתנו מרן הגר"א קוטלר זצ"ל ונכדו רבי שניאור זצ"ל, עם שובם לאמריקה, בדרכם להקים את מבצר התורה הגדול של ליקוואד.

האב - מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל - ובנו, ענקי התורה, ניצלו כידוע בניסי-ניסים מציפורני הנאצים בשואה, ולאחר שהייה קצרה בארץ ישראל טסו לאמריקה, ומרן הגר"א קוטלר זכה שם ממיקמי התורה ביבשת האמריקנית. הבן רבי שניאור היה אז בתקופת אירוסיו, והחתונה היתה אמורה להיערך מיד עם שובו לאמריקה.

התרגשות רבה ניכרה על רבי איסר זלמן בעת שחתנו ונכדו נפרדו ממנו, וירדו בגרם המדרגות, בדרכם לרכב שהמתין למטה, ושהייה אמור להובילם לשדה התעופה.

והנה, הבחינו תלמידי הת"ת שר' איסר זלמן לא ירד עד לרחוב ממש, אלא ליווה את ר' שניאור ואביו רק עד אמצע המדרגות שהובילו מזירתו אל הכביש, ונישקו ונפרד ממנו.

תלמידי הת"ת ביקשו לדעת מדוע ולמה לא ירד הגאון עד למכונית. הלא דבר הוא!

ואז השיב להם מרן הגרא"ז זצ"ל תשובה מרטיטת-לב, ושצריכה להרעיד את ליבו של כל אחד מאיתנו:

"הרי כל חבריו של נכדי זכו להגיע למצב שבו הוא נמצא עתה. רובם נעקדו על קידוש השם, ואם כן כיצד יש באפשרותי לירד עד לרחוב ולנשקו לעיני כולם, ולהפגין את שמחתי; הרי יש משפחות רבות שלא הגיעו לרגע הזה?"

כך זוכים לגדלות ולקירבת השם, ואלו הן מידות 'ממשפחת אברהם אבינו ע"ה שיש בה כל טובות אלו, וכעין שאמרו חכמי הטבע שטבע האב צפון בבניו, לשון 'החינוך' במצוותנו.

המשך מעמוד 3 | מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצוק"ל

באמת לא ויתר, וליווה אותי עד שהגעתי למחוז חפצי, ורק לאחר מכן סב על עקביו והלך לבדו לביתו..."

בפועל חזר מרן זצ"ל לירושלים ועניין המינוי שלו כרב השכונה נדחה, אבל בשנה שלאחר מכן, הגיע אליו רבי יעקב הלפרין והציע למרן לכהן בראשות הישיבה שהוא מקים על שם מורו ורבו רבי מאיר שפירא. להצעה זו לא יכול היה רבינו לסרב, וכך הוא ניאות לרבל על עצמו את עול הרבנות ואת הנהגת השכונה.

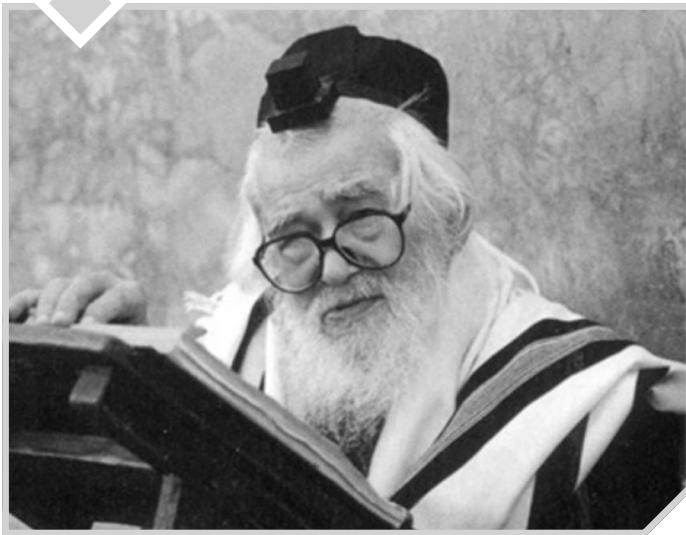
כששמע מרן החזון איש שהרב ואזנר הסכים לכהן כרבה של 'זכרון מאיר' הכריז בקול גדול 'מזל טוב', ואמר שאכן זהו מזל טוב מאוד של תושבי שכונת 'זכרון מאיר' שיהיה להם רב שהוא גם ראש ישיבה, וכך ירבה את גבולות השכונה בתלמידים ובהפצת תורה.

[מעובד ע"פ הספר 'אבי ההוראה']

באחד מביקורי האחרונים אצל מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, פנה מרן אלי ואמר: "ברצוני להשמיע לך דברים חשובים, ואני מבקש שתרשום את מה שאומר לך". מרן פתח ואמר: "מימי לא היה לי יום אחד טוב. תמיד היו לי צרות, יגון ואנחה, אך בכל זאת אני אדם מאושר..

הרב שלמה לורינץ מעלה מזכרונותיו האישיים עם מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

אֵל הַפְּתָנִים הַלְלוּם וְאֵל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם (י"ט)

טרם אבוא להעלות מזכרונותי על רבן של כל בני הגולה, מרן רבי אלעזר מנחם מן שך זצוק"ל, ברצוני להקדים נקודה חשובה, המייחדת את דמותו של רבינו.

במשך רוב שנות חייו, לא הכיר מרן ולא התעניין בשום דבר בעולם, מלבד בדבר אחד: לימוד התורה והרבצת התורה. לא היתה זו 'הסתגרות' או 'בריחה' מהווית העולם הזה, הוא פשוט לא הכיר עולם אחר מלבד ד' אמות של הלכה, ולכן לא היה שייך במציאות לדבר עמו על נושא אחר.

כאשר צורף מרן בשנת תשי"ט למועצת גדולי התורה, ספרתי על כך למרן הגר"ז מבריסק, לשמע הדברים העלה הגר"ז בת שחוק על שפתני, ושאל אותי: "תגידי לי ר' שלמה, ר' לייזר'ל שלנו מסוגל לשבת במועצת גדוה"ת? הלא הוא שייך אך ורק לתורה, ואינו יודע מאום מענייני העולם הזה, כל כולו תורה בלבד!"

בניגוד למצופה ובניגוד מוחלט לדרך הטבע, הפך מרן למנהיג בחדס עליון של כלל ישראל. מצודתו היתה פרוסה על כל רחבי תבל, ולא היה דבר גדול או קטן בעולם התורה שלא היה מעורב בו. הוא זכה להתקבל כמנהיגם הבלתי מעורער של כלל ישראל.

אין לנו כלים להבין את כוחותיו של מרן, כיצד היה שקוע כל כולו בתורה, ובד בבד היה מנהיג של כלל ישראל, וזאת יחד עם התמסרותו לכל יחיד ויחיד. חידה וסתומה היא בעינינו, כיצד הספיק, כיצד הכיל המועט את המרובה. חשבנו שהיכרנו אותו, אך היינו רחוקים מזה מרחק רב.

מאלפים ביותר בעיני זה הם דברי הגרש"ז אויערבך. בני רבי יצחק (שהוא חתן בתו) שאל את הגרש"ז: מקובל שבכל דור ודור יש לו ל"ו צדיקים נסתרים האם הם קיימים גם בדורינו? הגרש"ז השיב בוודאות שאכן ישנם כאלו גם בדורנו.

בני הוסיף לשאול: אומרים, שהצדיקים הללו מסתתרים בלבוש של בעלי מלאכה פשוטים, ובדורינו נוקבים בשמותם של בעלי מלאכה שהתנהגותם כפשוטי עם, אבל לפי טענת העם הם צדיקים נסתרים. הגרש"ז ענה בפסקנות: "לא! לא אלה הם הצדיקים הנסתרים".

שאל בני: ובכן, מי הוא מהצדיקים הנסתרים בדורנו? - ענה לו הגרש"ז: "אתה מכיר אותו היטב, הוא רבך, הגרא"מ שך".

בני שאל בתמיהה: "הסבא קובע שמרן הגרא"מ שך הוא מהצדיקים הנסתרים?! הרי אין אדם מפורסם ממנו בדורנו!"

השיב הגרש"ז: "עד כמה שהגרא"מ שך מפורסם, אין אפילו אחד שמכיר באמת את גדלותו הפנימית. החלק הנסתר שבו גדול לאין ערוך מהנגלה שבו. האתכסיא עולה הרבה הרבה על פני האתגליא". הגרש"ז הוסיף ואמר: "לולא שהפן הנסתר שלו עולה על הנגלה, בלתי אפשרי היה להגיע לאותו שיעור קומה שאנו רואים אצלו בגלוי. משל למה הדבר דומה? לבניין המתנשא לגובה רב מאד, שאינו יכול להחזיק מעמד אלא אם כן יסודותיו הטמונים באדמה הם עמוקים וחזקים ביותר..."

מן הענין להוסיף כאן כי מרן עצמו היה רגיל לומר בשם רבי ישראל סלנטר, שבזמנו לא יתכן שיהיה "צדיק נסתר", ונימוקו עמו: "יהודי אשר כבוד שמים נוגע לליבו, אינו יכול הסתגר בד' אמותיו בזמן שהאש בוערת מסביבו, כאילו אין זה נוגע לו. עליו לצאת למערכה ולפעול ככל יכולתו למען כבוד ה' ותורתו". מרן הזכיר את הדברים בנאומו בכנס היסוד של דגל התורה, שהתקיים בבנייני האומה, בתשרי תשמ"ט.

למרות שהנהיג את הדור ביד תקיפה ובעוז, מרגלה בפומיה: "כשלעצמי אינני יודע שום דבר. כל הידוע לי זה מה שקיבלתי מהחפץ חיים, מר' חיים עוזר גרודז'נסקי, מהחזון איש ומהרב מבריסק. ואם מתעוררת איזו שאלה בין בעיני ציבור ובין בעיני של הפרט, אני מסתגר וחושב: 'איך היו מכריעים בענין זה ר' חיים עוזר והחפץ חיים'". ראיתי לנכון להעלות מספר קווים שהיו ייחודיים לדמותו של מרן,

אחרי זה אוכל להיכנס לגן עדן
ולהיפגש עם רבי עקיבא וחבריו.
האם אתה יכול לתאר לעצמך
איזה עונג ואושר הוא להיפגש
עם רבי עקיבא?! ומכיון שאני
מרגיש את האושר הזה, הרי
ממילא אני מאושר כבר עכשיו

לאכול, אך בסעודה שלישיית, עליה נאמר: 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' העדפתי להישאר רעב ולא ללכת לבעלי בתים. ישנתי בבית המדרש על ספסל, והנחתי בול עץ מתחת לראשי. מעולם לא היתה לי כרית... היה קר, ובא מישהו, שהיה לו מעיל קרוע וראה שאני קופא מקור, וכיסה אותי בו... מעולם לא היו לי נעליים שלמות. לא היה לי כסף להחליף סוליות, ונעשו בהם חורים. הנעליים גם היו קרועות ולבסוף נקרעו, אצבעותי יצאו מהנעליים... החליפה היתה מרופטת, חולצה היתה לי רק אחת, אותה כיבסתי בערב שבת, כדי שלשבת תהיה לי חולצה נקיה לכבוד שבת. במשך הזמן החולצה נקרעה... אך למרות כל זאת אמר לי מרן: "אלו היו הימים הכי טובים שלי. הייתי שקוע כולי בלימוד ולא ידעתי דבר ממה שמתרחש בחוץ"... כבר בימי עלומיו, בעודו נער צעיר, חי מרן את "חיי העולם הבא". ימים אלו היו ימים מאושרים, "הימים הכי טובים שלי", יותר טובים מהימים שישב בכבודו של עולם, משום שהיה חי "ימי שמים על הארץ". הוא היה מאושר, כי ה'עולם הזה' שלו לא היה 'עולם הזה', הוא היה כולו 'עולם הבא'.

שמחת החיים

מרן העיד על עצמו שלא היה לו יום אחד טוב בימי חייו, ובכל זאת הוא היה מלא וגדוש בשמחה. תמיד התפעלתי - ממש יצאתי מכלי - משמחת החיים של מרן שאף השפיעה על כל סביבותיו. פעמים רבות נכנסתי אליו כשהיו כישלונות ולא הצלחנו להעביר דברים שהיו את צפור נפשה של היהדות החרדית, או בזמנים בהם מצב רוחי היה ירוד בגלל סיבה כל שהיא, מיד כאשר נכנסתי לחדרו, עברה אלי שמחת החיים שלו. לפתע, כל הדאגות והצער שהעיקו עלי - כאילו לא היו. לא יכולתי להבין איך אפשר לדאוג, שמחתו של מרן דחתה כל דאגה ומועקה. כשביקר אצלו הנדיב הגדול ר' משה רייכמן, שזכה לתמוך ביד רחבה במוסדות התורה, אמר לו הרב שך "אני מקנא בעוה"ב שלך, אך אתה יכול לקנא בעוה"ז שלי!"

(מתוך 'במחיצתם של גדולי התורה')

כדי שהצעירים שלא זכו להכירו, יוכלו לתאר לעצמם במשהו את הייחודיות שהיתה בו במרן, ועל ידי כך יבינו כראוי את דבריי על מרן. מי שיתבונן על חיי מרן התבוננות שטחית, יתרשם כי מרן הוא אדם שחי בתוכו, כאחד מאתנו. הוא התפלל, למד, אכל וישן ככל אחד מאיתנו. אם יעמיק מעט בתולדותיו, יראה גם שאין אדם שהיה קשור ומעורב יותר ממנו בהוויות העולם. מחדרו הצנוע הקיף עולם ומלואו, ידע את כל אשר נעשה, ודאג ללא הרף למחסורם הרוחני והגשמי של מוסדות התורה ושל יחידים אין ספור. אך האמת רחוקה מהשקפה זו. רגליו היו, אמנם, מוצבו בעולם הזה, אך ראשו הגיע השמימה... עיקר הוויותו, עיקר יניקת חיותו, היתה מן העולמות העליונים. הוא חי ופעל בעולם הזה, אך רוחו ומחשבתו היו דבוקות בעולם הבא, בעולם שכולו טוב.

בקשה כזו לא היתה דבר שבשיגרה אצלו

באחד מביקורי האחרונים אצל מרן ראש הישיבה, בערוב ימיו, פנה מרן אלי ואמר: "ברצוני להשמיע לך דברים חשובים, ואני מבקש שתרום את מה שאומר לך". בקשה כזו לא היתה דבר שבשיגרה אצלו. מרן פתח ואמר:

"מימי לא היה לי יום אחד טוב. תמיד היו לי צרות, יגון ואנחה, אך בכל זאת אני אדם מאושר. עוד מעט, זה יכול היות בעוד שנה, חודש, כמה ימים ואולי גם עכשיו בעוד אנחנו מדברים, אפרד מהעולם. כאשר אגיע לעולם האמת, אצטרך לתת דין וחשבון בפני הקב"ה. יודע אני 'אז מען וועט מיר שמייסען' (שילקו אותי) על כעס, גאווה וכבוד (בהזדמנות אחרת אמר גם על ביטול תורה), אבל אחרי כל זה, אשמע את הקב"ה אומר 'סלחת'. אחרי זה אוכל להיכנס לגן עדן ולהיפגש עם רבי עקיבא וחבריו. האם אתה יכול לתאר לעצמך איזה עונג ואושר הוא להיפגש עם רבי עקיבא?! ומכיון שאני מרגיש את האושר הזה, הרי ממילא אני מאושר כבר עכשיו, ולמרות הימים הרעים שעוברים עלי - הרי זה כאין וכאפס לעומת ההרגשה שלי על מה שיהיה לי שם..."

צרותיו בעולם הזה, מהם נטל מלוא חופניים לא השפיעו עליו במאומה, משום שלבו לא היה כאן, הוא היה שם, יחד עם רבי עקיבא... כאותו אדם שהוא בדרכו לביתו לאחר פרידה ארוכה, ומרוב שמחה וציפיה אינו מרגיש כלל בטלטולי הדרך...

"הימים הכי טובים שלי"

פעמים רבות סיפר לי מרן על הסבל שהעבר בחייו, והוא אף הזכיר זאת ברבים בהזדמנויות שונות, כמו בחתונות נכדיו: "מאז ומתמיד הייתי ביישן. בזמן שלמדתי בסלבודקה, הבחורים הלכו לאכול 'ימים' ('טעג') ואילו אני, בגלל היותי ביישן, לא יכולתי לאכול 'טעג', והסתפקתי במה שנשים צדקניות הביאו לבית המדרש לחם יבש ממה שנשאר להם. מים היו שם... הייתי חי במשך כל השבוע על לחם ומים. 'פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה...' יוצאת מן הכלל היתה השבת - בה חובה לאכול סעודה, הלכתי לבעלי בתים לאכול את שתי הסעודות שלפי ההלכה חייבים

ילדי הכיתה דפקו על השולחנות, חלקם בפראות, היו כמה שצרחו, ואני דווקא אפשרתי להם. למה לא? והנה אני שם לב שכמה ילדים מסמנים לי משהו עם היד ועם העיניים ואז קלטתי שהמנהל עומד מאחורי הדלת ומקשיב למה שקורה בפנים. הרגשתי שהדם מתרוקן מגופי. נתפסתי בקלקלתי!

הישגים הנפלאים שאפשר להשיג בכח המחמאה
מאמר מיוחד לכבוד תחילת שנת הלימוד הבעל"ט

הרב עמרם בינעט

"נתון תתן לו... פי בגלל הדבר הזה יברכה ה'" - (טו י)

בשנה שעברה, לקראת תחילת שנת הלימודים, היתה לנו הזכות לפרסם כאן ב'לקראת שבת', כמה עצות טובות ורעיונות יפים למחנכים בתלמודי התורה, כיצד לפתוח את שנת הלימודים ברגל ימין, כך שיום הלימודים הראשון יהיה באופן כזה שימשוך אחריו את השנה כולה בכיוון יעיל וחיובי.

לאחר שהתפרסם המאמר פנו כמה מנהלי תלמודי תורה, ושאלו אותי אם יש לי רעיונות גם עבורם... אמרתי להם שאני מעולם לא ניהלתי תלמוד תורה, עסקתי בחינוך ילדי ישראל למעלה מעשרים שנה ב"ה, אבל מה אני יכול ליעץ למנהלים בתחום שאין לי שום ניסיון בו?

השיב לי מנהל אחד ואמר לי: אדרבה, חשוב למנהלים לשמוע מהצד של המלמדים. מטבע הדברים מורים והמלמדים לא יכולים לדבר בחופשיות עם המנהלים, כי הם הרי עובדים אצלם וכל הערה יכולה לפגוע ולהעכיר את האווירה, אבל כשאתה מגיע מהצד ואומר את ההערות, אני חושב שהמנהלים יוכלו לשמוע ואפילו לקבל...

האמת שההצעה היתה מאוד מעניינת. במשך שנות שליחותי כמחנך לילדי ישראל היו לי הרבה תובנות ורעיונות. תמיד אמרתי לעצמי, "אם אני הייתי המנהל, הייתי עושה כך וכך..." הנה, ב"ה יש לי במה נכבדה שבה אני יכול להביע את מחשבותי ואולי גם לחולל השפעה כלשהי, למה שלא ננצל את ההזדמנות?

אבל לאחר מכן חזרתי בי, משתי סיבות. קודם כל כי מספר המנהלים אינו גבוה במיוחד, ומדוע צריכים רוב קוראי 'לקראת שבת' לסבול את השיח שלי עם המנהלים על גבי הגיליון שהם מחזיקים בידיהם???

מעבר לכך, מהסיבה שאת כל התובנות שלי לגבי 'איך צריך להיראות ניהול מוצלח', צברתי כמחנך ולא כמנהל. אין לי שום הוכחה שאם המנהלים יעשו כמו שאני חושב, הם יצליחו... אלו רק הגיגים שלא נבדקו ולא נוסו על ידי מישהו שאני מכיר, ואם כן אין סיבה להתעסק בהם יתר על המידה...

חלפה מאז כמעט שנה, ואותו מנהל שפגש אותי שוב הציע: "אולי

תעשה את זה השנה לכבוד תחילת שנת הלימודים". חשבתי וחשבתי, ולבסוף החלטתי להישמע לו, אבל אני אכתוב בנושא אחד, שהוא נכון לא רק למנהלי מוסדות, הוא נכון גם לגבי המלמדים עצמם, גם לגבי הורים בבית, חברים בעבודה ולגבי כל אדם באשר הוא, וזה הנושא של נתינת מחמאות המדרבנות את האדם להתקדם, ולהימנע מביקורת שמונעת אותו מכך.

התורה הקדושה מלמדת אותנו בפרשתנו דבר חשוב מאוד: "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתן לו כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלוך". מסביר רש"י הקדוש, "כי בגלל הדבר הזה - אפילו אמרת ליתן אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה". ומבאר ב'שפת חכמים' שרש"י מתמקד במילים 'הדבר הזה', מלשון דיבור, הקב"ה יברך אותך אפילו על מה שאתה מדבר, קל וחומר שגם על המעשים הטובים. וכאן אנחנו מגיעים לנושא שלמרות שמדברים עליו הרבה, לעניות דעתי לא מדברים עליו מספיק, היו צריכים לדבר עליו הרבה הרבה יותר: המחמאות.

אנשים נוטים להתייחס למחמאות בצורה שונה זה מזה. הן כשהם

יש אנשים שכשאתה מחמיא להם הם מסמיקים עד תנוכי אוזניהם ומשתתקים, אחרים מתפתלים בחוסר נעימות, יש כאלו שנוטים לבטל את המחמאה ולהקטין אותה, ויש אנשים בריאים בנפשם ושלמים בדעתם, שמסוגלים לקבל את המחמאה בשתי ידיים פתוחות לרווחה ולומר: תודה רבה על המחמאה, חיממת לי את הלב".

כל דבר אחר, כך היה מקובל שם.

בסיומה של אסיפת ההורים, יצאתי הביתה עייף ומותש. המנהל עבר על ידי, וזרק לי כבדרך אגב הערה: "עמרים! המניות שלך עלו היום!!!".

אנחת רווחה השתחררה ממני, הרגשתי נפלא. מרוצים ממני! איזה יופי! כל הדרך הביתה התאפקתי כדי לא לצעוד בצעדי ריקוד באמצע הרחוב. למחרת בבוקר באתי לעבודה כמו אריה! נתתי לילדים את כל הנשמה שלי, במשך מספר חודשים הרגשתי שהעבודה שלי טובה יותר ואיכותית יותר בזכות המשפט הבודד הזה. כמובן שכשאני עבדתי עם יותר ביטחון ויותר התלהבות, ההשקעה ניכרה בצורה טובה יותר על הילדים וממילא הגיעו עוד מחמאות שהעלו אותי על דרך המלך. כל זה בזכות המחמאה הראשונה שניתנה ממשי כבדרך אגב, והתניעה את התהליך הזה.

ואני שואל אתכם, אם אותו מנהל היה יודע כמה שמהמחאה שלו יכולה לקדם אותי בעבודה ולקדם את התלמידים עצמם, האם הוא היה נותן לי אותה כבדרך אגב, או שהוא היה יוצא לקראתי בתופים ובמחולות כדי להחמיא לי???

אני לא רוצה לכתוב על הצד השלילי של העניין, אבל רק כדי לסבר את האוזן איך נראה ההיפך מזה אספר עוד מעשה, שגם הוא בדידי הווא עובדא, בחיידר אחר שבו עבדתי. הייתי אומנם מלמד עם ניסיון אבל באותו החיידר הייתי חדש, וכמו בפעם הראשונה גם כאן חיכיתי לראות אם המנהל מרוצה ממני או לא, אבל הוא היה קמצן גדול, לא החמיא לי או למלמדים אחרים.

מקבלים אותן והן בהקשר להענקת מחמאות לזולת. יש אנשים שכשאתה מחמיא להם הם מסמיקים עד תנוכי אוזניהם ומשתתקים, אחרים מתפתלים בחוסר נעימות, יש כאלו שנוטים לבטל את המחמאה ולהקטין אותה, ויש אנשים בריאים בנפשם ושלמים בדעתם, שמסוגלים לקבל את המחמאה בשתי ידיים פתוחות לרווחה ולומר: תודה רבה על המחמאה, חיממת לי את הלב".

אני לא מתיימר להיות פסיכולוג ואין לי שום כוונה לנסות ולהסביר מה הם התהליכי העומק שגורמים לאנשים להגיב כך או כך, אבל אני כן מרשה לעצמי לומר דבר אחד שאני חושב שאין חולק עליו! גם מי שמסמיק, גם מי שמתפתל בחוסר נעימות, גם מי שמנסה להקטין - גם הם נהנים מהמחמאה. אולי הם לא יודו בכך בפה מלא, אולי הם אפילו יטענו שזה ממש לא נכון, אבל משהו בתוכם מתרחב כשהוא מקבל מחמאה. הם לא ישכחו אותה כל כך מהר, אם המחמאה היתה מספיק טובה, היא תלווה אותם כל ימי חייהם!!! גם כשהם יהיו זקנים מופלגים שלא בהכרח זוכרים איזה יום היום - את המחמאה המוצלחת הם יזכרו היטב. היא תיצרב להם בלב ותלווה אותם עד זיבולא בתרייטא.

יבוא מנהל תלמוד תורה או בעל עסק או כל אחד אחר ויאמר לי, נו, מה לי ולמה שהשני יזכור. באת לשכנע אותי לעשות מעשי חסד? בסדר, חלוקת מחמאות זה בהחלט מעשה של חסד, אני חייב לעשות אותו דווקא עם המלמדים שעובדים אצלי בתלמוד התורה? אני יכול לתת מחמאות למי שיושב לידי בבית הכנסת, אני יכול לתת מחמאות להורים של ילדים שלומדים אצלי בת"ת, או לנהג שלי שלוקח אותי במסירות למחוז חפצי בכל עת שאני מבקש ממנו... למה דווקא למלמדים?

התשובה היא שהוא צודק, צריכים לתת מחמאות לכולם. אבל אם יש שכל בקדקודו, הוא יחפש הזדמנויות כדי להחמיא למלמדים שלו, שבלעדיהם ה'חיידר' שלו לא אותו דבר! ולא רק בגלל חסד או בגלל הכרת הטוב, אלא זה פשוט עניין של כדאיות. אתה רוצה למלמדים מוצלחים? תחמיא להם!

ואני אספר לכם סיפור שממש בדידי הווא עובדא!

היה זה בפעם הראשונה שנהייתי מלמד תינוקות. נכנסתי תחילה כממלא מקום, ובסופו של דבר המילוי מקום הזה התארך והפך לקבוע. באמצע היו כמה חודשים של אי ודאות, לא ידעתי אם המנהל מרוצה ממני או לא, כל בוקר באתי לעבודה בחשש גדול ועם לחץ נורא ואיום, כן מרוצים או לא מרוצים ממני?

מאוד רציתי להצליח במלאכת הקודש הזאת, כי הבנתי שאני איאלץ לשלוח ידי במקצוע כלשהו לפרנסה, ורציתי מאוד שזה דווקא על ידי זיכוי הרבים.

אחרי תקופה הגיעה אסיפת הורים. באו ההורים, ראו את האברכצ'יק הצעיר שנהיה המלמד של הילד שלהם בגלל שהמלמד הוותיק שאמור היה ללמד אותם נאלץ לפרוש במפתיע, כולם בחנו אותי מכף רגל ועד ראש בניסיון להעריך מה אני 'שווה', ולאחר מכן נכנסו לחדר המנהל כדי לשוחח גם איתו לשמוע את ההתרשמות שלו ולהעיר את ההערות שלהם על המלמד או על ההסעה או על

כשהתקרבה אסיפת ההורים הייתי מתוח, קיוויתי מאוד שההורים יבואו ויגידו עלי דברים טובים, סוף סוף אקבל אישור שמרוצים ממני במקום העבודה החדש.

הגיעה אסיפת ההורים, הם באו והלכנו, נכנסו למנהל ואמרו מה שאמרו. כשהסתיימה אסיפת ההורים כבר לא יכולתי להתאפק, דפקתי על דלת המנהל ושאלתי אותו: "נו... מה אומרים ההורים?? מרוצים ממני?".

המנהל השיב לי ביבושת שהוא עוד לא יודע

המנהל השיב לי ביבושת שהוא עוד לא יודע. הוא רשם הכל בקלסר שלו, שאני איכנס אליו מחר בצהריים ונעבור ביחד על כל ההערות כדי לבדוק מה ההורים אומרים.

אין צורך לתאר את ההרגשה שלי באותו לילה וביום המחרת עד לפגישה הגורלית עם המנהל. ישבנו שם, הוא פתח את הקלסר וקראנו ביחד את ההערות. אבא א' אומר שהמלמד הרב בינעט הוא מחנך משכמו ומעלה ורואים שהילד הולך בשמחה לחיידר כל בוקר. אבא ב' אומר שהרב'ה בינעט הוא ממש מלמד מצוין, מאוד מרוצים ממנו. אבא ג' אומר שאשתו ביקשה ממנו למסור למנהל באופן אישי שהם מאוד מרוצים מהמלמד החדש והוא ממש עושה את עבודתו נאמנה. אבא ד' מספר שהבן שלו מאוד שמח ללכת כל בוקר לחיידר, הוא לא יודע למה אבל אולי זה בזכות המלמד החדש...

כמובן שגם ביקורת לא נעדרה, היה אחד שאמר שצריכים אולי להגיד לי להחליף מקומות בכיתה כי הבן שלו נמוך וישב מאחורה, ולא נעים לו לבקש ממני ועוד כמה הערות נקודתיות.

סיימנו לקרוא את כל התגובות של ההורים עלי, והמנהל אומר לי: "טוב אני רואה שב"ה ההורים מרוצים פחות או יותר, אין הערות מיוחדות. בסדר...". הוא סגר את הקלסר, ואני הבנתי שהפגישה הגיעה אל סיומה...

יצאתי משם ברגשות מעורבים. קודם כל רווח לי, לפני כן חשבת שהיא קיבל עלי ביקורת לא טובה והייתי בלחץ גדול, ב"ה הלחץ ירד אני מבין שהביקורת היתה טובה. אבל הוא לא אמר לי מילה טובה אחת! קיבלתי כאלו שבחים ומחמאות ומה המנהל אומר לי: "ההורים מרוצים פחות או יותר".

הייתי צריך להתחזק ולהתאמץ מאוד מאוד כדי שהיחס הזה לא יפגע בעבודה שלי. ואני שואל אתכם שוב, לא חבל??? עבדת קשה, הקמת חיידר בעשר אצבעות, בניית בניין עם כיתות מרווחות, מיזוג אוויר, ריהוט, קישוטי כיתה. יש גנן שמנקה ומסדר את החצר כדי שיהיה לילדים נעים לבוא בבוקר לחיידר, הלכת לחפש וגם מצאת מלמדים טובים ומצלחים, על כך אחד מהם ביררת כאילו זה שידוך לבן היחיד שלך, אתה משלם להם משכורות כל חודש, עשית כל מה שצריך כדי שיהיה לך החיידר הכי מוצלח בעולם.

כל כך קשה לך להוציא מהפה מחמאה? כל כך קשה לך לטפוח למלמד על השכם ולומר לו: "יופי, אתה עושה עבודה טובה?". את המכה בפטיש' הזה אתה לא מסוגל לעשות, ועל ידי כך אתה פוגע בתוצאות ובתנובה, למרות כל ההשקעה העצומה שהשקעת. לא חבל???

סיפר לי חבר שעובד שנים רבות כמלמד, שבשנה הראשונה שלו בעבודה, היה לו סיפור מעניין. וכך הוא סיפר: בתקופה הראשונה היה לי די קשה עם משמעת. הילדים מאוד אהבו אותי ואני אהבתי את העבודה ואת התלמידים, אבל דווקא בגלל שהייתי כזה נחמד ואהוב, הם הרשו לעצמם להפריע קצת, ואני לא היה לי לב להעניש ילדים בחומרה, כך שההפרעות לפעמים יצאו קצת משליטה.

באחת הפעמים סיימנו פרק במשניות, והילדים חגגו את הסיום בפרץ של שמחה. הם דפקו על השולחנות, חלקם בפראות, היו כמה שצרחו, ואני דווקא איפשרתי להם. למה לא? שיוציאו את המרץ כמה דקות, יירגעו ונמשיך לפרק הבא בהתלהבות. לא ראיתי בזה כל פסול.

והנה אני שם לב שכמה ילדים מסמנים לי משהו עם היד ועם העיניים, הם מסמנים לי לכיוון הדלת שהיתה סגורה. אני מנסה להבין למה הם רומזים ולמה הם לא אומרים את זה בצורה ברורה, ואז קלטתי שהם מסמנים לי שהם רואים מהחלון של הכיתה שהמנהל עומד מאחורי הדלת ומקשיב למה שקורה בפנים.

הרגשתי שהדם מתרוקן מגופי. נתפסתי בקלקלתי! אני נותן לילדים לחגוג באמצע השיעור בצורה לא מקובלת, והמנהל שידוע עוד קודם לכן שהמשמעת אצלי קצת רופפת, מקבל עכשיו המחשה מה קורה כשמחזיקים כזה מלמד בחיידר.

ניסיתי לחשוב מה אני יכול לעשות? להשתיק עכשיו את הילדים בגלל שהמנהל עומד בחוץ? זה לא חינוכי ולא מקצועי, זה משדר להם חולשה נוראה של המלמד, וגם חוסר אמינות, כאילו אני מרמה את המנהל יחד איתם. לא בא בחשבון.

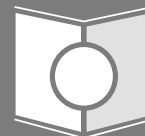
אמרתי לעצמי, שיחגגו הלאה. אם ייכנס המנהל אני אקבל אותו בחיוך, ככל שאצליח לחייך, ואסביר לו שאנחנו חוגגים סיום של פרק משניות.

לא מתאים לו? שיגיד לילדים שזה לא מקובל. מה אני יכול לעשות? בתוכי התחוללה סערה של ממש, אבל הצלחתי לשמור על ארשת פנים שלוה, ישבתי בשקט מתוח עד שהילדים נרגעו, ואז אמרתי להם: "יופי ילדים, שמחתו בשמחת התורה. אבל איך אנחנו יכולים לדעת אם זו באמת שמחת התורה או שסתם השתוללנו? זה תלוי איך מומשיכים מכאן, אם עכשיו נמשיך ללמוד בשמחה והתלהבות, אות היא שהשמחה היתה שמחה של תורה. אבל אם חלילה ההשתוללות הזאת תגרום להסחת דעת מהלימוד שאחריה, סימן שזאת לא שמחה כשרה...".

כמובן שאחרי כזאת הקדמה כל הילדים שקעו בלימוד משניות, גם אני שקעתי בלימוד יחד איתם, אמרנו את המשנה ביחד, הסברתי אותה, ושוב אמרנו כולם ביחד בקול גדול ובניגון נפלא. שכחתי שבכלל היה את הסיפור עם המנהל.

אחרי חמש דקות המנהל נכנס לכיתה...

התברר לי למפרע שכל הזמן הזה הוא עמד שם, חיכה וחיכה עד שמצא את הזמן הנכון להיכנס לכיתה כדי לגרום לי להרגיש טוב

ואז התחלתי להתבלבל...

זה קרה לפני כשבועיים.
מישהו שאל אותי מה לומדים עכשיו ב'דף
היומי בהלכה' ב'דרשו', ועניתי שבדיוק עכשיו
מתחילים הלכות 'נטילת ידיים'.

הוא אמר לי אשאל אותך שאלה:

מה יעשה אדם שכשהוא נטל ידיים לסעודה
כיוון את כל פירוש המילים בברכת נטילת
ידיים אבל לפני ששפך את המים לא כיוון
לאיזו מטרה הוא נוטל ידיים, מה הוא יעשה
עכשיו:

1. שיטול ידיים מחדש
2. שיטמא את ידיו ויטול ידיים שוב בלי ברכה
3. לא צריך לכוון בכלל בנטילה
4. האמת, שזו מחלוקת ראשונים גדולה

**התחלתי להתבלבל... ואני בכלל לא
ידעתי שצריך לכוון משהו כשנוטלים
ידיים לסעודה..**

אל תתבלבלו...

הצטרפו אלינו לעשרות אלפי לומדי הדף
היומי בהלכה שהתחילו עכשיו הלכות
'נטילת ידיים' וגם אתם תדעו שצריך לכוון
'לנטילה המכשרת לאכילה'

הצטרפו עכשיו במשרדי דרשו 02-5609000

או בכל עמודות נדרים פלוס

הוא אמר לי, "אני ראיתי בעיניים שלי שכל העולם היהודי נמחק.. אני למדתי בישיבת בקלצק, היה לנו שם ראש ישיבה קראו לו הרב שך, איזה רבי הוא היה. שאלנו אותו: ר' מוישה, אתה מדבר על רבי אליעזר מנחם מן שך???" הוא אמר כן, ה' יקום דמו... אמרנו לו, למה אתה אומר ככה? הרב שך חי וקיים, יש לו ישיבה ענקית, ישיבת פוניבז'... יש לו אלפי תלמידים!!!"

גבאי הצדקה ופעיל הקירוב הרה"ח ר' יוחנן בריזל על הקבלה הטובה ביותר שיכול אדם לקבל עצמו בחודש אלול

אליעזר (לייזר) רוט

לקראת ימי הרחמים והסליחות, פנינו לגבאי הצדקה ופעיל הקירוב רבי יוחנן בריזל, שבמשך עשרות שנים קירב לב בנים על אבותם באוקראינה ובמקומות נוספים בעולם, וביקשנו לשמוע ממנו על בעלי תשובה ועל הדרך שבה יכול אדם לעורר את עצמו ואת אחרים לתשובה.

"אחת השאלות הגדולות שכל אדם צריך לשאול את עצמו היא, האם אני עושה את מה שאני עושה מתוך רצון אישי, או בגלל השפעה חברתית", אומר הרב בריזל, "צריכים לדעת שאין אדם שחסין מפני השפעה חברתית, לא בכדי אומר הרמב"ם שמי שלא מצא מקום לגור בין יהודים יראי שמים שישפיעו עליו לטובה, מוטב שילך להתגורר לבד במדבר ולא במקום יישוב, ובלבד שלא יושפע לרעה משכניו הרעים.

"אבל עם כל זאת, יש אנשים שמושפעים מאוד מהחברה, ויש אנשים שההשפעה של החברה עליהם פחותה יותר, ואני אספר לכם על שני אנשים מאוד מעניינים, מה שיפתח את העיניים בעניין הזה.

"כשהגענו לאוקראינה, לאחר נפילת מסך הברזל, והתחלנו לפעול שם לקרב יהודים לאביהם שבשמים לאחר יובל שנות קומוניזם ובולשביזם, פגשנו בעיקר יהודים שלא ידעו מחייכון ומיומיוכון. הם לא ידעו לקרוא א' ב', על אחת כמה וכמה שלא היו להם מושגים לגבי שבת, כשרות ועוד.

"היו יהודים יותר מבוגרים שכן זכרו קצת את העולם שלפני המהפכה הקומוניסטית, אבל בעיר שפיטובקה פגשנו יהודי בשם מישה, קראנו לו ר' משה. היינו מנסים לקרב אותו לתורה ויהדות, אבל הוא הגיב באדישות. הוא צחק עלינו, וראינו שהוא ידע לא מעט גמרות, משניות הלכות שונות. הוא לא היה עם הארץ בכלל, אבל רחוק מאוד משמירת מצוות רח"ל.

"יום אחד תפסתי אותו ואמרתי לו ר' מוישה, תסביר לי. מה יש לך? למה אתה כל כך לא מתלהב מתורה ומצוות. מישהו עשה לך רע

בישיבה? הראש ישיבה העליב אותך? בחיידר המלמד הרביץ לך מדי חזק? למה אתה כל כך מתעקש לדבוק בכפירה של סטאלין ולא בתורת ישראל? תסביר לי את עצמך!!!

"הוא כמעט בכה. "הכל נשרף", הוא אמר לי, "אני ראיתי בעיניים שלי שכל העולם היהודי נמחק, כולם כולם כולם, אף אחד לא נשאר. אני למדתי בישיבת בקלצק, היה לנו שם ראש ישיבה קראו לו הרב שך, איזה רבי הוא היה, איך למדנו אצלו! אבל מה נשאר? לא נשאר כלום..."

"שאלנו אותו: ר' מוישה, על מי אתה מדבר, על רבי אליעזר מנחם מן שך???" הוא אמר כן, ה' יקום דמו...

"אמרנו לו, למה אתה אומר ככה? הרב שך חי וקיים, יש לו ישיבה ענקית, ישיבת פוניבז'... יש לו אלפי תלמידים!!!"

"ר' מוישה הסתכל עלינו בעיניים קרועות לרווחה ואמר: "מה אתם מדברים שטויות. איפה יש ישיבה עם אלפי תלמידים, אני ראיתי

אותו ר' זישא סיפר לי שהוא לא אכל בשר כבר למעלה מחמישים שנה, כי לא היה לו בשר כשר. כמובן שהשתדלתי לדאוג לו ומאז הייתי משתדל מאוד לשלוח לו בשר כשר לפני כל חג.

יותר מחמישים שנה הוא שמר תורה ומצוות בסתר, לבדו, בלי אף אחד.

"הגעתי אליו הביתה וראיתי אותו יושב עם טלית ותפילין שהיו לו עוד מלפני תחילת העידן הקומוניסטי. היה לו סידור, היו לו מחזורי תפילה, ועוד כמה ספרי קודש בודדים.

"היהודי הזה, ר' זושא, היה כבן ארבעים כשירד מסך הברזל הקומוניסטי. הוא היה יהודי חסידי שורשי, כמדומני שהוא השתייך לחצר הקודש טשורטקוב, ובמשך עשרות שנים שמר לבד על התורה ומהצוות מתחת לעינו הבולשת של המשטר הבולשביקי.

"כשאנחנו הגענו לשם הוא כבר היה בן למעלה מ-90, אולי אפילו 95. הוא לא בא לבית הכנסת בגלל גילו המופלג, אבל היה יושב בבית קרוב לחצי יום מעוטר בתפילין ועטוף בטלית, מתפלל, לומד, ומקיים אורח חיים יהודי לכל דבר. הוא אפילו הקפיד לחגור את עצמו בגארטל לפני התפילה, וסיפר לי שלאורך שנים הוא לומד 'אור החיים' הקדוש מדי יום חמישי בערב, כפי שהורגל לפני המשטר הקומוניסטי, להשתתף בשיעור 'אור החיים' מדי 'ליל שיש'.

"אותו ר' זישא סיפר לי שהוא לא אכל בשר כבר למעלה מחמישים שנה, כי לא היה לו בשר כשר. כמובן שהשתדלתי לדאוג לו ומאז הייתי משתדל מאוד לשלוח לו בשר כשר לפני כל חג.

"אבל אז נכונה לי הפתעה מאוד מאכזבת. כשהתקרב יום כיפור, הבנתי שר' זישא הצדיק, מתכוון להגיע לבית הכנסת במכונית. יש לו מישהו שיקח אותו ברכב, כי בגילו המתקדם הוא לא יכול לצעוד רגלית.

"אני לקחתי את זה מאוד קשה. יהודי ששמר ככה על המסורת כל כך הרבה שנים, יסע ברכב ביום כיפור? איך זה ייתכן?"

"דיברתי על זה עם אחד הרבנים שליוו את הפרויקט שלנו, והוא אמר לי שזה מאוד פשוט: "הוא זוכר את ההלכות של סוס ועגלה, והוא יודע שאסור לרכב על סוס ועגלה בשבת וביום כיפור. אבל כשהוא היה בסביבה יהודית, עוד לא היו מכוניות באוקראינה, איך הוא אמור לדעת שאסור לנסוע ברכב?"

את הכל נשרף ונחרב. בכל אוקראינה וליטא ופולין בכל אירופה לא נשארה ישיבה אחת. למה אתם מספרים לי סיפורים כאלו לא נכונים?"

"התחלנו לשכנע אותו, פתחנו לו את העיניים. הסברנו לו שבזמן שהוא היה כאן מאחורי מסך הברזל, בחלקים האחרים של העולם היהדות פרחה ושגשגה, אלפי ישיבות תלמודי תורה, כוללי אברכים, רבנים וגדולי תורה. הרב שך הוא אחד המנהיגים החשובים ביותר."

"הדברים חוללו מהפך עצום בלבו של ר' מוישה. הוא מאוד התרכך, וביקש שנביא לו תפילין להניח. אט אט הוא החל להתקרב ליהדות, הבאנו לו ספרים, והוא פשוט התחיל ללמוד גמרא, ספרי הלכה, ספרי מוסר. כל מה שהוא למד פעם התעורר אצלו.

"אחרי יותר מחמישים שנות נתק מיהדות, חמישים שנה שבהם היה מנותק באופן מוחלט מהתורה ומשמירת המצוות, הכל התעורר מחדש.

"בתוך זמן קצר הוא התחיל למסור שיעורים ליהודים המקומיים, הוא היה מגיע יום יום לבית הכנסת להתפלל שחרית מנחה וערבית, והיה מוסר שיעורים ברוסית. הוא גם היה מעודד את המקומיים לבוא לשיעורים, לבוא לבית הכנסת. הוא היה תופס נערים צעירים, יהודים שהיו רחוקים מיהדות, והיה משכנע אותם, תבואו לשמוע שיעור, בואו תראו כמה טוב ללמוד תורה, לשמור מצוות, להניח תפילין. היהודי הזה שעד לא מכבר היה מנותק לחלוטין ולא הסכים לשתף איתנו פעולה, הפך להיות פעיל קרוב בעצמו.

"אחרי תקופה הוא עלה לארץ, תחילה התגורר באופקים, לאחר מכן התגלגל בכמה תחנות נוספות ובסוף ימיו התגורר בירושלים. הוא אמר לי כל הזמן שננסה לקרב גם את הבת שלו ואת הנכדה שלו שעלו איתו לארץ, אבל לצערי לא כל כך הצלחנו בכך.

"באחת הפעמים לקחנו אותו לרב שך שכבר היה אז זקן מופלג. הרב שך לא זכר אותו, אבל הוא התווכח עם הרב שך באיזה צד של השולחן, הוא, הרב שך היה יושב, וכמו כן הוא הזכיר את השמות של מי שלמד איתו בחברותא, ואת חלקם הרב שך אכן זכר.

"זה סיפורו של אדם שהיה בחור טוב בישיבה, הוא היה מצוין, למד עם כל הרצינות והיו לו גם כישירויות והוא זכר את שלמד לאורך עשרות שנים. אבל כשהוא נשאר לבד, בלי חברים, הוא התרחק והתנתק, ומזה אנחנו רואים עד כמה חשוב לאדם להיות בחברה טובה.

"כי גם מי שהוא יהודי טוב, מלא בתורה וביראת שמים, אם הוא מנותק מחברה טובה, עם הזמן הכל מתחיל להתעמעם, על אחת כמה וכמה אם הוא נמצא בחברה רעה ומוקף בחברים רעים שמשפיעים עליו לרעה חלילה וחס".

"לעומת זאת אני זוכר גם מקרה אחר, מפעים ומדהים לא פחות, ואפילו יותר. היה זה בעיר טרנופול. שם מצאנו יהודי אחד, שמשך

אני נזכר בביקור קצר שעשיתי בלונדון לפני כמה שנים. אחד ממכרי לקח אותי לראות את 'משמר המלוכה' המפורסם, הנהוג מאות שנים באנגליה. הרי כך אומרים חז"ל: "לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם, שאם יזכה - יבחין בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם".

מאוצרותיו של רבי אליעזר טורק שליט"א

וְאִמְרַתְּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ: (יז יד)

אני נזכר בביקור קצר שעשיתי בלונדון בירת אנגליה לפני כמה שנים. אחד ממכרי לקח אותי לראות את 'משמר המלוכה' המפורסם, הנהוג מאות שנים באנגליה לכבוד המלוכה. הרי כך אומרים חז"ל (ברכות ט, ב): "לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם, שאם יזכה - יבחין בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם". ואכן, מאד התפעלתי מהתהלכה המסורתית של חיילי המשמר, שכולם - ללא יוצא מן הכלל - מציינים להוראות כאחד, בלי שום נסיון לשנות אפילו בתזוזת יד קטנה. גם המנגנים בכלי הזמר מבצעים את אומנותם שוה בשוה. בזמן שהטקס מחייב את חיילי המשמר לעמוד ולא לזוז, הם אכן עומדים בלא ניע ממש עם כל התלבשות וקישוטי המלכות שעליהם, עד שניתן לחשוב שאלו פסלים בצורת אדם...

שענינה קבלת עול מלכות שמים. האם אכן מקבלים אנו על עצמנו עול מלכות שמים? ידוע שאבי תנועת המוסר, מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, היה אומר שהאדם יכול להמליך את הקדוש ברוך הוא על ארבע רוחות השמים ושבעה רקיעים ואף על כל העולמות כולם, ורק נקודה אחת קטנה הוא שוכח - להמליך את הקדוש ברוך הוא על עצמו, לקבל עליו עול מלכות שמים... ובאמת, התחזקות בפרט זה של קבלת עול מלכות שמים כראוי, יש בה גם כן הכנה גדולה לקראת עבודת המלכויות, שהיא עיקרו של יום ראש השנה".

רבי מיכל מוסיף ומספר שם, כי פעם ישבו חבר תלמידים אצל הגאון הצדיק רבי ליב חסמן זצ"ל, משגיח ישיבת חברון ובעל ה'אור יהל', והוא פנה אליהם ואמר: "שימו לב, אני אקרא בפניכם קטע מהסידור, ואתם תאמרו לי מה החסרת". הוא פתח את הסידור וקרא מברכות קריאת שמע: "וכולם מקבלים עול מלכות שמים זה מזה", ומיד שמו השומעים לב שהוא דילג על התיבה: "וכולם מקבלים עליהם".

"זה מה שרציתי לשמוע!", הפטיר רבי ליב, והוסיף: "ובאמת תמיד קשה לי, לצורך מה ראו להוסיף כאן את תיבת 'עליהם'? וכי חסר משהו בתוכנו של הנוסח כפי שקראתי בפניכם?" "כך", סיים רבי מיכל, "ביקש רבי ליב להמחיש את ההדגשה שעיקר התכלית בפרשת קריאת שמע היא, שכל אחד יקבל על עצמו עול

קבלתי אז קצת מושגים על 'מלכות'. מלכות פירושה ציות ללא עוררין! ביטול כל הישות אל המלך! הקפידא על עם ישראל בתקופתו של שמואל הנביא היתה איפוא על כך שהם לא הבינו זאת.

אם כך הקפידה התורה במלך בשר ודם, מה נאמר בבואינו לקבל את עולו של מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא? בזמן אותו טקס באנגליה חלפה בליבי הרגשה, שהלוואי ואנו נקבל כך עול מלכות שמים - נרגיש בחוש את מציאותו ומלכותו יתברך בעולם, ולא נזיז יד ורגל שלא ברצונו. אם אין המצב כן, הרי שבהכרח חסר לנו בהכרת המלכות!

הדברים הללו מאד נוגעים לחודש אלול בו אנו נמצאים. אנחנו הרי מנסים ככל יכלתינו להכין את עצמנו לעבודת יום הדין, בה חלק מרכזי הוא ה"מלכויות" וקבלת עול מלכות שמים עלינו באמת ובתמים.

אני רוצה לקרוא קטע קצר מתוך ספר 'תפארת אדם', שחיברו אדם גדול מאד, הגאון רבי מיכל שלפוברסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת צבי'.

כה הוא כותב: "פעמיים בכל יום קורין אנו פרשת קריאת שמע,

מלכות שמים".

ידידי הגאון רבי זונדל שטרן שליט"א, רב קהילת 'פרושים' בשכונת רמת שלמה ור"מ בשיבת קמניץ בירושלים מספר, כי כאשר היה ילד הוא נכנס פעם לבית מדרשו של האדמו"ר הצדיק בעל ה'חלקת יהושע' מביאלא זצ"ל, שהיה עובד השם גדול וגדולי ישראל שיחרו לפתחו לשמוע ממנו דברי אמונה ויראה.

הרבי הבחין בו וסימן לו להתקרב אליו. הילד ניגש ונעמד מול הרבי ביראת הכבוד, והרבי שאלו במאור פנים ובאהבה: "אמור לי ילד חביב, קראת היום כבר קריאת שמע?" והילד השיב מיד בחיוב: "כמובן שכן".

"ומה כיוונת בפסוק ראשון?" שאל הרבי שוב, והילד השיב: "מה שכתוב בשולחן ערוך לכוין - שהקדוש ברוך הוא מלך על השמים והארץ, ועל ארבע רוחות העולם..."

"וזה הכל?", הגיב הרבי לעומתו, והמשיך לומר בחיבה מיוחדת: "הרי דבר ראשון זה לקבל על עצמך עול מלכות שמים! פירושו, לקבל מרות, לוותר, להתגבר - בגלל רצון השם. בכל נקודה, בכל מצב ובכל מפנה בחיים לזכור אותך ולקיים את רצונו, וזוהי קבלת עול מלכות שמים!"

דודי ראש הישיבה, הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, שימש עשרות שנים כשליח ציבור בהיכלה של ישיבת מיר בירושלים. תפילתו הנרגשת היתה לשם דבר, בהשתפכות הנפש ממש, ולאורך השנים שמעו אותו אלפי תלמידים.

בנו הגאון רבי בנימין פינקל שליט"א, מראשי ישיבת מיר, אמר לי פעם כי מן הסתם יש תלמידים ששמעו את רבי אריה שנים רבות, ויכולים לחקות ולהעתיק את נוסח תפילתו. "אבל יש קטע אחד", אמר רבי בנימין, "שלא שייך להעתיק אותו, כי אף פעם הוא לא אמר אותו עם ניגון. זהו הקטע של 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך'". אבא היה אומר זאת כל פעם בקול נשנק מבכי וחנוק מדמעות... לא היתה שם כל מנגינה ששייך להעתיקה..."

רבי אריה, שהיה כולו לב, המה בבכיה בהתחננו שמלכות שמים תוכר בעולם. כך נראית עבודת מלכויות של צדיקי הדור!

בחודש הרחמים והסליחות, העבודה שלנו היא להתכונן לקראת עבודת המלכויות בראש השנה ולקבל על עצמנו עול מלכות שמים. בבסיסה של מלכות שמים - מונחת הבנה והכרה, כי אנחנו נמצאים כאן בשביל להיות כפופים לו יתברך ולציית לתורתו ולקיים רצונו.

תגובת הרב מערלוי לתכולת

הכוס שנשפכה על הרצפה

בספר 'ארץ חמדה' מובא משל נפלא מהמגיד מדובנא זצ"ל, משל שמחזק ומחדד את הנקודה הזו של עול מלכות שמים:

היה פעם מלך גדול ורב חסד ששלט על עשרות ארצות, והצליח להשליט את מלכותו על כל המדינות הללו בצורה מיוחדת. כיון שהיה טוב ומיטיב לנתיניו, היו כולם נאמנים לו, שילמו את מיסיהם כחוק וקיבלו עליהם את מלכותו בהכנעה גמורה, עד שהיה לאחד מן

המלכים האיתנים והחזקים בעולם.

באחד הימים, הובא לידיעתו של המלך, כי במדינה פלונית באיי הים הנמצאת בקצה גבול מלכותו, התפתח איזשהו מרד נגדו. נציגי התושבים שם לא יצרו עמו קשר כבר זמן רב, והאחרים על גביית מיסי המלך דיווחו כי חלק ניכר מן הנתינים באזור חדלו מלשלם את חובותיהם.

כשליט רב עוצמה החליט המלך שהוא יורד לשטח בכבודו ובעצמו, להשיב את הסדר והשליטה על כנם. אך החליט שקודם לכן הוא ישלח קבוצה מיוחדת של חוקרים חשאיים שיעשו עבודת שטח מקיפה לפני בואו, יחקרו אחר כל תושבי המקום מה רמת נאמנותם למלך, וידווחו על כל התנהגות והתנהלות שחורגת מן הרגיל עד לפרטי הפרטים.

השליחים עשו מלאכתם נאמנה, ולאחר תקופה קצרה הגישו לארמון המלוכה דין וחשבון מפורט מאין כמותו. בו נכתב על כל משפחה ומשפחה מתושבי אותה ארץ, מה הם מעשיהם ודעותיהם לטוב ולרע.

כבר למחרת יצאה הודעה מטעם המלך, כי הוא עתיד להגיע לאזור ולהשליט בו את הסדר שאבד. בהודעה הובהר, כי המלך רואה בחומרה את הניסיון לפרוק את עולו, והוא מצפה כי ראשי הקהל והשליטים המקומיים יספקו לו הסברים נאותים על הנעשה אצלם. אולי, אם ימצאו חן בעיניו, יוכל להקל בדין ולראות מה ניתן לעשות עבורם, כל אחד לפי מעשיו.

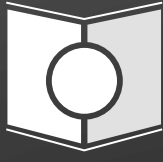
ברשימות שהוגשו למלך על ידי שליחיו היסודיים, חולקו אנשי אותה ארץ לארבעה סוגים: בקטגוריה הראשונה סווגו האנשים הישרים שלא עשו כל עוול, והינם תמימים וישרי דרך אשר לא העלו על דעתם למרוד במלך. בנוסף, הם מסודרים בחיים עם פרנסה, בית, בריאות וכדומה, ואינם צריכים לבקש מן המלך שום בקשה מיוחדת. תחת הסוג השני, נרשמו האנשים שאמנם גם הם לא עשו מאומה ואין עליהם כל טענה, אך מכל מקום יש לצפות שינצלו את ביקור המלך כדי לבקש ממנו בקשות מיוחדות; לזה יש ילד חולה וזה פוטר מעבודתו, לפלוני נשרף הבית ולחברו נשטפו השדות עקב נהר שעלה על גדותיו, כל אחד וצרתו הוא, וכפי הנראה צפויים הם להגיע לפני המלך לבקש ולהתחנן לעזרתם.

הסוג השלישי, כלל את האנשים שאכן מרדו במלך וזלזלו בשלטונו. מצבם לא היה פשוט כלל, אולם חוץ מן הענין הזה - הכל זרם אצלם על מי מנוחות והם לא היו זקוקים לדבר מה מהמלך.

הסוג הרביעי היה קשה מכולם. הוא כלל את האנשים שאכן העלימו מס ורימו את המלך, אבל לא זו בלבד, אלא שהם עוד צריכים טובות רבות מן המלך, מאחר ומצבם המשפחתי והכלכלי לא היה שפיר כלל.

נקל יהיה לנו לתאר לעצמנו, כיצד מרגישים אנשי אותה ארץ לקראת ביקורו של המלך:

מי שנמנה על הסוג הראשון היה שאנן וטוב לב, שכן אין לו מה לחשוש כי הוא לא חטא מאומה, וכן אין לו צורך להתחנן עליו לפני המלך. אלו המסווגים בקטגוריה השנייה מתרגשים יותר - אין להם

דרשן ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים במתנה
**המבצע
הגדול
לחודש
אלול**
באתר www.achino.org

מסלול גולד

תרום 26 ש"ח לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה 364 ש"ח

ומקבלים במתנה

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח
על 'משנה ברורה'

ספר 'דרש דוד'
על התורה 3 כרכים

שווי המתנה בחנויות 756 ש"ח

מסלול פרימיום

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

ומקבלים במתנה

סט 'משנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

ספר המפתח
על 'משנה ברורה'

ספר 'דרש דוד'
ימים נוראים

שווי המתנה בחנויות 518 ש"ח

מסלול רגיל

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 288 ש"ח

ומקבלים במתנה

סט 'משנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

ספר 'דרש דוד'
ימים נוראים

שווי המתנה בחנויות 455 ש"ח

*ט.ל.ח. מספר המתנות מוגבל

להצטרפות וקבלת המתנות 02-5609000

או בנדריים פלום

נכנסתי אל מרן הרב אלישיב זצוק"ל והרציתי לפניו את משנתי, יצאתי חבול. אמר לי: "הרב מרגלית, מה זה לדעת מסכת אחת? צריך לדעת את הש"ס כולו". לאחר מכן ניגשתי למרן רבי חיים קניבסקי זצוק"ל. חששתי, מה אומר וכיצד יגיב. זכורני, עמדנו מתחת כולל חזון איש, עכשיו הייתי זהיר מאד בדברי...

רב העיר כרמיאל הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א על להיות 'מרא דמסכתא'

וְבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יְהִי בַּיָּמִים הָהֵם (וי"ט)

"רבי חנניה בן עקשיא אומר: רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. שנאמר [ישעיה מ"ב, כ"א]: 'ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר' [מכות כ"ג, ב]. ידוע שזו האימרה היחידה של רבי חנניה בן עקשיא המוזכרת במשנה.

יש לציין שמצאנו אימרה נוספת של תנא זה, בתוספתא [שקלים פרק ג', הלכה י"ז-י"ח]: מכל מקום, מענין שלמרות שכאמור רבי חנניה בן עקשיא אינו מהתנאים הידועים ביותר, אימרתו הינה אחת המפורסמות ביותר. היא נאמרת תמיד אחרי הלימוד, ואחריה אומרים קדיש.

מדוע זכתה האימרה "רצה הקדוש ברוך הוא לזכות..." לפרסום שכזה?

פעם אמר לי יהודי כרמיאלי, בשם הדרשנים בבגדד: "לרבי חנניה בן עקשיא לא היו ילדים, ולא היה מי שיאמר אחריו קדיש. הקדוש ברוך הוא, מסובב כל הסיבות, סיבב שהאימרה שלו תאמר תמיד לאחר לימוד תורה, ולאחריה יאמר קדיש".

לפני כעשרים וחמש שנה, כשהוצאנו את 'ספר המיסדים' של ישיבת 'קרן אורה', כתב אותו יהודי מאמר בספר, בו הביא את הדברים שאמר בשם דרשני בגדד.

זמן מה לאחר מכן קיבלתי מכתב מהרב אלכסנדר מילר ז"ל, מזכ"ל החינוך העצמאי דאז. הרב שאל במכתבו מה המקור לדברים הללו. השבתי לו שמלבד עדותו של אותו יהודי אין בידי מקור.

באחת הפעמים שביקרתי בארה"ב הזמנתי 'קאר סרויס', מקביל למוניות בארץ. נכנסתי למכונית, ואז אמר לי הנהג היהודי, "אני חייב לומר לך מה ששמעתי מהרב שלי בדרשה. הטעם לאמירת האימרה 'רבי חנניה בן עקשיא' וכו' אחרי הלימוד... בגלל שהיה ערירי... לא נפקד בזרע של קימא".

האימרה נאה - "רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל", אבל טמון כאן קושי עצום!

אם היו מתעצים עימנו כיצד ניתן לזכות אותנו, שנגיע למצב שנהיה כולם במצב חיובי, מצב של 'תרת-זכות', היינו אומרים, שהדרך היא 'לשחרר לחץ', הפחתת עומס המצוות והאיסורים המוטל עלינו. הלא יש תרי"ג 'מצוות דאורייתא', ועוד מספר רב של 'מצוות דרבנן', תקנות, סייגים והגבלות.

אם רוצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, שיתן לנו עשר מצוות ל'יט', נחמדות, חביבות, השוות לכל נפש, כגון: הדלקת נרות שבת, אכילת פירות בט"ו בשבט, סעודת פורים וכדומה, כך היה כל עם ישראל כאחד מקיים את כל מצוות ה' בהידור ובשמחה.

אבל "לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"?! לכאורה, אדרבה, הדבר רק גורם לנו שלא לקיים את מצוות הבורא כראוי, הרי קשה עד מאוד לקיים מצוה אחת בשלמות, לא כל שכן, כאשר יש לנו רבות רבות כאלו!

קיום מצוה אחת כראוי - פותח שערי גן עדן

ישנם ביאורים רבים לאימרתו זו של רבי חנניה בן עקשיא. הרמב"ם בפירושו המשניות, כותב ביאור מפורסם שהינו יסוד גדול בעבודת הבורא יתברך.

אדם שיזכה בחייו לקיים מצוה אחת בשלמות, בלי נגיעות, עם

ישיבתיות', שכן את רובן למדו וסיימו בישיבות. לאחר מכן, הגיע שלב בו לא לומדים את כל המסכת, רק את 'הסוגיות הישיבתיות'. בחור למד את מסכת 'בבא בתרא', אך למעשה, במקרה הטוב, ידע רק כמה סוגיות מפרקים נבחרים. בדורנו המצב גרוע בהרבה. יודעים את ה'רייד' הישיבתי, לא מסכתות שלמות ואף לא סוגיות גמרא שלמות. ה'רייד' של 'בבא קמא', 'בבא מציעא', 'בבא בתרא', 'גיטין' ו'קידושין' וזה הכל. כמה התרחקנו מהמקור. פעם ידעת מסכת היתה כפשוטה, לדעת את כל המסכת על בוריה, ואילו בימינו אנו, ידעת מסכת הינה הכרת שיעורי ראשי הישיבות, את הקושיות המופלאות והתירושים המרשימים.

אימוץ מסכת אחת אינו מפחית מידיעת מסכתות אחרות

הרעיון של אימוץ מסכת אחת, יוצר לעיתים תחושה לא נוחה, אם נעסוק הרבה במסכת פלונית, אמנם נקנה בה ידיעה נרחבת, אבל נחסר ידיעות בשאר חלקי הש"ס.

הדבר אינו נכון. לא אמרנו לא ללמוד את כל הש"ס, ודאי שצריך לרכוש ידיעות בכל חלקי התורה. אבל, אנו מעודדים את ענין החזרה, ובעיקר על מסכת אחת, למען יהיה לכל אחד ואחד קנין חזק לפחות ב'מסכתא חדא'.

אבל מעבר לכך, למען האמת, אדם שלומד מסכת אחת היטב, גמרא רש"י ותוספות, ראשונים ואחרונים, רוכש ידיעה נרחבת גם במסכתות אחרות.

כאשר דנו עם מרן ראש הישיבה בענין 'פרויקט המסכתות' שאלתי האם ניתן לאמץ גם את מסכת תענית. אמר לי: מסכת זו ניתן לאמץ ללימוד בהפסקת הצהרים...

אז לא מדובר על 'תענית'. אבל, מי שמאמץ לעצמו מסכת דוגמת בבא קמא או קדושין, על כרחו יהיה בקי גם בחלקי הש"ס האחרים. נכנסתי אל מרן הרב אלישיב זצוק"ל והרציתי לפניו את משנתי, יצאתי חבול. אמר לי: "הרב מרגלית, מה זה לדעת מסכת אחת? צריך לדעת את הש"ס כולו".

לאחר מכן ניגשתי למרן רבי חיים קניבסקי זצוק"ל. חששתי, מה אומר וכיצד יגיב. זכורני, עמדנו מתחת כולל חזון איש. עכשיו הייתי זהיר מאד בדברי, תארתי בפניו את רעיון 'מפעל המסכתות' ואמרתי, "בתחילה ילמדו מסכת אחת, אחר כך עוד מסכת".

אמר לי הרב: "הלואי וידעו מסכת אחת". ושוב חזר על הדברים: "הלואי וידעו מסכת אחת"...

בהמשך, סיפר לי שהמסכת של הגאון רבי אלחנן, היתה מסכת 'בבא מציעא'. הגאון היה בקי בש"ס כולו, אבל זו המסכת אותה אימץ לעצמו.

כשביקרנו אצל ראש הישיבה מרן הרב שטיינמן זצ"ל, אמר: שמעתי של'בית הלוי' היו שתי מסכתות. 'שבת' ו'כתובות'. אלו היו המושגים של גדולי עולם, אבל אנחנו, קטן עלינו.. צריכים ללמוד את כל סדר

ההידורים הגדולים ביותר, אותה מצווה תפתח בפניו שערי גן עדן. עתה נתבונן מחדש. אם היה לנו רק מאגר מצומצם של מצוות, יכול היה להיות שלא היינו מתחברים לשום מצווה, וממילא לא היתה לנו מצווה מושלמת, כזו שבקיומה נכנס אל תוככי גן עדן.

"רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל", הקב"ה ברחמי ובאהבתו אלינו רוצה שנוכח לחיי עולם הבא, "לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". הקב"ה 'פירז' לנו מצוות על כל צעד ושעל, בכל מקום, בכל עת ובכל שעה. המצוות 'סובבות' אותנו מכל כיוון, על כל פעולה שאנו עושים ישנן הוראות 'צרף' כיצד לנהוג, לפיכך לא יתכן שאדם, מתוך המגוון הגדול והעצום של המצוות, לא ימצא חיבור לפחות למצווה אחת שתיעשה כראוי ובהידור. אותה מצווה - תפתח לאדם שערי גן עדן.

גם לימוד מסכת אחת - פותח שערי גן עדן

שאלתי את עצמי... בכוחה של מצווה אחת להעלות, להזניק את האדם לגן עדן. ומה לגבי תורה? הרי רבי חנניא בן עקשיא אומר: "לפיכך הרבה להם תורה ומצוות!"

כמדומני שהתשובה לכך הינה - 'מפעל המסכתות'.

גם בענין לימוד תורה, מסכת אחת שאדם לומד על בוריה, לשמה, בעיון ובבקיאות, תכניסנו לגן עדן.

עתה, לו היתה לנו רק מסכת אחת או סדר אחד, יכול היה להיות מצב שהאדם לא היה מתחבר אליה, וממילא לעולם לא יהיה 'מרא דמסכתא' [אדון המסכת].

"רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה... ניתנו לנו ששים מסכתות, לפיכך לא יתכן שכל בחור או אברך לא יתחבר לחלק מחלקי התורה, כל אחד לפי מה שהוא. בחור בישיבה גדולה או אברך בכולל, כאלו שכבר למדו כמה וכמה מסכתות, ודאי ישנה מסכת אליה יש להם משיכה מיוחדת, אותה יבחרו להם, ואותה יאמצו אל חיקם. כל אחד יכול להתחבר לתורה דרך המסכת הנוגע לליבו.

הלומד את כל הש"ס - האם הלימוד יחשב...?

זהו המהלך עימו צריכים אנו ללכת, ודאי שהשאיפה צריכה להיות - בקיאות בש"ס כולו, אבל ראינו שגם גדולי עולם שהיו בקיאים בכל המסכתות, אימצו לעצמם מסכת אחת שתהיה יחודית. רבי יצחק אלחנן זצ"ל נטל לעצמו את מסכת 'בבא מציעא'. רבי משה פינשטיין זצ"ל - אימץ לעצמו את מסכת 'בימות', מספרים שלמד מזכת זו אלף פעם!

רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר שכאשר נלקח כחתן אל אביו של רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, רבי חיים לייב, היה עליו להיבחן על 'נשים' ו'ניזקין'. פעם, כאשר בחרו סיים את לימודיו בישיבה, היה בקי לפחות בשני 'סדרים'.

מה קרה מאז... ירידת הדורות דרמטית. בתחילה השמיטו כמה מסכתות. מי לומד מסכת 'עבודה זרה', 'סנהדרין'? אולי יש מעט הלומדים. עדיין, קראו למסכתות שבסדרים אלו 'מסכתות

הפעם הביקור היה שונה. הרב נכנס אל ה'חפץ חיים' וכולו אומר ליאות ועייפות. גם חשש וחוסר אונים ניכרו מפניו בבירור. באי הבית שהיו רגילים לראותו מדי תקופה ניסו לדובב אותו ולנסות להבין מה יום מיומיים

עם מי אתה בוחר להיות בצד הקולני או בצד החזק

מאת: הרב ישראל היימן

שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה... (א ב)

"שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה... אל ירך לבבכם אל תראו

אל ביתו של מרן הסבא קדישא מראדין נכנס ביום מן הימים רב מאחת העיירות הסמוכות לראדין. הוא היה נוהג להיכנס מפעם לפעם להתיעץ בנושאים שעלו על שולחנו ברבנות העיירה וניצל היטב את קירבתו הגיאוגרפית לליבה הפועם של היהדות החרדית דאז - ראדין.

הפעם הביקור היה שונה. הרב נכנס אל הבית וכולו אומר ליאות ועייפות. גם חשש וחוסר אונים ניכרו מפניו בבירור. באי הבית שהיו רגילים לראותו מדי תקופה ניסו לדובב אותו ולנסות להבין מה יום מיומיים, מדוע נפלו פניו בצורה כזו ומה אירע שם בעיירה השלווה שלו.

הרב לא אבה לדבר יותר מידי, הוא מיהר להיכנס אל הישיש הקדוש רבן של כל בני הגולה ולשטוח את מועקתו. "רב'ה, אני בצרה צרורה! כל האידישקייט בעיירה מוטל כעת על כף המאזניים. החופשיים בעיירה מתעתדים לפתוח 'בית תרבות', כמובן שההרס והנוק העתידיים מדבר כזה הם בל ישוערו. הבעיה היא שבעלי הבתים התקיפים והחזקים לא מבינים את ההשלכות ורואים בדבר הזה משהו מבורך. נוצר מצב שהרבנות שלי בסכנה, כי אפילו אלו שתמיד קיבלו את דעתי לא מבינים כעת מדוע אני מתנגד למה שבעיניהם יכול להביא קידמה ותרבות לעיירה ומדוע יש עם זה בעיה רוחנית. אם אני אמשיך את המלחמה בהם הם יכולים להדיח אותי מהרבנות, הרב הבא ככל הנראה לא יבוא להתיעץ כאן על צרכי העיירה...

המלחמה הזו שהיא מבית ומחוץ גם יחד מתישה אותי ובאתי לקבל דעת תורה. האם להילחם כעת עד הסוף בלי לחשב את ההשלכות של המלחמה הזו כי זה כעת מה שצריך לעשות או להניח לנושא, לתת להם כרגע את מבוקשם, ולהציל את שאר חלקי הדת שהעמדת במשך שנים בעיירה. יורני רבנו כדת מה לעשות בעת הזו?

הרים החפץ חיים את עיניו הק' והביט באהבה אל הרב הנרעש. כדרכו הוא השתהה קמעה לפני שפתח בדבריו. אחרי דקה ארוכה החל הח"ח לשטוח את דבריו בבהירות.

"בפרשת שופטים מבארת התורה הק' את צורת היציאה למלחמת מצווה על אויבי ישראל. הכהן הגדול עומד ומפיח רוח לחימה בעם.

ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם כי ד' אלוקיכם ההולך עימכם וכו'..." חז"ל מבארים (סוטה מ"ב) 'אל ירך לבבכם מצהלות סוסים וצחצוח חרבות ואל תראו מהגפת תריסין ואל תחפזו מקול הקרנות ואל תערצו מקול הצווחות'... 'הן באים בנצחוננו של בשר ודם ואתם באים בנצחוננו של מקום'.

הנה ידועים הדברים, המשיך הסבא קדישא במתק לשונו. מלחמת היצר נמשלה אף היא למלחמת מצווה הכתובה בתורה. גם במלחמה הזו בא היצר וחילותיו בקולות וברקים ומתנהג כמו עובדי הכוכבים במלחמותיהם. הרבה רעש וצילצולים מלווים את המלחמה הזו. הרבה קולות של הגפות תריסין וצחצוח חרבות ושאר מרעין בישין. היצר מגייס לשורותיו את בעלי הקול והצעקה. הוא משתמש בכל האפשרויות העומדות לרשותו כדי לאיים על תופסי התורה ועל עושי רצונו של מקום. אבל עיקר הכוח שלו הוא הקולות והברקים. הוא מגייס לשורותיו את בעלי הבתים החזקים ואת אלו שיכולים לערער כל דבר טוב.

אמנם מנגד, עומדים כוחות הטוב הקב"ה וכל גונדא דיליה... כיתות מלאכים שרפים ואופני הקודש.

בוודאי שאלו יותר חזקים, 'אתם באים בנצחוננו של מקום'.

בכל מלחמה יש את אלו העומדים מהצד ומתבוננים לראות איזה צד חזק יותר ואיזה צד יש לו את מיטב הסיכויים לנצח. הם ממתנינים

בסבלנות ומצטרפים לצד בו הם בטוחים בנצחונם.

גם במלחמה הזו הדברים מתנהלים אותו דבר.

יש כאן מצד אחד מאה קולות של היצר וחילותיו. הוא גייס לשורותיו את כל מי שיכול לעשות רעש. ולא ידך גיסא יש את הקב"ה ומלאכיו העומדים בקול דממה דקה ולהם באמת הכח והממשלה.

הדברים הם פשוטים, סיים החפץ חיים בנימה החלטית. כת"ר יעמוד מהצד ויפעיל את שיקול דעתו הרמה, האם להצטרף אל הצד הקולני או אל הצד החזק...

רב העיירה שנכנס שפוף עם שאלה מהותית יצא זקוף עם הבנה

המשך מעמוד 15 | רבי אליעזר טורק שליט"א

סיבה לחשוש מעונשיו של המלך, כי ישרים ונאמנים הם. אך עדיין מקוים הם כי יתאפשר להם לטווח את בקשתם לפני המלך ולקבל ממנו את הטובות להן הם זקוקים.

בני הכת השלישית בוודאי כבר חוששים הם לנפשם. הם ודאי מתחרטים על קלות הראש בה נהגו כלפי המלך, ומקוים שיזכו לחנינה וחמלה מאיתו, ומכיוון שהם אינם זקוקים לדבר נוסף מן המלך למעט ענין זה, הם תולים את יתבונן בכתתם עד יעבור זעם, ולא יצטרכו להתמודד בהכרח מול זעמו של המלך.

הפחד והחשש הגדולים ביותר קיננו בליבותיהם של אנשי הכת הרביעית. אם למשל היה מגיע שר או שליח אחר, הם היו יכולים אולי לשחדו בשלמונים ולהנצל. אבל כאן הלא מגיע המלך הגדול בכבודו ובעצמו - אשר אותו אין לשחד, וכיצד ימחול על כבודו? ולא זו בלבד, אלא שהם עוד רוצים לנצל את ההזדמנות שהמלך מגיע לארצם ולבקש על כל הדברים שהם צריכים; הכיצד יוכלו לישא פנים אל שליטם בו מרדו ועוד לבקש בקשות!...

אין בפניהם כל דרך, רק ליפול לפני רגליו ולהתחנן על נפשם שישאיר אותם בחיים, כי אין להם כל פתח תקוה אחר - הן מפני רוע מעלליהם, והן מפני שהם זקוקים לו...

כך מלך מלכי המלכים, אשר שולט בכל העולמות העליונים והחתוננים ואין מי שפוצה פיו למרוד בו. מבין כל מקומות מלכותו, יש מדינה אחת שפלה ונבזית, רחוקה מכל שאר העולמות, אשר למרות שהשליט בה תורה וחוקים מסודרים וברורים כיצד צריך לחיות ולהתנהג, יש מי ששוכח מי הוא השליט האמיתי והיחיד,

המשך מעמוד 10 | הרב עמרם בינעט

שהוא נכנס בזמן שכולם לומדים בצורה כל כך נפלאה.

הוא לא ידע שהילדים שמו לב שהוא בחוץ, וכמובן שהוא לא ידע שהם רמזו לי על כך... "אתם שומעים ילדים", אמר להם, "אני עברתי כאן במסדרון, ואני שומע אתכם לומדים בכזאת התלהבות, בכזה חשק. לא יכולתי להתאפק, הייתי חייב להיכנס כדי להגיד לכם שזכיתם שיש לכם מלמד מאוד מיוחד שיודע ללמד במתיקות נפלאה, ולהחדיר בכם את המתיקות של לימוד התורה. אני מציע לכל ילד שיש לו שכל לנצל את הזמן, לא תמיד יהיו לכם כאלו

שונה לחלוטין על המצב, כשפניו אל מלחמת המצווה העומדת לפניו. עכשיו, כשהוא קיבל את המימד הנכון על הנושא הוא יוצא בידיעה ברורה שהוא בצד הנכון והמנצח.

יסוד עצום נלמד מכאן למלחמת היצר כולה. לא רק בעיירות ובתי תרבות שנבנים... גם בכל מלחמה קטנה בחיי היום יום בה מופיע היצר עם חייליו. הוא מאופיין במאה קולות של שקר כשהצד שכנגדו עומד בשקט אבל הוא בעל הכוחות כולם. אם נזכור את זה ולא נתפעל מהרעש נוכל לשקול את הדברים בצורה אובייקטיבית ולהצטרף אל הצד המנצח.

ומתחילים בה חס ושלום ניצנים של מרד, רחמנא ליצלן.

הפנקס פתוח והיד רושמת, וכל מעשי אותם המורדים נרשמים למעלה לפרטי פרטים. בבוא עת פקודה, כשהקדוש ברוך הוא דן את האדם, הרי שכולנו נדמים כאותה הכת הרביעית - אין בנו לא תורה ולא מעשים טובים, ולא זו בלבד, אלא שאנו זקוקים לכל כך הרבה רחמי שמים, כל אחד על צרותיו וצרכיו האישיים. אין לנו כל דרך אלא להתחנן לפני הבורא יתברך שישמע תפלתנו, יסלח וימחל, וכדאי הוא בעל הרחמים שיקבל את תחנונינו ותפילותינו.

שמעתי סיפור נפלא על הגאון הצדיק רבי יוחנן סופר זצ"ל, גאב"ד ערלוי, שכאשר ביקר פעם עם כמה ממקורביו בביתו של גביר חשוב שהיה מוקיר תורה. בבואם לביתו, הם הובלו לטרקלין והמתינו לבעל הבית, ולבניתיים הגישו לפניו שתייה. המקורב מזג לעצמו מן הכיבוד, אך מעד וכוסו התהפכה ותוכנה לכלך את הרצפה.

הרבי ביקש ממנו שיזדרז וינקה את המקום לפני שבעל הבית יכנס, וכדי בזיון וקצף. עוד המילים על שפתיו, ננער הרבי ואמר בחרדה: "איי! הרי כך היינו צריכים ממש להתנהג עם הקדוש ברוך הוא, בעל הבית של הבריא... מיד כשחטאנו - להשתדל על אתר לתקן ולנקות!"...

כי זה מה שהקדוש ברוך הוא רוצה מהאדם בעולם הזה: הגם שאתה נמצא במקום רחוק, במדינה שקטה ונידחת, אל תשכח אף פעם שיש מלך לעולם. הוא המנהיג והוא הקובע, וזאת תכלית בריאתנו בעולם הזה. למען דעת כל עמי הארץ כי השם הוא האלוקים - אין עוד מלבדו!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

מלמדים מיוחדים!"

עד כאן הסיפור שהיה. הוסיף ידידי, בעל המעשה ואמר לי: "דע לך שההתנהלות הזאת של המנהל שחיכה בחוץ כדי למצוא רגע טוב שבו הוא יוכל להחמיא לי לעיני תלמידי, זה מה שעשה אותי מלמד מוצלח! זה נתן לי ביטחון, זה נתן לי חשק להשקיע בעבודה. עברו מאז כבר שנים רבות ואני עדיין אסיר תודה למנהל הזה, שהוא איש חינוך אמיתי, וידע איך לבנות אותי כדי שאהיה מחנך בעצמי."

"ואז קרה מה שאני רואה בו לא פחות מנס: חמש דקות אחרי השעה שבה התחיל המבחן נגמרו כל טפסי המבחן!!! 69 דפים נחטפו כמו דפים שיוצאים ממדפסת, עוד אחד ועוד אחד ועוד אחד, בקצב הולך וגובר..."

הרה"ג ר' מאיר וייספיש, אחראי מקום המבחן של 'דרשו' בבית הכנסת קרלין ברח' אבינועם ילין בירושלים, מספר כיצד הפך מקום המבחן שלו לאחד המקומות הגדולים והתוססים בירושלים

יוחנן וסרמן

מבין מקומות המבחן הרבים ל'דרשו' הפזורים ברחבי הארץ, נתמקד הפעם באחד ממקומות המבחן ההומים והתוססים בירושלים - בבית הכנסת קרלין, ברח' אבינועם ילין בעיר. מי שמנצח על המלאכה, ושחלק גדול מההצלחה הגדולה במקום נזקף לזכותו, זה הרב מאיר וייספיש, שנכנס לסיפור כמעט בטעות, והפך לפעיל נמרץ של זיכוי הרבים.

"זה התחיל כמקום מבחן קטן, בימי חמישי בלבד, בבית כנסת שקט בקהילה שאנשיה קיבלו על עצמם ללמוד הלכות שבת כשהתחילו ללמוד חלק ג' של המשנה ברורה במסגרת המחזור הקודם של 'הדף היומי בהלכה'. הם היו כ-30 נבחנים, וב'דרשו' הסכימו לאפשר להם לפתוח מקום מבחן ששימש גם כמה מתושבי האזור", מספר הרב וייספיש.

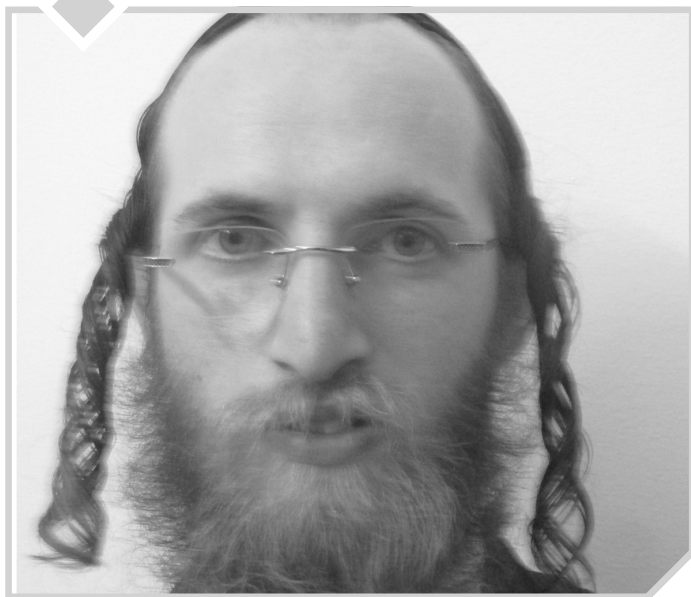
"עם הזמן מספר הנבחנים התדלדל וירד לכעשרה, ואז זה לא הסתדר באותו בית כנסת, ועבר לבית כנסת שבו הכולל שאני לומד בו. אמרו לנו ששוקלים לסגור בכלל את מקום המבחן, אלא אם יהיו עוד נבחנים, התחלתי לארגן אנשים שרוצים להיבחן, הבאתי עוד שישה וכך פתחנו מחדש את מקום המבחן בבית הכנסת שלנו. כשסיימו הלכות שבת, ועברנו ללמוד את חלק ד' של המשנה ברורה, הלכות עירובין, נשארנו עם שישה נבחנים..."

"בשלב מסוים אמרתי לעצמי, זה הרי לא נעים מאנשים מבחוץ לבוא ולהיבחן בתוך כולל אברכים, כל אחד שמגיע מרגיש כמו אורח, זה לא נעים. למה שלא נעבור לבית כנסת מרכזי יותר, מקום שאנשים כל הזמן נכנסים ויוצאים וכל אחד מרגיש שם בנוח?"

"פניתי לגבאי בבית הכנסת של קרלין וביקשתי שיאשר לי להשתמש באחד ה'שטיבלך' שבקומה התחתונה כדי לערוך מבחן. הוא הסכים בשמחה, וכך מדי יום חמישי היינו עושים שם מבחן 'דף היומי בהלכה', והיו באים עוד כמה אנשים מהסביבה, אבל זה עדיין לא המריא.

"מדי פעם קרה שבאו אנשים ורצו לעשות מבחן בגמרא, ב'דף היומי', והייתי צריך להסביר להם שבימי חמישי זה 'דרשו' בכולל', המבחנים הם רק על 'דף היומי בהלכה' ותוכניות של כוללים, לא עד 'דף היומי', את המבחן הזה עושים רק במקומות המבחן של יום שישי.

"כשהתחיל תמנתנה הנוכחי של 'הדף היומי', פנתי ל'ההשו' וביקשתי:

שיאפשרו לי לפתוח באמת מקום מבחן גם ביום שישי, שיוכלו להיבחן אצלנו גם על 'דף היומי' בבלי, אז עוד לא היתה התוכנית 'קנין ירושלמי'. לשמחתי הרבה הנהלת 'דרשו' הסכימה, ואפילו שלחו לי בפעם הראשונה 70 טופסי מבחן...

"ואז קרה מה שאני רואה בו לא פחות מנס: חמש דקות אחרי השעה שבה התחיל המבחן נגמרו כל טפסי המבחן!!! 69 דפים נחטפו כמו דפים שיוצאים ממדפסת, עוד אחד ועוד אחד ועוד אחד, בקצב הולך וגובר..."

בפעם האחרונה שהיה מבחן בדקתי ומצאתי שנבחנו במקום שלנו יותר מ-300 נבחנים

"מלכתחילה שמרתי בצד מבחן אחד ריק, זה ההוראות שאנחנו מקבלים, תמיד להשאיר אחד בצד, למקרה חירום שיהיה מאיפה לצלם. בית הדפוס השוכן שם בסמוך התגייס לעזרתנו וצילם במהירות מאות טפסים נוספים, החדר עצמו נהיה צפוף להחריד, והגבאי בא מיוזמתו והציע לי לעבור עם כל הנבחנים אל ההיכל הגדול של בית המדרש... מאות נבחנים השתתפו באותה בחינה, ומאז זה נשאר מקום מבחן גדול ומרכזי שבאים אליו אנשים מכל האזור להיבחן על כל תוכניות 'דרשו': 'קנין תורה' על הש"ס הבבלי,

'קנין ירושלמי', 'משנה ברורה', 'קנין חכמה', 'דף הכולל', 'חבורת ש"ס', פשוט מדהים מה שהולך שם. "בפעם האחרונה שהיה מבחן בדקתי ומצאתי שנבחננו במקום שלנו יותר מ-300 נבחנים, כמובן שבתחילת הש"ס היו יותר. אני מעריך שכשנגיע לתחילת 'נזיקין' תהיה קפיצה מחודשת במספר הנבחנים. זה כל הזמן משתנה, אבל המספר נשאר גבוה גם בתקופות הפחות חזקות".

כל פעם מחדש אני משפשף את העיניים, וצובט את עצמי בחוסר אימון

לסיום אנחנו שואלים את הרב וייספיש מה הפעילות הזאת נותנת

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א

לו, והוא לא מבין את השאלה בכלל... "זיכוי הרבים! וכי קלה היא בעיניכם? כל פעם מחדש אני משפשף את העיניים, וצובט את עצמי בחוסר אימון. אתה? מאיר וייספיש, אתה הצלחת להביא מאות אנשים להיבחן על גמרא ומשנה ברורה? איך עשית את זה?" "ואני יודע שהאמת היא שזה סייעתא דשמיא. רק סייעתא דשמיא. הקב"ה בחר בי להיות השליח לזיכוי הרבים הזה, והוא בחר ברבים אחרים לעשות את אותו הדבר במקומות מבחן נוספים בכל רחבי הארץ. אני כל הזמן מתפלל שהזכות הזאת תישאר בידיים שלי, שאזכה להמשיך בזה עוד רבות בשנים, ואף להוסיף ולהכפיל את מספר הנבחנים כהנה וכהנה, ומודה לקב"ה שזיכה אותי לכך, ולהנהלת 'דרשו' שהיו שלוחים טובים לאפשר לי את זה".

אברכים ותלמידי ישיבה. פתחתי בשאלה, "האם מישהו זוכר מה למד בשנה שעברה בדף ג' עמוד ב' בתוספות השלישי בעמוד?" אמר לי אחד השומעים, "הרב, אתה מקצין, לא דורשים מאתנו ידיעה כזו".

הגר"א אומר שאכן כן. **דורשים מאיתנו ידיעה כזו.** ידיעה מקיפה, זה נקרא לדעת מסכת על בוריה. ראינו שהגר"א דרש זאת גם מאחרים, לא רק מעצמו, הלא בכך בחן את אותו רב, ובכך הוכיח לו שעדין אינו יודע את מסכת סוכה.

הסיפוק והתחושה מופלאים

כשביקרתי אצל הגאון הרב פאם זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת', סיפר לי שהיה בישיבה בחור, ממוצע, לא כשרוני במיוחד בשום תחום. הבחור לקח על עצמו ללמוד את מסכת 'קדושין' ולהיות בקי בה היטב. ואכן, המאמצים המרובים שהשקיע נשאו פרי. הוא שלט בגמרא - רש"י ותוספות, ראשונים ואחרונים.

היה זה מחזה מרנין. כל מי שהיה זקוק למידה כלשהו הקשור למסכת זו, היה ניגש אליו, כך אפילו הרמ"ם בישיבה. כולם ידעו שלבחור ישנה התמקצעות מיוחדת במסכת.

איזו תחושה נפלאה. בחור לא שנון ולא מבריק. לא מאלו שמקשים קושיות חריפות בשיעור הכללי, אבל יש לו מסכת ביד. "תלמודו בידו" - הוא יודע מסכת על בוריה. הדבר מחיה את האדם ונותן לו סיפוק והרגשה שקשה לתאר!

(מתוך 'מפיק מרגליות' שבועות)

'נשים', כל סדר 'נזיקין'. גדולי הדורות ידעו, שכמעט בלתי אפשרי, להגיע למציאות בה אתה יודע את הש"ס כולו בעל פה, לפיכך אימצו לעצמם מסכתות בודדות. מי שחושב שיוכל להגיע לידיעת כל הש"ס - הרי הוא בעל גאווה. ה'בית הלוי' לקח שתי מסכתות איתן יבוא לעולם האמת. ר' אלחנן לקח מסכת אחת. במסכתות אלו יקיימו את מצות 'ושננתם'. דיברתי עם יהודי שאוהזו עצמו ל'מבין' בלימוד. אמר לי: "הרב מרגלית, אולי תנסח את הרעיון באופן שונה. מה זו מסכת אחת?!" אמרתי לו, "אם החפץ חיים דיבר על מסכת אחת, אם גדולי ישראל אימצו מסכת אחת או שתיים, הרי שזו הדרך הראויה והנכונה".

רבי משה הלברשטאם זצ"ל סיפר לי סיפור מדהים ופלאי על רבי דוד יונגריז זצ"ל. הרב יונגריז חזר על מסכת 'בבא קמא' מאה ואחת פעמים עוד בבחרותו.

ובכן, כל ימי חייו היה עונה על השאלות שנשאל 'דרך' מסכת 'בבא קמא'. כששאלו משהו במסכת 'בבא בתרא' ענה, "התוספות במסכת מביאים גמרא ב'בבא קמא' וכו'. כשנשאל בענין תוספות ב'סנהדרין' היה עונה דרך מהרש"א ב'בבא קמא', וכן הלאה. עם גאונותו ובקיאותו הבין שטוב לו לאדם שתהיה לו מסכת אחת ברורה ומלוטשת לחלוטין.

אמר רבי חיים מולאזין בספר 'כתר ראש': **"טוב להיות מלך במסכת אחת - מהרבות שלא בכוונה"**.

זו לא הקצנה

לפני מספר שנים מסרתי שיחה בעיר ביתר. השיחה נאמרה בפני

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

צוף התורה

מגיד המישרים הג'ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

1
וכמה תרצה שנשלם לך עבור השירות הנפלא שנתת לנו", שאל אבי המשפחה. הצלם השיב ביבושת ונקב בסכום הנדרש: "עשרת אלפים שקלים". השפופרת של הטלפון נשמטה מידי של האב, יחד עם הלסת שלו שנשמטה גם היא

"צדק צדק תִּדְרֹךְ" (דברים טז, כ')

בימי בין הזמנים, התארגנה משפחה ברוכת ילדים ליום של כיף באשדוד. התוכנית היתה שבבוקר הבנים יחגגו בחוף הים, והבנות ישתעשעו בפארק רחב ידיים בסמוך, בצהריים הם יצאו לשיט חוויתי בצוותא חדא, ואחר הצהריים יגיע תורן של הבנות ללכת לים והבנים ישתעשעו בפארק. מאחר ורוב הילדים במשפחה לא יודעים לשחות, וגם אלו שכן יודעים, מתקשים לעשות זאת בים בין הגלים הסוערים, רכשה האם במיוחד לכבוד הנסיעה מזרון מתנפח גדול, חלק מהילדים יצופו על המזרון, ואחרים ידחפו אותם במים, חוויה נחמדה לכולם. הם התארגנו כהלכה, נערכו כראוי, יצאו לים וכמובן לא שכחו לקחת את המזרון, אלא שכשהגיעו לחוף התברר שיש במזרון פגם משמעותי. הכרית המתנפחת הצמודה אליו חתוכה, אי אפשר לנפח אותה, יש להם מזרון בלי כרית, למרות ששילמו על מזרון עם כרית. כמובן שהם יכולים להחזיר את המזרון לחנות ולקבל אחד אחר, או החזר כספי מלא, אבל עכשיו הם כבר בים ורוצים להשתמש במזרון עכשיו.

שאלה: האם מותר להם לעשות במזרון שימוש, וגם לדרוש את החלפתו באחר, לכשישובו לעירם ולביתם. או שאולי צריכים לומר שיש בזה משום גזל, ואסור להשתמש במוצר שהם מתכוונים להחזיר לחנות בגלל פגם שמצאו בו...

תשובת מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

נאמר בשו"ע (חו"מ סימן רלב ס"ג) המוכר לחברו מטלטלים, ונמצא במקוה, מום שלא ידע ממונו הלוקח, מחזירו אפילו לאחד כמה שנים, שזה מקח טעות הוא. והוא שלא ישתמש במקח אחר שידע במום.

אבל אם נשתמש בו... מחל ואינו יכול להחזיר. אם כן יש לנו לכאורה פסק ברור וחלוט, אם השתמשו במזרון לאחר שמצאו את הפגם, אסור להחזיר אותו. אבל זה לא כל כך פשוט... ה'פתחי תשובה' (שם סק"א) מביא שאלה עם דוגמה שאולי יותר קרובה למקרה שלנו, באחד שקנה סוס ורכב עליו בדרכו למחוז חפצו, ובאמצע הדרך מצא בו מום. עם זאת, הוא לא ירד מהסוס ברגע שמצא את המום, אלא המשיך לרכב עליו בחזרה לעיר כדי לדרוש את החלפתו, ברור לנו שבכזה מקרה בדעתו לעמוד על זה בדין תורה ואנו רואים שלא מחל על תביעתו, אך מגודל ההכרח משתמש בו. וכי מה אנו מצפים ממנו? שילך בידי העגלה הרתומה לסוס עם המשא שעליה? ופוסק ה'פתחי תשובה' בצורה ברורה שבכזה מקרה באמת יכול להחזיר את הסוס, כי מה שהוא השתמש בו לאחר שמצא את הפגם היה מכח אונס ולכן פשוט שהוא יכול לחזור בו, יעו"ש. עם זאת, המקרה שלנו אינו דומה באופן מלא למקרה של הסוס, כי הרי אם בני המשפחה לא ישתמשו במזרון המתנפח, אומנם יפגום הדבר בהנאה שלהם בים, אבל הם לא יצטרכו לסחוב עגלה עם סחורה בידיהם... קשה לומר שהדבר נחשב כאונס כמו במקרה עם הסוס, ולכן אם החליטו להשתמש בו, יתכן שאינם יכולים להחזירו, וכל ערום יעשה בדעת כדי שלא להיכשל בממונות חלילה.

מעשה היה עם מרן החזון איש זצ"ל, שצעד פעם יחד עם מלווה ברחוב חזון איש (באותם ימים נקרא רח' עזרא) בבני ברק, ובפתע פתאום החל לרדת גשם שוטף. החזון איש ומלווהו לא היו מצוידים במטרייה, ובתוך זמן קצר נרטבו עד לשד עצמותיהם. והנה נעצרת על ידם משאית הנהוגה בידי יהודי חרדי שזיהה את החזון איש והציע לקחת אותו למחוז חפצו, כדי שלא יירטב מהגשם.

שאל החזון איש את נהג המשאית האם זאת המשאית שלך???

השיב הנהג בשלילה, המשאית שייכת לחברה גדולה, הוא רק עובד שם כנהג.

"וקיבלת רשות מהבעלים של החברה לקחת אנשים במשאית שלך?", הוסיף החזון איש לשאול. בעל המשאית השיב בשלילה: "אף פעם לא שאלתי אותו על כך, אבל זה ברור שאין לו התנגדות, אין לי צל של ספק שאם אשאל אותו הוא בוודאי יסכים. אמר החזון איש בפשטות: אם לא קיבלת רשות, אני מעדיף להירטב בגשם ולא להשתמש ברכוש של מישהו אחר בלי שנתן לך את

רשותו המפורשת...

וסיפר אחיינו של מרן החזון איש, הגאון רבי שמואל גריינמן זצ"ל, שאחר הסתלקותו של החזון איש, פינו את כל חפציו מהדירה בה התגורר. כי הוא היה גר בשכירות והיו צריכים להשיב את הדירה לבעליה. מאוחר יותר קנו אותה בחזרה והקימו שם את תלמוד התורה תשב"ר, וכיום עמלים על הקמתו של מוזיאון מיוחד שבו יוכל כל החפץ לראות מקרוב את חפצי הקודש ששימשו את מרנא החזון איש, ואת הפשטות בה היה חי.

בלילה הגיע החזון איש בחלום לרבי שמואל אחיינו, ושאל אותו: "מה עם הסטנדר המחובר לקיר?". למחרת מיהרו לבדוק ומצאו שאכן השאירו את הסטנדר בדירה, בניגוד להתחייבות שהיתה לחזון איש כששכר את הדירה לפנות את כל חפציו כשיסיים את השימוש בה. הסטנדר הזה היה בעצם קרש שחובר אל הקיר, ועליו היה החזון איש שם את הסידור כשהתפלל, ומי שפינו את החפצים חשבו כנראה שהוא שייך לבעלים, ולא ידעו שצריך לפנות גם אותו.

נמצאנו למדים, שכשאדם מזכך את עצמו בעולם הזה ברמת זהירות כזאת גדולה בממון חברו, הוא זוכה גם לבוא משמי מרום כדי לסדר את העניינים על מנת שיישאר נקי מכל רבב של חשש קל שבקלים לדיני ממונות.

.....
"ראשית גז צאנז תתן לו" - (יח"ד)

2 מקרה מעניין אירע למשפחה מהדרום, שהצפינה עד לאתרא קדישא מירון, כדי להתפלל על ציונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי וכן לחגוג את שמחת ה'חלקאה' של בנם בן השלוש.

מקרה מעניין אירע למשפחה מהדרום, שהצפינה עד לאתרא קדישא מירון, כדי להתפלל על ציונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי וכן לחגוג את שמחת ה'חלקאה' של בנם בן השלוש.

כשהגיעו למירון, ביקשה האם מבתה הבכורה שתביא את המצלמה כדי לצלם את המעמד, והנה שוד ושבר... המצלמה נשארה בבית. התלבטו מאוד מה לעשות, אולי כדאי לדחות בכלל את החלקאה למועד אחר כדי שלא לגזול מהילד את הזיכרונות החשובים של שמחת החלקאה שלו.

בעודם מתלבטים ביניהם, הופיע לפתע צלם לא מוכר, כיוון את עדשת המצלמה והחל לתעד את הילד הקט בלבושו המהודר, כשהוא יושב על כתפי אביו.

"משמים שלחו לנו צלם", אמרה האם, "אפשר לעשות את החלקאה עכשיו".

גזזו בשמחה את מחלפות ראשו של חתן השמחה בן השלוש, שתו 'לחיים' ופצחו בריקוד, ובשירת 'בר יוחאי' והמחרוזת של 'אמר רבי

עקיבא', 'ואמרתם כה לחי', ואחד הילדים אפילו הכריז 'הצלה ביי די ווייבער' כנהוג בכל תפוצות ישראל מימים ימימה.

השלימו את החגיגה, לקחו מהצלם את מספר הטלפון שלו כדי שיוכלו לעמוד בקשר ולקבל את התמונות, ולאחר שהגיעו הביתה ונתנו לצלם את כתובת המייל, הוא הסביר להם שהוא מצפה לקבל את התשלום מראש...

"וכמה תרצה שנשלם לך עבור השירות הנפלא שנתת לנו", שאל אבי המשפחה. הצלם השיב ביבושת ונקב בסכום הנדרש: "עשרת אלפים שקלים".

השפופרת של הטלפון נשמטה מידי של האב, יחד עם הלסת שלו שנשמטה גם היא וכמעט פגעה ברצה...

"כככ... כמה אמרת???", ביקש מהצלם שינקוב שוב בסכום לאחר שהצליח להסדיר את נשימתו, והצלם השיב: "עשרת אלפים שקלים... יש לכם שבוע לתת לי את הכסף או שאני מוחק את התמונות". "אבל המחיר של דבר כזה הוא לכל היותר אלף שקלים", אמר האב, והצלם הסכים איתו בכל פה. "נכון! זה באמת המחיר. אבל אני יקרן, אם אתה לא רוצה אתה לא חייב לקנות אצלי את התמונות. רק תודיע לי מה החלטת כי הן תופסות מקום אצלי בזיכרון..."

שאלה: ברור הדבר שהתנהלותו של הצלם רחוקה מלהיות התנהגות של יהודי שמתנהג בצורה נאותה עם זולתו, אבל האם מעיקר הדין הוא עובר על איסור בהתנהגות זו? מותר לו לדרוש מחיר יקר כל כך, או שיש בזה איסור גמור של 'אונאת ממון' כשאדם מוכר חפץ במחיר גבוה יותר מערכו המקובל בשוק?

תשובת מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

"הלכות אונאה נוהגות כאשר אדם קנה מוצר, ולבסוף התברר שהטעו אותו במחיר ו'נתאנה' כלומר שילם מחיר גבוה יותר מהמקובל.

"אבל כאשר צלם צילם תמונה ללא שהזמינו אותו, והם רוצים לקנות ממנו את התמונה, הרי אינו חייב למכור להם את התמונות, ויכול לומר להם איני חייב לכם כלום, או שתשלמו לי את המחיר שאני דורש, ולא יהיה לכם עלי טענות של אונאה, או שאיני מוכר לכם כלום, ואני משאיר את התמונה אצלי".

"עם זאת, במקרה שכבר מכר להם את התמונה ולא עשה תנאי שאין להם טענת 'אונאה' עליו, ורק לאחר מכן התברר להם שהמחיר שדרש היה גבוה מהמקובל, כבר כתבנו ב'חשוקי חמד' עמ"ס בבא מציעא (דף נו ע"א) לדון אם יש בזה אונאה".

מעשה בגר צדק שהיה צלם מקצועי ברמה בינלאומית, ולפני שהתגייר היה מצלם תמונות לקמפיינים של חברות ענק, וכן תמונות פורטרט של אנשים מפורסמים. המחיר שהיה דורש עבור תמונה היה עומד על אלפי דולרים.

לאחר שהתגייר הוא קבע את מושבו בבני ברק, והקים סטודיו צילום יוקרתי בהשקעה גדולה, אבל למרבה צער אף אחד לא בא להצטלם אצלו, כי המחירים שדרש היו מעל ומעבר למה שרגילים

הבני ברקים לשלם...

בא לפני כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א ותינה בפניו את צערן. הרבי מטשערנאביל מקפיד מאוד שלא להצטלם מסיבות שונות, אבל כשראה את צערן של גר הצדק, הודיע שהוא הולך להצטלם אצלו, וכך ויתר על מנהגו כדי לקיים את מצוות 'ואהבת את הגר' בהידור רב.

מסופר גם על מרן הסטייפלער הקדוש שהיה משתדל מאוד שלא יצלמו אותו. בעת ששירת בצבא הרוסי אירע פעם שהסטייפלער נרדם על הגמרא שלמד, והיה שם חייל נוסף שהיה צייר במקצועו, הוא תיעד את המחזה המעניין, חייל בצבא רוסי שנירדם על הגמרא...

כשהתעורר הסטייפלער משנתו וגילה מה עולל הציר, הוא דרש ממנו למחוק את הציר, אבל הצייר סירב בתוקף.

לאחר מו"מ קשוח, ניאות הסטייפלער לוותר על ארוחה שלמה, אותה העניק לצייר בתמורה לציר, אותו קיבל לידיו כדי להשמיד אותו. היה זה ממש מסירות נפש מצדו של הסטייפלער לעניין זה, שכן הארוחות היו ניתנות בקמצנות והוא סבל באותה תקופה מחרפת רעב.

ובעניין זה הובאה בעבר ב'לקראת שבת', עדותו של הרה"ג רבי אורי טיגר, שהיה מקורב מאוד למרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זיע"א, והיה מגיה את ספריו ומתעד את השיחות שקיים עם מרן, באמצעות מצלמה שהצלם היה מציב בחדר, ומרן עצמו לא היה רואה מחוץ לד' אמותיו ולא היה מודע לכך שהמצלמה נמצאת ומקליטה הכל.

העיד מרן הרב טיגר שהוא שאל פעם את מרן באופן כללי דבר הלכה: האם מותר להקליט ולצלם אדם ללא ידיעתו. השיב לו מרן בקצרה: "קול ומראה וריח אין בהם משום מעילה", כלומר, אכן אפשר לצלם ולהקליט ולא חייבים מבחינה הלכתית להודיע מצולם על כך.

3 הילדים פרצו בצהלות שמחה, כל בני הבית התרגשו עד מאוד, אבל אז העלה אחד הילדים, כבן תשע שנים בלבד, טענה חזקה במיוחד: מה יהיה עם השכנה אלמנה?

"כי תעשה הישר בעיני ה'" (כא ט)

מעשה במשפחה חשובה בירושלים, שהתגוררה בשכונת לאלמנה מבוגרת וגלמודה. בני המשפחה דאגו לכל מחסורה ברוחניות ובגשמיות, הילדים עשו עבורה את הקניות, הנערות סייעו לה בניקיון הבית וסידורו, ואם המשפחה הקפידה לארח לה חברה מדי יום ביומו, כשהיא מביאה איתה את הילדים הקטנים כדי שיריניו את לב האלמנה וישמחו אותה.

ואכן, זכתה המשפחה בזכות גדולה ועצומה זו, שבמקום חיי אלמנות

עצובים וקודרים הם העניקו לשכנה המבוגרת חיי זקנה נעימים ונוחים, מלאי סיפוק ועניין.

ביום מן הימים הגיע אבי המשפחה לביתו כפניו צהובות משמחה: לפני כמה שבועות תרמתי סכום כסף למוסד פלוני ונכנסתי להגרלה, וכעת מתברר לי שזכינו בנופש של שבוע לכל המשפחה בעיר הקודש צפת.

הילדים פרצו בצהלות שמחה, כל בני הבית התרגשו עד מאוד, אבל אז העלה אחד הילדים, כבן תשע שנים בלבד, טענה חזקה במיוחד: מה יהיה עם השכנה אלמנה? שבוע שלם נהיה בצפון, מי יודע איזה צער נורא יהיה לה אם ניעדר למשך שבוע שלם. זה בוודאי יצער אותה מאוד.

שאלה: האם מוטל על בני המשפחה להימנע מהנסיעה החיונית לצפון ולהישאר בבית כדי להרנין את לב האלמנה, או שבעצם המצווה היא רק כשהם נמצאים בבית, אבל לא שמענו כזאת שהם צריכים למנוע מעצמם את החופש הנכסף רק כדי שהיא לא תצטער!

וביתר שאת נשאלת השאלה מה יקרה אם חלילה תפרוץ מלחמה והמשפחה תבקש להתפנות למקום אחר, האם הם יצטרכו לחשוב קודם על עצמם ולהימלט למקום בטוח יותר, או שמפאת צערה של האלמנה עליהם להישאר בבית ולסמוך על חסדיו של הקב"ה?

תשובת מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

במהלך מלחמת המפרץ, היה פחד גדול מפני טילי הסקאד, ובמיוחד היה החשש גדול באזור גוש גן, אליו כווננו רוב הטילים. כתוצאה מכך ברחו כל המשפחות באחת השכונות בבני ברק, מתוך פחד ואימה לאחר שנפלו שם טילים בסמוך, עד שנותרו שם בשכונה רק אלמנה זקנה ועוד משפחה, והנה האלמנה הבחינה כי שכניה האחרונים מתארגנים לקראת עזיבת המקום.

פנתה האלמנה אל בעל הדירה בתחנונים וביקשה "אנא אל תעזובני לבדי, אני פוחדת להישאר בודדה ויחידה בשכונה". באו בני המשפחה ושאלו האם המשפחה יכולה לעזוב כדי להציל את נפשם [שהרי חייך קודמים], או שמא מוטל עליה להיעתר לתחינת האלמנה ולהישאר עמה?

והשבנו: טוב יעשו שכני האלמנה אם ישארו עמה, כי צדקה תציל ממוות, ואין לך צדקה גדולה מזו להישאר בצוותא עם אשה גלמודה המבקשת זאת. והרי התורה אמרה (שמות כב כא) 'כל אלמנה ויתום לא תענון, אם ענה תענה אותו, כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו והרגתי וכו'', והרי מדה טובה מרובה ממדת פורענות ומכלל לאו אתה שומע הן, ששכר טוב וחיים טובים שמורים למי שמשכיל להרנין לב אלמנה, ומצילה מיגון ופחד. ונאמן הוא בעל הגמול דיין אלמנות שישלם שכרו של השכן בכל טוב.

ומוריניו הגאון בעל אילת השחר זצ"ל אמר שהמודד לזה הוא, אם בנו היה צריך להישאר במקום הזה, והיה נשאר עמו כדי שלא יישאר

לבד, מותר לו גם להישאר בשביל האלמנה.

ובענייננו, שמדובר בנסיעה לנופש, בוודאי שראוי להישאר ולא ולהשאיר אלמנה לבד, והקב"ה כבר יזמין להם כל טוב בזכות שהתחשבו באלמנה.

הזהירות בהתנהגות עם אלמנות, אינו פשוט בכלל, והנה דוגמה נוספת, המלמדת אותנו שצריך תמיד לשאול אדם גדול, כשיש ספיקות.

מספר הסופר הנכבד הג"ר טוביה פריינד מעשה ששמע מפיו של גאב"ד לונדון הגאון רבי אפרים פאדווא שליט"א ונאמן ביתו הרה"ח רבי אהרן ראנד שליט"א, אשר זכה לשמש בקודש גם אצל אביו הגאב"ד הגאון רבי חנוך העניך פאדווא זצוק"ל.

היה יהודי שהיה ממקורביו של הגאב"ד רבי חנוך העניך זצ"ל שהתגורר בדירה נאה ומכובדת. בסמוך לדירתו התגוררה אלמנה שבורת לב וקשת רוח, שכמעט ולא היו לה קרובים וכן ישבה בביתה לבדה גלמודה ושבורה.

רעייתו של היהודי הזה הרבתה להתעניין בשלומה של האלמנה, חיזקה את רוחה ואימצה את נפשה, והיתה מקפידה לבקר אותה כל יום בשעות אחר הצהריים, בעת שבעלה הלך לכולל, וכן בלילי שבת ועוד.

דא עקא, אותו יהודי ונוות ביתו לא זכו לזרע של קיימא. כבר עברו חמש שנים מחתונתם ואף שניסו לדרוש ברופאים לא נמצאה כל סיבה רפואית לכך.

פעם, באחת הפעמים שביקרה הגברת בביתה של השכנה האלמנה, סיפרה לה האלמנה כמשיחה לפי תומה שהיא מאוד שמחה שהיא באה לבקר אותה, והדבר הרי מתאפשר בגלל

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

המשך מעמוד 13 | הרה"ח ר' יוחנן בריזל

"אותו רב אמר לי להיות מאוד זהיר עם ר' זושא, ולא לגרום לו צער גדול על ידי כך שאגלה לו שנסיעה ברכב היא חילול שבת וחג. בוודאי שצריכים להגיד ולהפריש אותו מאיסור, אבל צריכים לעשות את זה בחכמה גדולה ולא בצורה שתגרום לו עגמת נפש חלילה, וכך עשינו.

"הוא היה אדם בודד ר' זושא, היו לו שני בנים אם אני זוכר נכון, אבל עם נפילת מסך הברזל שניהם היגרו לגרמניה. זה מאוד ציער אותנו, אבל לא היתה לו השפעה עליהם. החינוך הקומוניסטי שקיבלו בבית הספר, היה חזק יותר מהערכים שניסה להחדיר בהם. מולו היה כל המערך הענק של גוש "המדינות הסובייטיות, כל הסביבה והחברים שלהם היו כולם גויים או יהודים רחוקים מתורה ומצוות. אחרי כמה שנים הוא הלך לבית עולמו וב"ה הצלחנו לדאוג לכך שהוא יובא לקבר ישראל כדת וכדין. אין לי ספק שהוא הגן על הדור כולו, כיהודי ששמר תורה ומצוות לבד, לבד, בסתר, תוך שהוא מסכן את עצמו עד מאוד".

שאין לה ילדים ולכן יש לה זמן רב פנוי. "אני מתפללת שלש פעמים ביום הלוואי שמצב זה ימשך עוד ועוד", אמרה האלמנה. האשה הוכתה בתדהמה נוראה, היא באה הביתה בוכיה וסיפרה לבעלה את אשר שמעו אוזניה. "מי יודע, אולי זאת הסיבה שעדיין לא נושענו? אולי התפילות האלו של האלמנה הן המונעות מאתנו פרי בטן???"

הבעל תהה כששמע שאשתו רוצה לעבור דירה מסיבה זאת, אבל היא לא ויתרה ולבסוף הלך לרב ושאל את פיו.

כששמע הגר"ח פאדווא את השאלה, השיב בנחרצות: "הקב"ה שומע תפילות אלמנות, בוודאי שאתה חייב לעבור משם דירה ויפה שעה אחת קודם". כשראה שהאברך מהסס ומנסה למצוא צידוקים לכך שהוא אינו צריך למכור את הדירה ציווה עליו גאב"ד לונדון בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: "גש מיד למתווך, ותחזור אלי עוד היום עם בשורה שמצאת דירה אחרת. היום! אל תדחה את זה אפילו ביום אחד!".

שעות אחדות לאחר מכן הגיע התלמיד והודיע לרבו שעשה כאשר ציווה אותו. הרב בירכו בחום ואהבה: "יה"ר שתפקד בישועה בקרוב, ותזכה לראות בנים ובני בנים, משנה מקום משנה מזל".

כעבור שנה מעת שעברו לדירה חדשה נושעו בזרע של קיימא. מספר הרב פריינד: "כששמעתי את הסיפור מפיו של גאב"ד לונדון שליט"א, אמרתי לו שזה הרי ממש 'מופת' של אביו זצ"ל.

"השיב לי הרב: "המתן קמעא ואספר לך מה הוא המופת האמיתי בסיפור הזה... ההמשך של הסיפור הוא שמאז אותו יום לקח אבי מורי את אותה אלמנה תחת חסותו, ובמקום המשפחה שעברה דירה, הוא היה שולח את נוות ביתו, הלא היא אמי מורתני, שתפקוד את האלמנה בתמידות ותדאג לכל מחסורה..."

"עכשיו מגיע חודש אלול", "אומר הרב בריזל, "זה חודש של 'אני לדודי ודודי לי'. צריכים להתחזק, צריכים לחזור בתשובה, לכפר על העבר.

"אבל אני חושב, שמי שרוצה שלהתחזקות שלו יהיה באמת קיום, שידאג לדבר אחד עיקרי, להימצא בחברה טובה. לדאוג שהחברים שהוא מוקף בהם יהיו יראי שמים, אנשים בעלי מידות, אנשים שהתורה חשובה להם ונמצאת בראש מעייניהם.

"זאת הקבלה הכי טובה שיהודי יכול לקבל על עצמו. להתרחק מחברים רעים, להתחבר לחברים טובים, ולזכור שגם כשאין לו חברים, הקב"ה נמצא איתו, וצריכים לשמוע בקולו ולציית להוראותיו בכל עת ובכל מצב, גם אם אתה נמצא לבד לבד וכבר חמישים שנה לא זכית לראות עוד יהודי שמניח תפילין ושומר שבת.

נכנסתי אל הקודש פנימה, למו"ר מרן הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל ושאלתי את פיו: האם להמשיך בלימוד הדף היומי במסגרת המבחנים של "דרשו"? תשובת הרב מהדהדת במוחי עד היום

שיחה מיוחדת עם הרה"ג רבי יעקב בן גיגי שליט"א, שנבחן במסגרת "קנין ש"ס" כבר כמעט עשרים שנה ברציפות, בלי לדלג אפילו על מבחן אחד בעיתו ובזמנו.

מאת: אלעזר גולדברג

פתחנו בשאלה, מה הביא אותך לשנות את מסלול החיים שלך כאברך צעיר ולהיכנס למסלול די מחייב ותובעני של לימוד וחזרות ב'בין הסדרים'?

בתחילה קיבלתי על עצמי ללמוד 'דף היומי', פותח רבי יעקב את תשובתו. היה זה לפני כעשרים שנה, אחזו אז לפני התחלת הלימוד במסכת מכות ומתוך שאיפה לדעת יותר התחלתי ללמוד יום יום דף גמרא. כמה חודשים לאחר מכן ראיתי פרסום של "דרשו" אודות התחלת מבחנים חודשיים על סדר הדף היומי. מיד ידעתי שאני מצטרף בכל הכוח וכך עשיתי את המבחן הראשון, בתחילת מסכת חולין. לאחר מכן הצטרפתי גם למבחני "קנין ש"ס". היה זה התממשות של 'חלום' עבורי, כי תמיד רציתי להיבחן כדי שיהיה לי "מחייב" להמשיך להתאמץ וכן כדי לבדוק עד כמה אני זוכר את מה שאני לומד.

מתי אתה מצליח להכין את החומר ולחזור עליו כדי להתכונן כראוי למבחנים?

בשנים הראשונות הייתה נצרכת השקעה של לימוד בן כשעה בכל יום בין הסדרים. באותם שנים כתבתי סיכומי סוגיות בכל יום, ולאחר מכן הדפסתי את הדברים ובסיום הש"ס הראשון יצאו הסיכומים לאור בארבע חוברות ששמן "קנין ש"ס", כשם התוכנית בה הם נכתבו. חוברות אלה מביאות הן לי והן לרבים אחרים תועלת רבה על מנת לזכור את החומר הנלמד במסגרת המבחנים של "דרשו" ובפרט בזמן ההכנה למבחנים התקופתיים של "קנין ש"ס" שצריך לחזור על עשרות ומאות דפים בתוך ימים אחדים והסיכום נותן מבט ברור על מהלכי הסוגיות ומסקנותיהן. כמובן שאשמח לשלוח את החוברות לכל דורש, לזיכוי הרבים.

מיותר לציין שכל זאת נולד בזכות התוכנית הברוכה של "קנין ש"ס", ועל כך יש לי הכרת טובה גדולה מאוד!

האם חלמת אי פעם שתהיה "ש"ס אידן", יהודי של ש"ס?

האמת היא שמעולם לא חלמתי שאצליח לסיים את הש"ס תוך עמידה במבחנים על כל המסכתות ועוד עם חזרות מרובות מאוד. הייתה לי סייעתא דשמיא גדולה ומהשם יצא הדבר שעשיתי זאת כבר פעמיים וחצי... הדבר הוכיח לי שהדבר אפשרי לכל אדם באשר הוא! כי המוח שלנו מסוגל להתרחב מאוד מאוד, לזכור הרבה יותר

משאנו יכולים לדמיין.

לאחר שסיימת את הש"ס הראשון, מה הביא אותך להמשיך הלאה לש"ס השני והשלישי?

השאלה נפלאה! והתשובה על כך נוגעת ל"ענייני דיומא". בזמנו, בסיום הש"ס הראשון, לאחר שעשיתי את המבחן הגדול על כל 2,700 דפי הש"ס, נכנסתי אל הקודש פנימה, למו"ר מרן הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל ושאלתי את פיו: האם להמשיך בלימוד הדף היומי במסגרת המבחנים של "דרשו"? תשובת הרב מהדהדת במוחי עד היום וכה היו דבריו: "אם כבר יש בידך שקית עם יהלומים יקרים ונוצצים, האם תפקיר אותם מאחר שכבר השגת אותם? בוודאי שלא! אדרבא - תשמור אותם אצלך שלא ילכו לאיבוד. כך אתה צריך לשמור גם על הש"ס שעשית בו קנין וזאת על ידי חזרות ובחינה חודשית ותקופתית..."

תשובה זו דחפה אותי להמשיך באותה מסגרת עד עצם היום הזה. אמנם באותה הזדמנות הורה לי מרן להתחזק בלימוד העיוני במסגרת סדרי הכולל, אך בד בבד להמשיך במבחני "דרשו" על חשבון 'בין הסדרים'.

האם אתה חש שהמבחנים הללו קידמו אותך בלימודים ובעיסוקים האחרים שלך?

כמובן! אדם שיודע ש"ס, מבין טוב יותר את הלימוד העיוני בסוגיות הקשות שבתלמוד. אני למדתי על עצמי במהלך השנים, שהלימוד בכולל נעשה קל יותר בגלל הידיעות הרחבות. חשוב לי לספר שהמסגרת הזו עשתה לי מהפך של ממש בחיים! כל המשפחה הייתה ועודנה שותפה בזה. התרגשות גדולה אופפת את כולנו בכל סיום מסכת, ובפרט בהתקרב סיום הש"ס כולו. איזו חוויה אדירה זו! משהו שאי אפשר להביע במילים...

לסיום, איזה מסר היית רוצה להעביר לעומדים בראש מערכת "דרשו"?

אני מאוד רוצה להשיב על כך, אולם אני לא חושב שיש מילים שיכולים להביע אפילו מקצת מהכרת הטובה שיש לי למערכת "דרשו", אני חושב שאילו הייתה לי היכולת להביע את הדברים, ראשי המערכת היו נמסים... נעשתה כאן מהפכה אדירה בעולם התורה, משהו שלא ראינו בדורות האחרונים ואני זכיתי להיות שותף בדבר כה גדול ונשגב...

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם ניתן לייבש את הידיים לאחר הנטילה במכונה לייבוש ידים?
- ◆ האם ניתן ליטול ידיים בכוס חד פעמית?
- ◆ האם צריך ליטול ידים לפני אכילת פריכיית אורז מרוחה בגבינה?

מהלכות נטילת ידים

- לדעת השולחן ערוך, אין לברך על נטילת הידים אלא לפני אכילת פת בכמות של 'כביצה' לפחות. ויש אומרים, שצריך לברך על הנטילה אף כשאוכל פחות מכביצה; ויש מגדולי ישראל שנהג כן לכתחילה. ברם, האוכל פחות מ'כזית', לכל הדעות אינו מברך על נטילת ידים; ויש אומרים שאף אינו צריך ליטול ידיו, אך ראוי להחמיר וליטול.
- לנטילת ידים נדרשת כמות מים של רביעית לפחות. ומעיקר הדין, די בכמות זו עבור שתי הידים, אך למעשה, יש להשתמש בכמות כזו עבור כל יד בפני עצמה.
- חכמינו ז"ל אמרו שהמזלזל בנטילת ידים חייב נידוי, ובא לידי עניות, ונעקר מן העולם. ומאידך, המהדר בנטילה, ושופך על ידיו מים בשפע, יש בכך סגולה שישפכו עליו שפע ממון מן השמים.
- מי שנטל ידיו כדין, ולא היה בדעתו לאכול פת, ונמלך בדעתו והחליט לאכול פת - צריך לשוב וליטול ידיו, ללא ברכה. ורצוי שיטמא את ידיו באופן המחייב נטילה, כדי שיוכל לברך.
- בדרך כלל, מברכים את ברכת המצוה לפני קיומה, וכן בנטילת ידים, יש אומרים שמברכים לפני הנטילה; אולם, יש אומרים שמברכים לאחר הנטילה, לפני הניגוב, וכן המנהג. ונחלקו הפוסקים אם מותר לברך תוך כדי ניגוב. ולכתחילה, צריך להקפיד לברך לפני סיום הניגוב, אך בדיעבד, ניתן לברך אף לאחר הניגוב.
- חובה לנגב את הידים לאחר נטילתן; ונחלקו הפוסקים אם צריך לנגבן בפועל, או שרשאי להמתין עד שתתנגבנה מאליהן. ויש מי שכתב, שאין לייבשן במכשיר לייבוש הידים, המצויה

במקומות הציבוריים.

הכלי לנטילת ידים

- לכתחילה יש להדר וליטול ידים בכלי שלם לחלוטין. ובדיעבד, אם הכלי מנוקב, ישנם נקבים שאינם פוסלים את הכלי, ויש הפוסלים. סוגי הנקבים הם שלושה: 'כמוציא משקה' - מים יוצאים דרך הנקב מתוך הכלי. 'ככונס משקה' - אם ניחו את הכלי על גבי מים, יחדרו המים לתוכו דרך הנקב. ו'כמוציא זית' - זית הנמצא בתוך הכלי ייפלט החוצה דרך הנקב.
- כלי מכל חומר שהוא - מתכת, פלסטיק, זכוכית, חרסינה, עץ וכו' - כשר לנטילת ידים. ופוסקי זמננו דנים בנוגע לכלי חד פעמי, אם הוא נחשב ככלי לענין זה.

'דבר שטיבולו במשקה'

- מאכל שהדרך לטובלו או להשרותו במים, יין, חלב, שמן, או דבש, וכשבא לאוכלו יש על גביו אחד מנוזלים אלו - צריך ליטול ידים לפני אכילתו. מאכל זה מכונה: 'דבר שטיבולו במשקה'.
- דבר שטיבולו במשקה, צריך ליטול ידים לפני אכילתו. ויש שנהגו להקל בכך, אך לדעת רוב הפוסקים אין להקל בכך כלל. וחובת הנטילה היא אף כשמשקה נוגע רק בקצה המאכל.
- דבר שטיבולו במשקה, אשר המשקה שעל גביו קרוש - אין צורך ליטול ידים לפני אכילתו. ומשוך כך, האוכל מאכל שמרוחה עליו גבינה או חמאה - אינו צריך ליטול את ידיו.
- נטילת ידים לפני אכילת דבר שטיבולו במשקה, אין מברכים עליה; ויש שחולק על כך, אך המנהג שלא לברך. וצורת הנטילה עצמה, כצורת נטילת ידים לפני אכילת פת.

- במשך כל 40 מזכירים את כל יום - ב

מניין שלוחי קופת העיר יתפללו ויזכירו א

40 יום רצופים - החל מר"ח אלול ועד יום

הכותל המערבי | מערת המכפלה | קבר רחל | ציון הרשב"י במירון
| ציון הרה"ק מזוועהיל | קבר

47 - 47

4 ימי הרחמים -

שם השם שלך בכל מקום!

זו את שמות התורמים בפרטות יום יום,
שם הכיפורים, בעשרה מקומות הקדושים:

ירון | עמוקה | ציון האר"י הק' | קבר השל"ה | ציון האוה"ח הק'
קבר רבי לייב בעל הייסורים

1800 - 39 -

הַמִּדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאֵת

באחד העיתונים החרדים הנפוצים ביותר בארה"ב ערכו סקר מדהים, במשך כמה שבועות. הם הבטיחו פרס כספי מכובד למי שיענה היטב על השאלה הבאה: אם היו מאפשרים לך לארח בביתך בסעודת השבת שלוש דמויות מהעבר, את מי שתחפוץ - כולל האבות הקדושים, אפילו דמויות מתקופת בריאת העולם, במי היית בוחר לארח?

הגאון רבי חזקיהו יוסף קרלנשטיין שליט"א על אירוח בשבת ומידות טובות

המחשבה: **את מי אני יכול ליהנות ביותר?** את מי מהם אני יכול לשמח במקסימום הנצרך? וכאשר זה הנושא, אז לא האבות הקדושים, לא דוד שלמה וחזקיהו, לא הגר"א הבעש"ט והבבא סאלי - אלא השלושה הנצרכים ביותר שיש!

"שלא נשתבחו הצדיקים כי אם בתארי המידות"

רבינו בחיי הוא מגדולי הרבנים של כל ישראל. תשמעו את לשון קדשו בפרשת יתרו (ח"י כ"א): "בוא וראה כמה גודל מעלת המידות הטובות, שלא נשתבחו הצדיקים והנביאים שבתורה, נח ואבותינו הקדושים, בתארי החכמה והדעת כי אם בתארי המידות". כי התורה לא מספרת לנו, ולו במילה אחת, האם אברהם אבינו ע"ה העניק שבענקים היה מוכשר, ילד מחונן, גאון בסדר גודל.. התורה לא מרחיבה אפילו במשפט אחד על החכמה והכישרונות של אמנו רחל, רחל אמנו ע"ה נפטרה בגיל צעיר מאד, בת 36 הייתה בפטירתה ויש אומרים בת 26. ואיזה חותם השאירה עלינו לדורות? במשך דורות - אלפי שנים, כולנו נשענים על נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה". בזכות הווייתור שלה, ועל כך התורה מרחיבה. כי "לא נשתבחו אבותינו, אמותינו, בתארי החכמה והדעת כי אם בתארי המידות הטובות, להורות לנו כי אין עיקר בחכמה אלא יושר המידות!" זו חובתנו, להשרות אורה נעימה בחברה, לראות חיובי את השני. נכנסים בצהרים או בערב הביתה - לתת כתף, לדובב, לכבד, להוקיר, לדעת להבליג. לוותר. להיות נעים ונוח לבריות! ועיקר העבודה היא בבית פנימה.

(מוסף שבת קודש, יתד נאמן כ"ה בתמוז תשפ"ג)

באחד העיתונים החרדים הנפוצים ביותר בארה"ב ערכו סקר מדהים, במשך כמה שבועות. הם הבטיחו פרס כספי מכובד למי שיענה היטב על השאלה הבאה: אם היו מאפשרים לך לארח בביתך בסעודת השבת שלוש דמויות מהעבר, את מי שתחפוץ - כולל האבות הקדושים, אפילו דמויות מתקופת בריאת העולם, במי היית בוחר לארח? כולם, כל אנשי הדורות, מסתובבים בחוץ, אין להם היכן להתארח. ובמקביל, נותנים רשות לכל אחד מאתנו לארח רק שלוש דמויות מהם, במי היית בוחר?

למערכת הגיעו רבבות תשובות, האחד כתב: אברהם אבינו, דוד המלך ומושה רבינו. השני כתב ג' האבות הקדושים. היה אחד ששלח: אבא ואמא שלי והרבי מכיתה ח'. היה מי ששלח: הגר"א, הבעש"ט והאר"י, רבבות תשובות נשלחו.

יום אחד ניגש עורך העיתון להגאון הגדול רבי דוד פיינשטיין צוק"ל, בנו של מרן הגר"מ פיינשטיין צוק"ל, שמלבד גאונותו היה אציל המידות: רבינו דוד - שאלו העיתונאי, במי אתם הייתם בוחרים לסעודת ליל שבת? רבי דוד הגיב צ"ל מיד ברגע כמימרא, ותשובתו היתה פשוטה, ומדהימה.

"אתה שואל אותי, מי הם שלושת האורחים שהייתי בוחר לארח? את השלושה הרעבים ביותר". רבותי, תשובה כל כך פשוטה. ומדוע אני לא חשבת על כך? בגלל שאני חושב - ראשית כל - את מי לי כדאי, מי יהנה אותי במקסימום? מה אני ירוויח, ואז התשובות מגיעות: ג' אבות הקדושים, אבא, סבתא, הרבי שלי, אדם הראשון וחוה, קין והבל.

אבל רבי דוד פיינשטיין, ענק המידות, דבר ראשון עלה ברעיונו

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 587
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דוד לייבוסון, תמונה על ידי הארייז ליטוויטש בלומברג

סיפורי חז"ל

צדקה תציל ממוות

שני תלמידים של רבי חנינא היו יוצאים לקצוץ עצים, ראה אותם חוזה בכוכבים ואמר: אלו שנים יוצאים ואינם חוזרים, כלומר שימותו בדרך ח"ו. כשיצאו פגע בהם זקן אחד, אמר להם עשו עמי צדקה ותנו לי לאכול, כי זה שלשה ימים שלא אכלתי שום דבר, היה עמהם ככר לחם אחד, חתכו חציו ונתנו לו לאכול, התפלל עליהם ואמר להם תחיה נפשכם ביום הזה כאשר החייתם את נפשי. יצאו בשלום וחזרו בשלום, היו שם אנשים ששמעו מהחוזה בכוכבים שאמר שלא יחזרו בשלום, אמרו לו לא כך אמרת שלא יחזרו אלו בני אדם? והרי חזרו. אמר: יש כאן איש שקרן שאצטגנינות שלו שקר, כלומר על כרחי אני צריך להודות שאין ממש באצטגנינות שלי, ואף על פי כן לכו חפשו במשא שלהם, חפשו ומצאו נחש חציו מוטל בצד האחד של המשא וחציו בצד השני והם הרגו אותו בלי לראות. אמר החוזה בכוכבים לאותם שני תלמידים מה מצוה באה לידכם ביום הזה שניצלתם ממות? ספרו לו המעשה שבשכר הצדקה נצלו, אמר החוזה בכוכבים מה אני יכול לעשות שאלקי ישראל מתפייס בחצי ככר לחם, שעל ידי זה נעתר להם והצילם.

(ירושלמי שבת פ"ו ה"מ)

פרשת השבוע

מי האיש רך הלבב וגו'
 מסופר על משכיל אחד שבא אל הרה"ק החפץ חיים זיע"א, ואמר לו שרצונו לעשות הצגה, ולהציג איך תראה מלחמת ישראל עם הגויים, לפי מה שכתבה התורה. ושאל אותו הח"ח מה תביים שם? ואמר לו אראה על הבמה איך מתכוננים שני המחנות, מצד אחד כלל ישראל, ומצד שני מחנות הגויים הבאים להילחם עם ישראל, ובמחנה ישראל יגש הכהן ויכריז, "מי האיש רך הלבב מעבירות שבידו ילך ויחזור לביתו", אפילו השח בין תפילה של יד לתפילין של ראש, כל שכן הנכשל בעבירות לשון הרע ורכילות. וילכו כמעט כולם הביתה, וישארו על הבמה רק כמה יהודים חלשים וקנים, ובדברו הדברים צחק מאוד. ואמר לו החפץ חיים, המשך, המשך, מדוע הפסקת את הצגתך? תמשיך ותגלה את סוף המערכה, כי היהודים החלשים האלו ינצחו את השונא, כי לה' המלחמה. וזה מלחמת ה' בשונאי ישראל, ורק יהודים הנקיים מעבירות הם יכולים להילחם מלחמת ה', וה' יהיה בעזרם, והו יסוד מלחמה בישראל.

שופטים ושוטרים תתן לך וגו' ושפטו את העם משפט צדק (ט"ז - י"ח)
 מסופר על הרה"ק ה"אמרי שאול" ממודויץ זיע"א, שאמר פעם באחת משיחותיו, שלוש פעמים ביום אנו קוראים בתפילת שמונה עשרה, "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה" וגו'. נשאלת השאלה, מה ראו להדגיש בתפילה ובבקשה את המילים "כבראשונה" ו"כבתחילה"?
 ותירץ הרבי, אם נתבונן לדרכם של השופטים והמנהיגים המתמנים על הציבור, נמצא שלתחילה הם בעלי כוונות טובות וישרות, ונכונים בלב שלם לשרת את בני העם באמונה ובישרות. אולם ככל שעובר הזמן מתרפה לבם בהדרגה מתחושת הנאמנות והמסירות לציבור, ופעמים הרבה אף זונחים את הדרך הישרה מתוך נגיעות ופניות אישיות. ולכן אנו מבקשים בכל יום בתפילת י"ח, "אשיבה שופטינו כבראשונה" עוזר נא בידינו שהשופטים שלנו יתנהגו לכל אורך שנות פעילותם, כפי שמתנהגים שופטי צדק בימים הראשונים לאחר התמנותם לתפקידם הרם, "ויועצינו כבתחילה".

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:57 ת"א: 7:59 ר"ת: 8:33

פרשת שופטים

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:45 ת"א: 7:00

דברי הרבי התקיימו במלואם

ר' שלמה יוסף (שם בדוי) היה אברך צעיר באמצע שנות הארבעים, השקוע עמוק בלימודיו בכלל, שחלה ל"ע, ומיום ליום חש את מצבו מחריף והולך, הלך לרופא בקופת חולים וזה שלחו בבחילות לסדרת בדיקות וצילומים, התוצאות הגיעו די מהר, הרופא ניסה להסוות את תגובתו הקודרת לנוכח פינוחיו המעבדה, אבל ר' שלמה יוסף לא היה מן הטיפשים, וקלט שמהו לא בסדר, הוא קיווה לטוב ובתוך לבו כבר קיננה פאניקה קלה, עמדו הוא וזוגתו והמתינו למוצא פי הרופא, הרופא שאשרת פניו היתה רצינית ולא מבשרת טובות, אמר לזוג, תראו, הממצאים אינם קלים, מדובר בגידול ממאיר ואלים במיוחד, ומה שגרוע יותר, מן המהירים ביותר מסוגו, ישנם כמה סוגי טיפולים אפשריים, אבל אני רוצה שתהיו מוכנים לכל התרחישים, ותכינו את בני המשפחה לגרוע מכל, אני לא רוצה להשלות אתכם, הבה נקרא לילד בשמו, לחולה נותרה תקופת חיים קצרה במקרה הטוב ביותר שלושה חודשים.

ברגעים הראשונים שניהם היו נסערים ובכו כתינוקות, אבל כבר בדרך הביתה החלו מתאוששים, חדורי אמונה ובטחון בבורא הרחמן היו, לרופאים ניתנה רשות לרפאות, לא לייאש. שבו הביתה ואחרי ששקלו וטרו במצב ובבשורת האיוב שנחתה על ראשם, החליטו לנסוע מיד למירון להתפלל על קברו של התנא רבי שמעון בר יוחאי, עוד בדרך למירון הספיקו לסיים את ספר התהילים כולו, וכשהגיעו לציונו של התנא רשב"י, נפרצו כל הסכרים ושניהם געו בבכי מר, כל אחד בפניו שלו, זה עומד במערה הקטנה ושטוח כולו על הציון המשופע, וזו עומדת במערה הגדולה של רבי שמעון ורבי אלעזר בנו, ונחלי דמעות ניגרים מעיניה כשני מעיינות, הצד השווה שבשניהם, העתרת תפילות ותחנונים לבורא כל העולמים שישלח להם עזרתו מן השמים. לצדו של האברך עמד אברך חסידי שהרגיש בלבו כי משהו כאן מאוד אינו כתיקוננו, אדם שבוכה ככה כנראה זקוק לרחמי שמים מרובים. כשנפרד מעם הציון ניגש אליו האברך ולחש לו באוזנו, הבנתי הכל, אבל דע לך כי לפי מה ששמעתי, לא הרחק מכאן נמצא בדיוק בימים אלו צדיק יסוד עולם, הרבי הקדוש רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א.

הסיפור התרחש בחודש תמוז תשמ"ו בעת שהרבי הברכת משה מלעלוב זיע"א שהה אז בצפת בהר כנען, ידוע כי הוא משיירי כנסת הגדולה ודעתו נשמעת בשמים, הכל יודעים כי כוחו רב לחולל ישועות, לדעתי עליך לנסוע אליו כעת. הוא היה נרגש כל כך עד ששכח לשאול את האברך לכתובתו המדויקת של הרבי, המתין לזוגתו שתצא אל החצר, וסח לה מה ששמע, מיד שאלה אותו שאלה, והיכן בדיוק הרבי נמצא? כאן בגליל" ענה תשובה סתמית. עמדו אובדי עצות בחצר המערה והחלו לשאול, אולם איש לא ידע לומה להם איפה נמצא הרבי מלעלוב. יצאו אל הכביש היורד מן ההר, והנה עוצרת על ידם מונית, הנהג הוריד נוסע שהגיע לתפילה בציון והתכונן לחזור, בהחלטה של רגע ניגשו אליו ושאלו, אתה מהאזור? כן, אולי אתה יודע היכן נמצא האדמו"ר מלעלוב? בטח, קרנו פני הנהג בחיוך טוב לב, הסעתי כמה פעמים את הגבאים של הרבי אני מכיר אותם, אנחנו צריכים להגיע דחוף אל הרבי מלעלוב,

הרבי נמצא כעת בדירה בהר כנען לא הרחק מכאן, בואו עמי ותוך דקות ספורות תגיעו אליו. השגחה פרטית, מלמלו כשנכנסו למונית, הם חשו מעודדים, כשהגיעו לבית הרבי הקדוש, נתקלו בגבאי נמרץ שעמד על משמרתו ולא הרשה לאיש להיכנס, כשראה את הזוג הודיע להם שאין אפשרות להיכנס אל הרבי, כיון שאינו חש היום בטוב ולא מקבל אנשים, המעשה התרחש כאמור בחודשי חייו האחרונים, ואמנם באותם ימים בצפת החל מצבו מתדרדר.

האישה לא ויתרה, ניגשה אל הגבאי, מילותיה היו שקטות אך ספוגות עוצמה, היכנס נא אל הרבי הקדוש ואמור לו, שנמצא כאן זוג שמשוע לישועה גדולה, בעלי חולה מאד וכל רגע הוא קריטי עבורו, לא נוזז מכאן עד שנכנס אל הרבי. הגבאי שהבין שאמנם מדובר במקרה לא פשוט, נכנס אל חדר הרבי ויצא בסבר פנים חייכניות, הרבי ניאות לקבלכם. נכנסו שניהם לחדר שהיה רווי קדושה, דמות מלאכית זוהרת בהוד קדומים שוכבת הייתה במיטה בתנחה של חצי ישיבה, ניכר היה שאינה שייכת לעולם הזה, הגוף אכול כולו, אבל הפנים המיוסרות ורחו במתיקות שלא מעלמא הדין, והעיניים הקרינו אור יקרות ועוצמה רוחנית בלתי מוסברת. התקרב הבעל למיטת הרבי ואילו היא עמדה מוצנעת בצד, אך היא נטלה את רשות הדיבור, ובדמעות שליש סיפרה על מכאוביו של בעלה על תוצאות הבדיקות ועל חוות דעתו הקטלנית של הרופא. הרבי שמע את הדברים פניו התעוותו בכאב, מייסר על צערם הגדול, שקע דקות ספורות בשרעפים, ואחרי כן ענה במילים שקטות אך החלטיות, בעזרת ה' יתברך הוא ייצא מהמחלה ויהיה בריא כאחד האדם, הביטו בני הזוג זה על זה, הרבי נשמע יותר כמבטיח ולא רק כמברך, אך האישה למרות שמחתה על הברכה החד משמעית, עדיין לא נחה דעתה עד עתה וביקשה שהרבי יברך הפצירה שבעלי יזכה להוביל את כל ילדיו לחופה, בעלך יוביל את כל ילדיו לחופה שוב בירך הרבי הקדוש.

והאישה המסורה שראתה שעת רצון היא ועליה לנצל זאת, אמרה, רבי קדוש יסולח נא לי אם אני מרבה בדברים, אמנם בעלה יזכה להוביל את כל הילדים לחופה, אך החובות מה יהיה עליהם, כבר עתה הם בעלי חוב גדולים מנישואי שני הגדולים, ועדיין ששה ילדים לא נישאו, קולו של הרבי היה חלוש אבל ברור ביותר, בעזרת ה' יתברך תזכו לחתן את כל הילדים ובעלך לא ישאיר אחריו חובות. פני הזוג אורו, הדברים נכנסו ללבם, הרגישו שמשמים נענו. כשיצאו מחוץ לחדר התלווה אליהם הגבאי ואמר, ניצלת טוב מאד את עת הרצון, ומשמים יסייעו לכם ככל אשר שאלתם. ומספר להם הגבאי כיצד רואים בחוש איך השכינה מדברת מתוך גרונו של הרבי, וסיפר להם כמה סיפורים ועובדות על אותות ומופתים שחולל הרבי. הזוג חזרו לביתם, מדברי הרבי לא נפל דבר ארצה, המחלה האנושה נרפאה כליל. אלא שלא עובר זמן רב והגידול מתפרץ במקום אחר, המחלה שוב נותנת אותותיה, בני הזוג ניגשים לרופאים ושוב מתבשרים כי המחלה אנושה וקשה מאד. הפעם כבר ידעו מאליהם את הכתובת, אצו לבית הרבי ושטחו את לבם, נוף בהם הרבי לשם מה רצתם לשאול ברופאים? אין הם יודעים כלום, לכו לביתכם לחיים ולשלום ואל תדרשו שוב ברופאים. חדורי אמונה שבו אל ביתם, ומאז לא הלכו לרופאים. לא עבר זמן רב והמחלה נעלמה כפי שהופיעה.

משל ונמשל

התורה הקדושה דומה לכתר מלכות

אם תפגשו ביהודי ברחובה של עיר ותשאלוהו, היודע אתה גודל המצוה של לימוד תורה וגודל ענשם של אלה הבטלים הימנה, ודאי וודאי שישב הנשאל ידעתי גם ידעתי, תאמרו אם כן הכיצד רב כל כך ביטול התורה בימינו? אפשר להסביר בדרך משל:

באחת המדינות עמדו עם הארץ להמליך עליהם מלך חדש, נתקבצו שרי המדינה והמתיקו סוד ונמנו וגמרו כי לכבוד הכתרתו של המלך החדש יש לעשות לו כתר מיוחד. חקרו ודרשו ומצאו כי בעיר פלונית יש צורף אומן מפליא לעשות במלאכתו, ומן הראוי למסור לו את מלאכת הכתר החדש, כי חוקה עליו שיוציא מתחת ידיו דבר נאה ומתוקן ביותר. עמדו ושיגרו שני שרים גדולים אל אותו אומן ובידיהם זהב הרבה ואבנים טובות ומרגליות. נטל האומן וצרפו לזהב ועשה ממנה כתר מלוכה, שיבצו באבנים הטובות והמרגליות ומסרן לידי השרים. ראו הללו את המלאכה והנה היא מלאכת מחשבת להפליא שכייית חמדה שכמוה עין עוד לא ראתה. נטלו וחזרו לעיר הבירה ובדרכם עברו על פני ערים וכפרים, ראו כפריים שעומדים בשדה ועוסקים בחרישה. פתח שר אחד ואמר לחברו רצונך שאראה לך דבר משונה להפליא, לא תאמין למראה עיניך, השיב לו הלה אדרבא הבה ונראה, העמיד ההוא את מרכבתם קרא לכמה מאותם כפריים שעבדו בשדה ואמר להם, רצונכם שנראה לכם דבר יפת שבידנו? השיבו הללו הן הבה ונראה. הוציא השר את הכתר מתוך נרתיקו והראה להם. עמדו הכפריים והביטו בכתר משתאים ומשתוממים, באמת אמרו דבר נפלא שכזה עוד לא ראינו מימינו. אמר להם השר אולי רוצים אתם שנעשה חליפין, אני אתן לכם כתר זה ואתם תתנו לי במקומו צמד שוורים מאלה שאתם חורשים בהם בשדה. יצא כפרי אחד ואמר הן דבר זה מוצא חן בעיני לוי יהיה כדברך, הבה ונחליף כאשר אמרת. אי לך שמעשה של שטות אתה עושה גער בו כפרי אחר, מקח טעות יהא זה בידך, בצמד השוורים שלך אתה חורש את אדמתך ומוציא ממנה את לחמך, ואילו בחפץ זה מה תעשה, אמנם כלי נאה הוא אבל את שדותיך לא תוכל לחרוש בו. עמדו שני השרים ומילאו פיהם צחוק. הלא בעד כל חלק וחלק ולו הקטן ביותר של כתר זה יכולים אתם לקבל מאה צמדי בקר הן, כתר מלכות הוא זה ושוי עולה אלף מונים על כל השדות והיערות שלכם גם יחד.

הנמשל: כמנהג הכפריים הללו נוהגים רוב הבריות, ודאי שיודעים הם שהתורה כלי יקר היא עטרת תפארת אוצר בלום של חכמה, ובשעה שבא היצר הטוב ואומר להם לקנות תורה, מיד הם מסכימים, שכן אורה של תורה מאיר לעיניהם, והם נכספים ליופיו, ברם מיד בא אליהם מנוול זה בטענותיו ואומר להם, שוטים אתם, הרי בזמן זה שאתם יושבים ולומדים תורה, אתם יכולים לעשות מסחר, לעסוק בהוויות העולם הזה ולהשתכר ממון הרבה, והכסף יענה את הכל, מתפתים הבריות למדוחיו של היצר ואינם רוצים להחליף צמד שוורים בכתר מלוכה.

(בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

אבל שוב חלה ר' שלמה יוסף, והפעם היכה הגידול הממאיר במקום שלישי, אלא שהפעם כבר לא נסע לבית החולים, דברי הרבי היו לו כאורים ותומים. ובינתיים נסתלק לבית עולמו הרבי הקדוש מלעלוב בכ"ד טבת תשמ"ז, אך דבריו עושים פירות, מיודענו הבריא כליל חזר לעצמו ושב לשגרת חייו.

במשך השנים השיא את כל ילדיו, אלא שנטל החובות הרובץ על גוו תפח והלך משידוך לשידוך, ככל שניסה להצטמצם לא היה די בכך, חובותיו עלו למעלה ראש, והגיעו לידי סכום בלתי מתקבל על הדעת, מעתה היה סדר היום טובב והולך סביב השאלה, היכן מוצאים גמ"ח חדש? כדי לגלגל חובות. לבס של הילדים נצבט למראה אביהם הכורע תחת החובות, כשהגיעו מים עד נפש, התאספו כל בני המשפחה לדון בפתרונות, הצעות מגוונות עלו על השולחן, הצד השווה שבכולם, שלא היה בהן ממש.

לבסוף עלתה הצעה קשה לעיכול אבל ברת ביצוע, למכור את הבית הגדול בבני ברק, ולקנות דירה צנועה בפריפריה באחת הערים החרדיות החדשות, כך תוכל לגור לידינו אבא, זרחו עיני הצאצאים, והעיקר הפער בין דירה בבני ברק לדירה בפריוקטים הוא כה גדול, עד כי בהפרש שבין שתי הדירות תוכל לפרוע את כל חובותיך. ר' שלמה יוסף וזוגתו התלבטו ודנו בדבר ימים ויללות. בסופו של דבר התקבלה ההחלטה והדירה נמכרה, ואמנם היה בה די כדי לסלק את החובות שהצטברו עד לפרוטה האחרונה.

את ההמשך הדרמטי איש לא צפה, ר' שלמה יוסף עבר להתגורר בשכונת לצאצאיו, החל לרוות נחת ולהתהלך ללא גב שחוח מחובות. כאשר לפתע פתאום חזרה וניעורה המחלה הישנה והתפרצה בכל חריפותה הקטלנית, הפעם לא היה מי שיבטיח שהמחלה תיעלם, המחלה נגסה בגופו המיוסר חלקה אחר חלקה. לא יצאו ימים רבים ור' שלמה יוסף השיב את נשמתו לבוראה, ובימי השבעה ישבו בניו ונזכרו בדברי הרבי הקדוש הברכת משה מלעלוב זיע"א "לא ישאיר אחריו חובות",

לא ידעו אם טוב עשו שנתנו לו את הרעיון למכור את דירתו בבני ברק, אולי אם לא היה מזדרז לפרוע את חובותיו בעידודם היה עדיין מאריך ימים, מאידך אין חכמה ואין עצה ואין תבונה נגד ה' כיוון שהגיע זמנו ללכת מן העולם, שום דבר לא היה יכול למנוע זאת, והבטחתו הנושנה של הרבי נשכחה מלב, אבל כעת ראו בחוש כיצד נתקיימה, הרבי הבטיח שאביהם לא יעזוב את העולם עם חובות, ואכן כך היה הוא לא השאיר חובות, דברי הרבי התקיימו במלואם.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אבי"ר

צ'ין אדם לחברו

שלוש פעמים מידות

מסופר על הרה"ק מטשעביץ רבי דב בעריש ויינפלד זיע"א, שפעם אחת שוחח עם תלמידיו בענייני שידוכין. שאלוהו התלמידים: מהו הדבר העיקרי שיש לבדוק כאשר מציעים שידוך, והרי הפרטים הם רבים כל כך, ואיך נדע מה עיקר ומה תפלא? ובכלל מה קודם למה? השיב הגאון: בשידוך יש להקפיד לבדוק שלושה דברים עקרוניים, ומה הם אותם שלושה דברים? שאלו התלמידים. ענה להם רבם: שלושת הדברים האלה הם מידות, מידות ועוד פעם מידות.

ולא ירע לבבך בתתך לו

פעם אחת נתן הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א א שמעק טאביק (טאבאק להריח) להרה"ק רש"ב מפרשיסחא זיע"א, שאל רש"ב את רבי יחזקאל: מה שמת בתוך הטאבאק שזה כל כך מריח טוב? ענה לו הרה"ק בקוזמיר: שמתי בתוכו את ה"ולא ירע לבבך בתתך לו".

לפעול טובה עבור יהודי אפשר

רק על ידי שמחה

פעם אחת באה אלמנה לפני הרה"ק בעל ה"דברי-חיים" מצאנו זיע"א, ובכתה לפניו שבעלה הלך לעולמו, והיא נשארה עם יתומים רח"ל, ועכשיו רוצים לזרוק אותה מביתה, וישב שם הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זיע"א וגם הוא בכה

עמה, וה"דברי-חיים" ישב בשמחה ובירך אותה. אח"כ שאל רבי שלום את ה"דברי-חיים" איך אפשר להיות בשמחה כשאלמנה שבורה ויתומים מסכנים עומדים להיות מפונים מבתיהם? השיב לו הרה"ק מצאנו: כלל גדול יש בידך, שלפעול טובה עבור יהודי אפשר רק על ידי שמחה.

אתה נחשב בעיני כבני אהובי

פעם אחת כשנוקק הרה"ק רבי מרדכי שרעבי זיע"א לעת זקנתו לעזרת תלמידיו שירימוהו ממקומו, שגה אחד מהם ולא הרים אותו בתנוחה הנכונה, ולפיכך נגרמו לו כאבים עצומים ואנחות שבר פרצו מפיו. הלה התנצל לפני הרב וביקש את סליחתו על הצער שנגרם לו בגינו. הצדיק שחשש לחולשת דעתו של התלמיד התגבר על מכאוביו ואמר לו, אתה יודע כמה אני אוהב אותך? אין כמוך. הקדוש ברוך הוא לא נתן לי בנים, אבל אתה נחשב בעיני כבני אהובי.

זריות בחסד

מסופר על יהודי אחד שבא להרה"ק הסטייפלער בעל ה"קהילות יעקב" זיע"א, לשאול שאלה על רצועות התפילין, אם נקודה לבנה בשיעור כזה כשרה או לא? הרב לא התעצל, קם ממקומו וצבע את הרצועה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ב' אלול

הרה"ק רבי אליעזר ("דמשק אליעזר") ב"ר ישראל מוויזניץ (תש"ו)
יום ראשון ג' אלול
הרה"ק ישכר בער מנדבורנא ב"ר יצחק מקאליש (תר"ח)
הרה"ק רבי משולם זושא מוינקוב ב"ר יצחק מאיר (תרכ"ד)
הרה"ק רבי יצחק ישע"י מטשחוב הי"ד ב"ר חיים מצאנו (תש"ב)
יום שני ד' אלול
הרה"ק רבי ישע"י מפשעדבורז ב"ר מאיר (תק"צ)
יום שלישי ה' אלול
הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר מנחם מענדל (תרע"ח)
יום רביעי ו' אלול
רבי יו"ט לפמן העליר ב"ר נתן (תוי"ט - תי"ד)
הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן (ייטב לב - תרמ"ג)
הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים (תשכ"ט)
יום חמישי ז' אלול
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ז)
יום שישי ח' אלול
הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנא (תקנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מילים "גם אני אורח" רפרום יוסף הרוזן על המעדים.

לעבור בפני המתפלל (ה')

א) האיסור לעבור בפני המתפלל, מתחיל מעת שמתחיל המתפלל לומר פסוק ד' שפתי תפתח. (ספר ד"א של תפילה, סימן א', סעיף ו')

ב) אפילו אם המתפלל עומד בתחנונים שלאחר התפילה, כל זמן שלא פסע ג' פסיעות לאחוריו, אין לעבור או לישב בפניו. (משנה ברורה סימן ק"ב, ס"ק ג')

יש מקילים שאם גמר התחנונים, ועדיין לא פסע ג' פסיעות לאחוריו, שמתר לעבור או לישב בפניו. (ספר ד"א של תפילה, סימן א', סעיף ז')

ג) מי שרוצה לומר תחנון בנפילת אפים, וחבירו מתפלל כנגדו, יזוז קצת לצדדי המתפלל, ואם אינו יכול לזוז לצד, יאמר תחנון ויפול על פניו בעמידה. (משנה ברורה סימן קל"א, ס"ק י')

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

מברכין חודש אלול
המולד יהיה ביום רביעי
בשעה 5:04 אחה"צ 17 חלקים
ר"ח יהיה ביום חמישי ושישי

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת שׁוֹפְטִים - הַזְמָנָה לַמִּשְׁפָּט

"אֵל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל" (דברים כ"ז, י"ד)

בדבר פרטים לנצל הזדמנות זאת, פנה בהקדם לרמב"ם הלכות תשובה או לרבינו יונה מגירונדי בספרו 'שערי תשובה'. לשם קבלת פרטים והנחיות. הכלל הוא: "ותשובה, תפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה".

אנחנו עומדים ימים ספורים לפני "בוא יום ה' הגדול והנורא" (יואל ג', ד') יום הדין. רבותינו אמרו (בבא קמא דף נ ע"א): "כל האומר הקב"ה ותן הוא- יותרו חייו", שנאמר: "הצור תמים פעלו פי כל דרכיו משפט" (דברים ל"ב, ד). עוד רבותינו אמרו: "אם אומר לך היצר הרע חטא והקב"ה מוחל לך- אל תשמע לו" (חגיגה ט"ו). כתיב: "מִלֶּךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרְצְךָ" (משלי כ"ט, ד).

יש לנו הזדמנות מיוחדת לשוב בתשובה אמיתית ושלימה, מתוך אהבה לבורא עולם. "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראוהו בקצמת" (תהלים קמ"ה, י"ח).

יהי רצון שנצל את ההזדמנות שעומדת לפנינו בה המלך נמצא בשדה ונזכה שכולנו בעז"ה ניכתב ונחתם לשנה טובה לנו ולבני משפחתנו, בריאות, פרנסה בשפע, רפואה שלימה, הצלחה בכל מעשי ידינו ושיתמלא כל משאלות ליבנו לטובה ולברכה.

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א יו"ר עמותת כשרות בישראל

כל יהודי נקרא בזה להתייבב למשפט שיערך בימים א' וב' בחודש תשרי בשנה החדשה הבעל"ט.

הוא עלול להיות מואשם באי שמירת חלק מארבעת חלקי שולחן ערוך, לדוגמא:

- א. ביטול תורה
- ב. חטאי הלשון
- ג. עניינים שבין אדם לחבירו
- ד. זלזול בדיני ממונות

עליו להופיע בפני השופט באופן אישי ללא כל יועצים. יצוין כי חומר התביעה הוכן בדקדוק רב לאחר מעקב ממושך אחרי מעשיו ביום ובלילה.

מכיוון שאין לפקפק באמיתות העובדות אין כלל מקום לויכוחים או להתנצחויות לגבי אמיתות העובדות. אי לכך, הוא עלול להיתבע על ידי מידת הדין על כל עבירה שנעשתה בשנה החולפת.

לבקשת הסניגוריה (מידת הרחמים) ניתנת לו ארכה של שלושים יום מראש חודש אלול כדי לאפשר לו לתקן את מעשיו ולשפר את דרכיו.

פסק הדין וגזר הדין ינתנו בו ביום. במידת הצורך יתכן ויתנו לו ארכה של עשרה ימים נוספים עד ליום כיפור.

הערה: מתוך התחשבות במעמדו המיוחד כנתין בתחום שיפוטו של שופט כל הארץ, מוענקת לו אפשרות יוצאת מהכלל להביא לכך שינהגו עימו לפני משורת הדין.

אם הוא יענה על הדרישות האלו, הוא יוכל להמתיק את הדין או לבטל אותו כליל ואף להפוך אותו לטובתו!

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רון אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'יה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בת רוחמה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'יה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אלינה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה זרזי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה נעם בן נימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים אורו בו פרידה

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

זמני לכת

ע"י	כנסת לכת	צאת לכת	יבוי מ"ס
י"ט	18:45	19:56	20:45
ת"א	19:03	19:54	20:42
מ"ט	19:05	19:56	20:45
כ"ב	19:03	19:54	20:43

שואל ומשיב בהלכה - סליחות - חלק ב'

על מה צריך להקפיד כשאומרים סליחות?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

לשיטת הספרדים, דעת מרן שצריך לברך את ברכות התורה לפני אמירת סליחות בגלל פסוקים שאומרים בסליחות. לשיטת האשכנזים, סומכים על שיטת מהרי"ל שלא צריך לברך את ברכות התורה לפני פסוקים שאומרים בדרך של ריצוי ותחנונים ולא בדרך לימוד.

סליחות שכתובות בלשון ארמית, כגון: 'רחמנא', 'דעני לעניי ענין', 'מחי ומסי' וכיו"ב לא יאמר אותם ביחיד מכיוון שמלאכי השרת לא מכירים לשון ארמית. אבל כשיש עשרה מישראל, הציבור לא זקוק לעזרת מלאכי השרת כי השכינה שורה עימהם.

יחיד לא רשאי לומר שלוש עשרה מידות של הפסוק: "וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵיו" (שמות לד, ו) בדרך תפילה ובקשת רחמים, אבל רשאי לומר בטעמי המקרא כדרך קריאת פסוקים בלבד.

אין לכפול את הפסוק 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' שאומרים בסליחות. שליח הציבור אומר את הפסוק פעם אחת והציבור עונים אחריו פעם אחת בלבד.

אמירת סליחות צריכה להיות בכוונה, בנחת, במתינות ובהכנעה יתירה. בפרט כשאומרים י"ג מידות. צריך להבין את מה שמוציא מפיו ולומר בלב נשבר ונדכה. האומרים: "עננו אבינו עננו", ו"עשה למען שמך" במהירות ובחופזה, לא יפה עושים כיוון שצריך לומר במתינות.

כשאומר את הווידוי והסליחות, החי יתן אל ליבו לפשפש ולהרהר במעשיו ולחזור בתשובה שלימה. ישתדל להוסיף מצוות ומעשים טובים לפני יום הדין, יום שבו שוקלים את הזכויות והעוונות של כל אדם.

חסידים ואנשי מעשה בודקים את התפילין שלהם בחודש אלול. הכותב מכתב לחבירו בחודש אלול, נוהגים לכתוב בתחילת המכתב: "לשנה טובה תכתבו ותתקמו".

בְּרַכַּת אֲשֶׁר יֵצֵר

הרה"ג ר' מאיר מיכאל גרינוולד שליט"א סיפר על גודל מעלת הברכות ובמיוחד מעלת ברכת 'אשר יצר': כשהייתי במקסיקו, מסרתי דרשה לפני נשים. תוך כדי הדברים סיפרתי מעשה שהתרחש בארגנטינה. אישה אחת שימשה כמתורגמנית תרגמה את דברי לשפה המדוברת במקסיקו כך שהנוכחים יוכלו להבין.

לאחר שהסתיימה הדרשה, המתורגמנית סיפרה שידוע לה מעשה בבחור אחד שהיה חולה ל"ע במחלה קשה. יום אחד מצבו התדרדר. הרופאים כבר התקשרו למשפחה כדי לקרוא להם שייפרדו ממנו בשעתו האחרונה. כל בני המשפחה כבר נאספו סביב מיטתו.

אחד מבני המשפחה נכנס לחדר וצעק: "כל מי שנמצא כאן יקבל על עצמו לברך 'אשר יצר' בכוונה גדולה כל ימי חייו לרפואת הבחור!". כל הנוכחים קיבלו זאת על עצמם בהתרגשות גדולה ובדמעות. אותו אדם ביקש מהם לומר בקול שלוש פעמים: "אנחנו מקבלים על עצמנו קבלה זו".

למרבה הפלא ולפליאת הרופאים תוך זמן קצר מצבו של הבחור השתפר וכיום הוא ב"ה בריא ושלם. כשסיימה את דבריה, היא אמרה: "עד עכשיו סיפרת סיפור שהתרחש בארגנטינה. מעכשיו תוכל להוסיף לדרשות גם סיפור שהתרחש במקסיקו".

אמרתי לה: "אני לא מספר סיפורים שאני לא בטוח באמינות שלהם במאת האחוזים. כדי שאוכל לספר את הסיפור בדרשות, אני צריך לפגוש את הבחור ולשמע ממנו בדיוק מה היה". היא אמרה: "משפחתו של הבחור לא מוכנה שיגלו את השם שלו". כששמעתי זאת ענית לה: "אם כך, למרבה הצער לא אוכל לספר את הסיפור הזה".

הוספתי ואמרתי: "אבל ב"ה לא חסרים לי סיפורים. אנשים מספרים לי על מעשים שאירעו להם. אני נזהר מאוד שלא לומר שמות אפילו אם בעלי המעשה מרשים, ק"ו כאשר הם אינם מרשים". כששמעה זאת היא אמרה: "אם אומר לך את השם לא תספר?". "ודאי שלא, בלי שום ספק כלל". היא אמרה: "אני אימו של הבחור. אני זירזתי את כל הנוכחים לקבל את הקבלה על עצמם לרפואתו של הבן שלי וב"ה היום הוא בריא ושלם!".

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג גון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב ישכר בער לייפר מנדבורנה זצ"ל

האדמו"ר הרב ישכר בער לייפר מנדבורנה- נולד בשנת ה'תקנ"ג (1790). גדל אצל סבו, האדמו"ר רבי אהרן אריה לייב שהתבטא על רבינו שהוא "בוער ככבשן לעבודת השם יתברך". הראשון במשפחת אדמו"רי פרמישלאן שכונה את שם משפחתו 'לייפר'. ממנו ואילך נקראו כך כל צאצאיו (למעט צאצאי רבי מאיר מקרעטשניף). על פי המסורת החסידית כונה 'לייפר' על שם שנהג לרוץ ולמהר לעבודת ה' (לייפר-רץ ביידיש). את רוב חכמתו בתורה ובתורת הנסתר למד מרבי יצחק יונגראדלייב מראדוויל. עונות מופלא. ברח מן השררה. העדיף לשמש עוזר למלמד דרדקי עד שדודו, ר' מאיר מפרמישלאן, ב-ב' אדר א' ה'תקע"ג (1813) הכריח אותו והוא התחיל לשמש באדמו"רות. היה האדמו"ר הראשון מנדבורנה. כדרכו של רבו, האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט מסטרליסק, תפילתו היתה מלווה בשאגות אדירות ובקולות עזים שנשמעו למרחוק עד מחוץ לעיר. מדי יום ביומו, כשהיה מגיע לקריאת שמע היה נופל מתעלף מרוב דבקות וכך שכב על הארץ במשך זמן רב. מששבה אליו רוחו היה ממשיך בתפילתו. זכה לגילוי אליהו הנביא. בשנת ה'תר"ח (1848) פרצה בסביבות נדבורנה מגפת חולירע. רבינו נדבק במחלה. נפטר ב-ג' אלול ה'תר"ח (1848). חי כ-58 שנים. ציונו בנדבורנה. לאחר פטירתו המגיפה נעצרה. בניו, ר' מרדכי ור' אהרן אריה לייב, מילאו את מקומו כאדמו"רים מנדבורנה.

סבא (מצד אביו): האדמו"ר ר' אהרן אריה לייב מפרמישלאן (האדמו"ר השני בשושלת פרמישלאן. בן האדמו"ר ר' מאיר 'הגדול' מפרמישלאן. תלמיד הבעש"ט הקדוש). **אביו:** האדמו"ר ר' יצחק מקאליש (האדמו"ר השני מקאליש). **אימו:** מרת פייגא (בת ר' איתמר הכהן מצ'זיקוב). **מרבתינו:** האדמו"ר רבי מאיר לייפר מפרמישלאן, האדמו"ר רבי יצחק יונגראדלייב (מייסד שושלת ראדוויל), ר' אורי קלוגהויפט מסטרליסק. **מתלמידינו:** האדמו"רים ר' אלעזר וייסבלום מליז'נסק (בן ה'נעם אלימלך'), ה'קדושת לוי' מברדיל'וב, ה'אוהב ישראל' מאפטא, ר' מרדכי מנשכיז, ה'עטרת צבי' מזידטשוב, ר' שלמה מדאלינא, ה'באר מים חיים', ר' צבי הזקמן מדלאטין ועוד רבים **נשותינו:** בת ר' אהרן מברדיל'וב (זיווג ראשון), מרת רחל (בת ר' אברהם בלוק שו"ב בנדבורנה). **ילדינו:** ישראל (נפטר בצעירותו), האדמו"ר רבי אהרן אריה לייב (האדמו"ר מנדבורנה), האדמו"ר רבי מרדכי (האדמו"ר מנדבורנה. בהמשך כיהן בקיווישאד, חוסוט ובושטינה) ורבי יוסף מבורשה (סירב לכהן כאדמו"ר. מצאצאיו יצאה שושלת טמשוואר-אראד). **מספרינו: ימאמר מרדכי-** נכתב על ידי בנו האדמו"ר רבי מרדכי- דברי תורתו של רבינו נמצאים בחלק 'ס'תרי תורה'.

בנדבורנה פשטה מגיפת החולירע. אנשים, נשים וטף חלו ונפטרו במגיפה. בכל יום התרבו מספר החולים ומספר הנפטרים. באותו הזמן עשה הרושם שאין לדבר סוף. תושבי המקום באו לרבינו. הם בכו וביקשו מהצדיק: "רבי! תבקש עלינו רחמים! עוד מעט וכולנו נחלה במחלה ונפטר מהעולם! מה יהיה עם הילדים שלנו?". הבכיות עשו רושם גדול והצדיק ציווה לרתום מרכבה ולנסוע ליער.

האנשים חשבו כי הרבי רוצה כנראה להתבודד במעמקי היער כדי שיוכל להתחנן לפני בורא עולם שירחם על העיר. כשהמרכבה הגיעה לשם, הם נוכחו לדעת כי לא כך הם הדברים. הרבי ציווה להעמיד את המרכבה באמצע הדרך לרוחב, כדי לחסום את הדרך בפני עגלות אחרות שירצו לעבור ביער.

הרבי אמר: "עוד מעט תבוא לכאן מרכבה. בתוכה יהיה איש זקן. זקנו ארוך ולבן כשלג. הוא יבקש מכם להזיז את העגלה הצידה למען יוכל להמשיך בדרכו ולנסוע הלאה. אל תשמעו לו!". הדברים היו תמוהים. אולם המשך דברי רבינו גרמו לפליאה נוספת: "גם אם אותו זקן יצעק עליכם- אל תפחדו! גם אם הוא יאיים עליכם - אל תזוזו ממקומכם!". למרות הדברים התמוהים האנשים קיימו כמובן את דברי רבינו ועמדו באמצע הדרך לרוחב.

לא עבר זמן רב ומדברי רבינו לא נפל דבר. מרכבה הדורה הגיעה. בתוכה ישב איש זקן נכבד וזקנו לבן וארוך. כשראה שהם חוסמים את הדרך הוא ביקש מהם לזוז הצידה ולאפשר לו לנסוע הלאה ולהמשיך בדרכו. אולם האנשים לא שמעו לדבריו.

הזקן הוציא חרב חדה ואמר להם שאם לא ישמעו לו- הוא ידקור אותם. אבל הם לא שמעו לו ולא זזו ממקומם. כשראה כי אימויו לא הועילו, הזקן יצא ממרכבתו ופנקס גדול בידו. הוא ניגש לרבינו והראה לו את הפנקס. "מה לרבי ולאותו אדם זקן?", הנוכחים תמהו. "מה כתוב בפנקס שהוא מראה לרבינו?". האנשים לא העיזו לשאול את רבינו והביטו במעשיו. הצדיק התבונן במה שכתוב בפנקס, דפדף בדפים ולאחר מספר שניות לחש משהו באוזנו של הזקן.

לאחר מכן רבינו ציווה לרתום את המרכבה ולחזור הביתה. כשהגיעו לבית רבינו אף אחד לא העיז לשאול את הצדיק על אותו מעשה. רבינו ראה את התמיהה על פני האנשים וסיפר כי אותו זקן היה מלאך המוות בכבודו ובעצמו. הוא רצה לבוא ולהמשיך במסע ההרג בעיר. מכיוון שהם חסמו את הדרך והוא לא יכל לעבור, הוא נאלץ להראות את מה שכתוב בפנקס. שם היו כתובים שמות האנשים שעוד יפטרו מהמגיפה. לדאבונו של רבינו הוא ראה כי מידת הדין עדיין מתוחה על אלפים מישראל שנגזר עליהם להסתלק במגיפה.

רבינו חיפש פיתרון כיצד יהיה ניתן לבטל את הגזירה. כשראה שאין לו עצה הוא פנה לשמיים וביקש לעשות עיסקת חליפין –הוא מוכן למסור את נפשו ובתנאי שלא יגעו בשתיים-עשרה אלף נפשות שעליהם נגזרה הגזירה. בשמיים נעתרו לבקשתו והוחלט כי במיתת רבינו תהיה כפרה על האנשים. רבינו סיים את דבריו ואמר: "אני נפרד מכם. אני הולך לבית עולמי! בכך תיעצר המגיפה!". רבינו עצם את עיניו ועלה בסערה השמימה והמגיפה נעצרה באחת! ויהי לפלא!

עֵשָׂה טוֹב - תְּמַצָּא טוֹב

אותו, הוא לא הודה לי. המשכתי הלאה ושכחתי מכך. שבוע לאחר מכן, בסיום חג הפסח הטלפון שלי מצלצל. על הקו היה אותו יהודי קשיש בעל ייסורים."

"התפלאתי מאוד: איך הוא הגיע אלי? מי נתן לו את המספר שלי? אני לא יודע איך לומר לך את זה, הישיש אמר בהתרגשות, 'אבל אתה החיית את נפשי!'"

"אני כבר בן שבעים וחמש. אבל מעולם לא היה אדם שקנה לי עליה או שעשה לי 'מי שבירך'. הייתי המום שהזמנת אותי לעלות לתורה!"

"זו הסיבה שלא הודיתי לך. היה קשה לי לעכל זאת. כשעלית עליי חמישי ועשית לי 'מי שבירך' הרגשתי שהחיית את נפשי!"

הזקן המשיך לבכות במשך זמן מה. לאחר מכן הוא אמר לי: "אני רוצה להיפגש איתך ולהכיר לך טובה על מעשיך. אתה לא מודע לעוצמה ולהשפעה של מה שעשית."

"שמחתי לשמוע את התרגשותו ואמרתי לו: 'הכל בסדר, רק שתהיה שמח'. הזקן ענה: 'לא, אני לא מוותר לך. אני רוצה לפגוש אותך מחר'."

"הוא הפציר בי, עד שלבסוף הסכמתי כדי לא לבייש אותו. באותה השנה זכיתי ב"ה לחתן שני בנים. ההוצאות היו גדולות וכבדות."

"נפגשנו למחרת. הזקן שוב הביט בי בעיניים דומעות ואמר: 'עבר כבר שבוע מאז העליה שזיכית אותי, אבל אני מרגיש כאילו נולדתי באותו היום'."

"לא אשכח לך זאת לעולם. אתה היחיד שהתייחס אלי בשבעים וחמש שנות חיי וכיבד אותי בעליה לתורה."

הוא הושיט את ידו לכיס, הוציא משם מעטפה ונתן לי. הוא הביט בי ואמר: **"יש כאן 50,000 בשבילך! זה המינימום שאני יכול להחזיר לך על כך שהחיית את נפשי"**.

הייתי בהלם. המילים לא יצאו לי מהפה. ניסיתי לסרב וביקשתי להחזיר לו את המעטפה. אבל הוא אמר לי שאם היה יכול לתת לי יותר, היה עושה זאת בשמחה."

"לחצתי לו את היד ונפרדנו כחברים טובים". הוא סיים את סיפורו ואמר: "רבי אלימלך, מה סך הכל עשית? נתתי יחס קטן ליהודי. קניתי לו עליה בחמישה שקלים בלבד!"

"לא הייתי מודע כי במעשה פעוט זה החייתי את נפשו. בנוסף קיבלתי פי 10,000- סכום של 50,000 ₪ שעזר לי מאוד לסגור את החובות של חתונות ילדי."

(הסיפור המופלא מעובד מתוך העלון "טוב לחסות בה")

עלינו לזכור תמיד כי כל מה שאדם עושה- לעצמו הוא עושה. כאשר אדם עושה טוב עם הזולת - גם מהשמיים יעשו עימו טוב. להלן סיפור מופלא שהגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א סיפר:

בירושלים יש יהודי מפורסם מאוד. הוא מוכר מאוד בקרב הציבור. אותו יהודי התקשר אלי וסיפר לי בהתפעלות: "תשמע ר' אלימלך, ביום טוב הראשון של פסח ה'תשפ"ב בשעה מאוחרת מאוד סיימנו את ליל הסדר באווירה מרוממת ומיוחדת."

"למחרת הייתי מוזמן להשתתף בברית של אחד מקרובי בשעה מוקדמת מאוד. למרות שעלינו לישון בשעה מאוחרת מאוד, השכמתי בבוקר וחיפשתי מניין מוקדם בשעה 06:30."

"לאחר חיפושים, מצאתי ב"ה מניין שהיה קרוב לביתי בשעה 06:30. נכנסתי לתפילה ונדהמתי לראות שם שנים-עשרה אנשים בלבד."

"אני ממש לא רגיל לראות מניין מצומצם כל כך ובפרט כשמדובר בחג הפסח. מצד שני, לימדתי זכות על העובדה שהיו שם מעטים, שהרי רוב עמך בית-ישראל סיימו את ליל הסדר בשעה מאוחרת."

"סיימו את תפילת שחרית. הגבאי התחיל למכור את העליות. מכיוון שמדובר במעט מתפללים הגבאי נאלץ להכריז על העליות והמתין לא מעט זמן עד שאחד מהמתפללים קנה את העליה."

"כאשר ראיתי זאת קניתי שתי עליות - עליית כהן ועליית חמישי. הצעתי רק חמישה שקלים לעליה ולא היה מי שיוסיף יותר. זה מחיר נדיר ביותר לימות החג."

"מכיוון שקניתי שתי עליות, חיפשתי למי לתת את אחת העליות. הבטתי במתפללים. לפתע הבחנתי ביהודי קשיש שהיה מוכר לכל כאדם מדוכא ובעל ייסורים."

"כמה פעמים אנשים סיפרו עליו כי חייו קשים ומרים. בנוסף אשתו חולה מאוד. עבר עליו צער גידול בנים קשה מאוד והוא סבל לא מעט בימי חייו"

"ריחמתי עליו. ניגשתי להזמין אותו לעלות עליית כהן - ראשון (במניין לא היה כהן). היהודי הביט בי בחשדנות, אבל הוא עלה לתורה עליית ראשון."

"בסיום העליה מקובל לעשות 'מי שבירך' למי שקנה לך את העליה וכמובן להודות לו על כך. אבל הוא לא עשה כן."

"ניסיתי לעשות לאותו יהודי טוב על הלב, לכן לאחר שעליתי לתורה, ביקשתי שיעשו עבורו 'מי שבירך'. למרות שבירכו

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'נה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	אסודי בת חביבה ע"ה	חוזה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרחת ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אביבה לוי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אלהו אליאס בן אלגריה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
נעימה בת גורג'יה ע"ה	יצחק בן חביבה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	סלים בן פרחת ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	מישא אסתר בת זרהר ע"ה
מישא אסתר בת זרהר ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמת ע"ה	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שופטים

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת שופטים

- ב..... נותן לך לשבטיך - גם 'השבט' הוא מתנה ולטובה.....
- ו..... משנכנס אלול מרבים בתשובה - כהכנה לקראת יום הדין.....
- י..... שופטים ושופטים תתן לך - הזמן גרמא להרבות ביראת שמים.....
- יג..... בכל שעריך - שמירת החושים ושערי הגוף.....
- טו..... איש לרעהו ומתנות - זהירות בבין אדם לחברו.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת שופטים

נותן לך לשבטיך - גם 'השבט' הוא מתנה ולטובה
בפרשתן (טו יח), 'שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך
 אשר ה' אלוך נותן לך לשבטיך', וביאר
 הגה"ק החיד"א ז"ע (נחל קדומים, וכעין זה ממש איתא גם
 ב'ישמח ישראל') שהנה מצינו בחז"ל (שוח"ט פכ"ג) שפירשו
 מה שנאמר (תהלים כג ד) 'שבטך ומשענתך המה ינחמוני'
 - שבטך אלו הייסורין, וביאור הדברים הוא, כי הנה
 כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וחייב אדם לברך
 על הרעה כשם שמברך על הטובה (ברכות סא:): כי
 באמת גם 'הרעה' היא טובה עבורו, וממילא נמצא
 שלא זו בלבד ש'משענתך' תנחמוני אלא גם 'שבטך',
 היינו הייסורים, אף הם ינחמוני.

א. סיפר הגה"צ ה'מנחת יצחק' זצ"ל גאב"ד ה'עדה החרדית' בעיה"ק ירושלים מהקורות עמו בשנות המלחמה (קונטרס
 'פרסומי ניסא', בסוף שו"ת מנחת יצחק ח"א), שבשנת תש"ד שהה בעיר אראד שברומניה, והנה אחר השתדלויות רבות
 הצליח בן אחיו להשיג עבורו (ועוד קבוצת אנשים) טיקעט (כרטיס) להפליג באניה אשר עמדה להפליג מבוקארעסט
 (בוקרשט) לארץ ישראל, ובכך קיוו להינצל מציפורני הרשעים ימ"ש, וכן השקיעו מאמצים גדולים להשיג רכב משא
 אשר יובילם מאראד לבוקארעסט, כי הדרך עצמה היתה בחזקת סכנה גדולה, וב"ה הגיע הזמן אחר שהצליחו לסדר
 הכל ויצאו לדרכם, אך לבסוף, שוד ושבר... באמצע הדרך אירע תקלה ונתקלקל הרכב, ובעל כרחם היו אנוסים
 לצאת ממנו ולשהות בצידי הכביש במשך יום שלם, כשהם גלויים ונראים לשוטרים והחיילים שעברו על ידם, וממש
 ניסי ניסים אירעו להם שלא 'חרץ כלב לשונו'... והנה אחר כל העיכובים הרבים כשהגיעו למחוז חפצם בבוקארעסט
 נודע להם שלא המתינו עליהם, והספינה כבר יצאה לדרכה והיא כבר באמצע נסיעתה בלב ים... אי אפשר לתאר
 את גודל הצרה והעגמת נפש, כל המאמצים וכל הציפיות ירדו לטמיון בגלל קלקול ברכב...

אמנם, סופו של דבר נודע כי אותה אונייה ששמה 'מפקורא' עלתה על 'מוקש' שהטמינו הנאצים ימ"ש, וכל
 נוסעיה טבעו ונספו הי"ד, ואילו הם שאיחרו נותרו בארץ החיים... הרי לך שאותה תקלה שהיתה ממש צרה צרורה,
 הן הסכנה הגדולה כשעמדו על אם הדרך, וביותר הפסד ההפלה בספינה, היא היתה ממש שלוחא דרחמנא להצילם
 ממייתה, ומכאן נלמד לכל תקלה ולכל הפסד ונזק שאינם אלא טובה עצומה, ולטובתי נשברה רגל פרת'...

סיפר לי צדיק אחד מתושבי ארה"ב, לפני כמה שנים נפל בעת בניית הסוכה והובהל לביה"ח (בארה"ב), שם מצא
 שוכב לידו איש יהודי כבן תשעים שנה ושמו רבי זאב דייטש, הלה פתח פיו בחכמה ואמר לו, שמע בני, כלל זה
 יהיה מסור בידך, לעולם לא תתאבל ולא תבכה על אשר יארע לך, כי הכל לטובה, ולא יאונה לאדם כל רע, אלא
 פעמים שהוא מוסתר בהסתרה, וזה מעשה היה עמי, בימי בחרותי ברחתי מפחד ה'רשעים' ימ"ש מהעיר ווייצען
 ועד פעסט, בבחייתי הצטרפו אלי חמשה חברים, והייתה סכנת חיים עצומה מרחת מעל ראשינו תדיר, כי הסתובבנו
 מבלי כל מסמך או פספורט המעיד כי איננו 'פליטים', אינה ה' לידינו, ואחד הבחורים נזכר ש'קרוב' לו בעיר הזאת,
 מיד סר לבית קרובו, ובעלת הבית ששמעה על מקום מסתורנו המציאה לנו לחם ומים... אחר כמה ימים הופיעה
 ה'קרובה' ובידה מלאך מושיע - מסמכים ופספורט שכביכול הננו מתושבי שווייץ. אבל כאן, כמעט שלא פרח
 נשמתי, כי ראיתי שהביאה עמה רק 5 תעודות פספורט, כשעל כל אחד מופיע שמו של חבר אחד, ואילו עבורי
 לא הוכן, אחר בירור הדברים גילתה את ליבה, שפשוט נשכח מליבה כי היא זקוקה לששת פספורטים ולא מספיק
 לה חמש, 'ואנחנו לא נדע מה נעשה', כי אותו זייפן כבר חשש מלזייף...

חמשת הבחורים נפרדו ממני ופנו ללכת לדרכם, והי אף יצאו מעל פני, התיישבתי על הארץ ובכיתי על מר
 גורלי, כי כך עלתה בידי, כל חברי בדרכם להצלתם הקבועה, ואילו אני חושך וצלמוות אפפוני, מי יודע מה יעלה
 בגורלי. אבל קוב"ה אומר, למה תבכה בני, אל תבכה כי הנני מכין לך הצלה בטוחה, וכך הוה, על אם הדרך עזר
 אותם גענעראל (גנרל) אחד ובדק את ה'פספורט' שבידם, ועלה החשד בלבו, כי משהו אינו כשורה, וקרא לידידו
 הסמוך לו הנחשב כמומחה במציאת זיופים בכגון דא ואישר ששטרות מזויפים לפניו, והשליכו את כולם לתוככי

הייסורים אשר הקב"ה נותן 'בכל שעריך', ובאמת אין זה דין ורעה אלא טובה ומתנה, והוא שאמר הכתוב ה' אלוקיך 'נותן' לך - שאותם ייסורים הם מתנה מאתו ית' וממידת רחמיו, בכדי לעזור את האדם לשוב אליו ית', ובכדי להיטיבו באחריתו.

על ענין זה נאמר עוד בפרשתן (יה יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך'², וברש"י, התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה

הוסיף הרה"ק הישמח ישראל' שכאשר יתבונן האדם שכאשר הקב"ה מייסר את האדם אזי כביכול אף הוא ית' בכבודו ובעצמו שרוי באותו צער וצרה, וכדכתיב בכל צרתם לו צר, ממילא יבין בנקל שפשיטא שלא ייסר אותו הקב"ה אלא לרוב אהבתו ומגודל רחמיו, עד שלגודל הרחמים רוצה הקב"ה להצטער בעצמו בכדי להביא את הטובה על בנו חביבו ואהובו. ועפי"ז יש לפרש גם כאן בלישנא דקרא 'בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לך לשבטיך', כי 'לשבטיך' אלו

נהר דונאי למיתתם הבטוחה הי"ד, ואילו אותי הינך רואה עומד לפניך ביי די ניינציג (בגיל תשעים כ"ג), מדוע תבכה על הנהגת ה'... אף אנו נאמר, לכל חד בדידיה, בכל עת שנראה לנו כאותו ר' זאב שהוא נשאר בדד ועוזב מכל חבריו, יש מי שנראה לו שהוא נשאר היחיד מבין חבריו ולא בא בברית האירוסין, ויש המדמה שרק לו אין זש"ק, ורק לו אין נחת, רק הוא נשאר מחוסר פרנסה, הוא היחיד שלא כיבדוהו ב'עליה' או בישיבה ב'מזרח', רק אליו נטפלו כל הרודפים והמציקים... דע לך, כי אין כל מקום לבכיה, ואי אתה יודע איזו הצלה טמונה בזה כפשוטו ממש. עוד מעשה שמעתי מידיד נאמן המספר כיצד הייתה דרך הצלתה של אמו מ'המלחמה', בהיותה כבת שש החלה אמה לחוש את ריח המלחמה בעיירתם קעלן שבדייטשלאנד (והיה זה כמה שנים קודם תחילת המלחמה, אך שונאי ישראל הרימו ראשם והצרו מאוד לבנ"י שהתגוררו בדייטשלאנד), מיד ברחו והבריחה עמה יחד את שתי בנותיה (המנוחה ועוד אחת) לצרפת, אלא ששם נתפסו והניחו אותן בגטו - מחנה מיוחד סגור על מסגר ובריח יחד עם מאות ואלפים מבני ישראל (רק האנשים יצאו לעבודה בכל יום, ואילו הנשים נשארו שם תמיד). באחד הימים תוך כדי משחק עם בנות גילה שברה הילדה את רגלה וגברו ייסוריה, מיד מיהרה האם יחד עם שתי בנותיה לצאת משערי המחנה אל 'בית החולים' בכדי לטפל בשבר אשר נשבר, אלא ששומר הפתח לא רצה לתת לאחותה לעבור את השער, בטענה שאכן הילדה 'צריכה לאמה' אבל לא לאחותה, מה עשתה האם, החלה להסביר לשומר ברמיזת ידים וקריצת עיניים, שהיא איננה מבינה את שפת המקום, רק בתה השניה - אחות המנוחה, היא מכרת ושולטת בשפת המקום, אחר תחנונים נעתר השומר ושחרר אותה ללכת עם שתי הבנות לבית החולים, וכאן אירע נס הצלתן, כי למחרת היום בעוד שלוששתן שוהות בבית החולים, פשטו הרשעים וגרשו את כל היהודים השוהים במחנה לאושוויץ ה"י ועלתה נשמתם בסערה השמימה הי"ד, ובשובם למחנה מצאו שמכל תושבי המחנה רק שלוששתן נשארו בחיים, ונמצא, שבזכות רגל שבורה זאת ניצולו, ובזכות אותה רגל זכתה היא ואחותה להקים משפחה עניפה עם מאות נכדים.

אחר עלותם לארץ הקודש, כאשר רבים הגישו בקשות לקבלת פיצויים מהרשעים ימ"ש, היה בידה להגיש בקשה להוסיף תשלומי פיצויים על התשלומים הרגילים - מלבד היותה 'אסירה' גם על שבירת הרגל כי רגלה זו נשארה ב'שברונה' עד יום פטירתה מן העולם, אבל היא אמרה אז בעוז ותעצמות, 'רגל' זו, לא אתננה לא לרשעים ולא בעד כסף, רגל זו שלי היא...

וללמדך, כי מתחילה היה נראה המצב קשה מנשוא, והיו יכולות לחשוב, לא די שמפני חטאנו גלינו מביתנו ומולדתנו, גם כלואים אנו במחנה... חיים מלחם צר ומים לחץ, פחודים מכל צרות ממחרפנו ומלוחצנו, הננו חוששים חשש אמת על חיינו, והנה נוסף על זה 'שבר על שבר' - שבירת הרגל באופן קשה כל כך... וקוב"ה אומר, בזה הנני מכין הצלתך - דמך ודם זרעיותייך, דם אמך ואחותך וכל יוצאי חלציה, מה לך כי תליני, אדרבה מכאן תצמח ישועתך וישועת כל הדורות העתידיים לצאת ממך וממנה.

ב. כתב 'בעל הטורים', וז"ל, תי"ו גדולה (האות ת' בתיבת 'תמים' היא תי"ו רבתי) - שאם תלך בתמימות כאילו קיימת (את התורה) מאל"ף עד תי"ו. כי זה יסוד כל התורה כולה להלך בתמימות מתוך אמונה שלימה בבורא ית"ש.

ואילו הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק בפרשתו) אמר כי בא לרמוז, שיש בתוכה מקום לכל הרוצה להיכנס בכלל התמימים ובצל כנפיה יחסיון (לבד מבצל גאוה - שמחזיק עצמו 'גדול' יותר מהתי"ו), ולא די בהבטה בעלמא אלא יכנס בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו תחת צילא דמהימנותא, להאמין בכל המתרחש עמו שהוא בהשגחה פרטית מעם הבורא יתברך שמו.

באר הפרשה - פרשת שופטים

שיבא עליך קבלי בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו. כל כך, אין לנו לחקור אחר הנהגתו של מלך מלכי וכפירושו של הנה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע (שם עולם, שער המלכים הקב"ה, וצריך האדם להתהלך עמו בתמימות שמירת השבת פ"ג בהנה"ה) וז"ל, 'וכיון שדעת האדם מעומה ולהאמין שכל מה שהוא עושה הכל לטובה', כי מפי

ג. וכלל הדברים הוא כמו שכתב רבינו ה'אבן עזרא' על הפסוק (לעיל יג ה) 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואותו תיראו - מלשאל למה זה', כלומר שעיקר היראה הוא שלא לשאל מדוע עשה ה' ככה, מדוע אירע כך וכך וכיו"ב. הרה"ק ה'שפתי צדיק' ז"ע (מקץ אות טו) מביא מעשה נורא, שפעם נענה 'בעל יסורים' גדול רח"ל לפני הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא ז"ע, שהוא חושש שברכתו 'שעשה לי כל צרכי' אינה אלא ברכה לבטלה, שהרי אין לו כלום, וכפי הנראה 'לא עשה לי כל צרכי'... נענה לו הרה"ק ואמר, ה'צורך' שלך הוא לקבל באהבה את כל הנהגת הבורא ית' עמך, ואכן עשה לך כל צרכיך, שהזמין לך כל העובר עליך בכדי שתגיע לתכליתך לקבל הנהגתו באהבה ובאמונה... וכתב ה'שפתי צדיק' שהן הן דברי רש"י 'מה שבא עליך קבל בתמימות', כלומר לקבל הנהגת הבורא ית' באהבה ובאמונה תמימה.

ד. כתיב בפרשתן (יז יא) 'לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל', וברש"י, 'אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין' שמעתי מחכם אחד להקשות, מדוע נקט ימין ושמאל, ולא נקט 'הפכיים' אחרים כגון אפילו הוא אומר לך 'על לילה שהוא יום' וכיו"ב, אלא ביאורו, הבה נתבונן, הרי כששנים יושבים זה למול זה נמצא שמאל האחד כנגד ימינו של השני וימין האחד כנגד שמאלו של השני... עתה, יושב לו התלמיד למול רבו, ורבו מראה על ימינו שזה 'ימין', לעומתו נענה התלמיד, רבינו, לא כן, אלא זה שמאל, מהי האמת, על התלמיד להבין שרבו יושב ב'מקום אחר' והוא רואה את הדברים בעין שונה, בראיה אמיתית - לפי מקומו ועליו להיכנע ולקבל דעת רבו, וכאשר יתבטל אליו יהיה אף הוא 'במקומו' של הרב, וממילא יראה את 'הימין' שהיא 'שמאל'. ומכלל הדברים למדנו, לענין אמונת האדם, אף אם נראה לו דברים הפוכים בהנהגת ה' עמו, הרי הקב"ה 'שמשמים הביט ה'', ראה את כל בני האדם, ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ' (תהלים לג יא-יב), וממרום מושבו הוא יודע כיצד והיאך יש להתנהג עמנו, ואין כאן שמאל אלא ימין...

ה. פעם נכנס יהודי בעל צרות ויסורים אל הרה"ק מטאהש ז"ע, ובכה לפני הרבי על הררי צרות ויסורים שתכפוהו אחד אחר השני, באותה שעה עמד על השולחן אשר לפני הרבי כוס זכוכית גדולה עד מאד מלאה במשקה תה חם ורותח, משהתגבר בכיו של החסיד אמר לו הרבי קרב אלי, ושוב אמר לו קרב יותר יותר, ועל כל צרה וצרה שמנה החסיד שפך הרבי מעט מהתה הרותח עליו ועל בגדיו, ונרטבו בגדיו, כמובן שהחסיד לא פצה פיו בתרעומת או בפליאה לפני הרבי מדוע הוא מתזז עליו אחת למעלה ושבע למטה, מתוך ידיעה שהרבי מכוון בכל מעשיו ובכל תנועותיו יהודים ובוודאי יש לו בזה עניינים נשגבים.

משגמר החסיד להתאונן ולבכות שאלו הרבי וכי לא כאב לך התזת המשקה הרותח עד מאד, ענה החסיד, אכן כן, א"כ מדוע שתקת בהשקט ובטח, ומדוע לא הראית כל פליאה או תמיהה על שפיכת התה עליך, גמגם החסיד, אך הרבי דחק בו, נו, אמור נא מדוע שתקת, ענה החסיד כי יודע אני אל נכון שכוונת נשגבות יש לרבי בכל דרכיו ומעשיו, ומובטח הייתי שהרבי ממתיק בזה מעלי את כל הדינים, ומבטל ממני כל יסורים, אמר לו הרבי בהערה והארה, מאחר שאני נקרא טאהשער רבי הנך חושב שאני יכול להמתיק דינים... לכן שתקת, לא צעקת, ונשארתי בשלוות הנפש, אם כן, ק"ו בן בנו של ק"ו שהקב"ה שהוא אדון כל, בוודאי שהוא באמת ממתיק דינים ומיטיב לכל, מדוע הנך צועק ומתלונן, תנוח דעתך ותשלוו נפשך ותאמין בו שהכל לטובתך השלימה.

עוד מעשה היה אצל הרה"ק מטאהש ז"ע, אשר פעם בעת קבלת קהל שם לב וראה שמחוץ לחדרו יושב אחד מן העניים המפורסמים, והבין שבוודאי בא היהודי לזכותו במצוות צדקה למהדרין מן המהדרין, אך מה יעשה כעת ואין בידו מעות, מיד הבחין הרבי כי בסמוך לפני יושב לו יהודי נכבד עשיר ובעל בעמיו, על כן הורה לגבאי שיכניס את העשיר לפני העני במחשבתו שהעשיר ישאיר בידו מעות ולאחמ"כ יתנם לעני הנכנס אחריו, וכך הוה.

משנכנס העני קבל והתלונן בפני הרבי, באתי הנה כי סמכתי שכאן הוא מקום המתנהל ב'דרך האמת'... ולמעשה רואה הנני שאף כאן יש עניינים שונים... וכי מחמת שעני אנוכי וגווע מנוער אפשר לזלזל בכבודי, שאמתין יותר משורת הדין וייכנס העשיר לפני... ובאמת כל דבריו טעות והבל הם, שהרי כל השינויים והמהלכים שנעשו שם לא היו אלא להיטיב לו עצמו... שיצא נשכר שמח וטוב לב בנתינה הגונה שיתן לו הרבי. אף אנו נלמד מכאן 'דרך

ולבטוח בהש"ת שכל הדינים יתהפכו לרחמים מגולים, ויזכה לראות את הטוב הנראה והנגלה".

ובן כתב רבינו יונה (שערי תשובה שער ג לב) על הכתוב בפרשתן (כ א) 'כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם', הוזהרנו בזה שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה' בלבבו ויבטח עליה^ט, כענין שנאמר (תהלים פה י) 'אך קרוב ליראיו ישעו'.

עליון לא תצא הרעות, ואז בוודאי יזכה לראות בסוף באלו הדברים גופא שהיא הכל רב טוב וחסד^י, כמו שמובא בגמרא (ברכות ס): במעשה דרבי עקיבא, עכ"ל.

אך זאת למודעי, כי מלבד מה שכתב רש"י 'התהלך עמו בתמימות' הוסיף לומר עוד 'ותצפה לו', כלומר, שבר כבוד עם קבלת הדין באהבה מתוך האמונה התמימה שהכל לטובה עדיין הוא מחויב לצפות לישועה^י.

אמונה' לפקוח עיניים עיוורות - מדוע הנך 'מלא קושיות', מה לך בוכה וצועק, טוען וזועף על הא ועל דא, הרי הכל מסתובב סביב טובתך להיטיבך באחריתך, אדרבא כל הריחוק וההפסד הוא דייקא כדי להרחיב לך ולהעניק לך נתינה הגונה ברוח וגשם.

אגב, סיום המעשה הוא, שאותו עני חיפש 'טרעמפ' (היטש) ומצאו עשיר הנ"ל ולקחו ברכבו למחוז חפצו, העני שלא ידע מאומה, שאל את העשיר 'טשעק זה, מה כתוב בו (כי לא ידע קרוא וכתוב בשפת הענגליש, שפה בו נכתב הטשעק) אז הבחין העשיר שבידו הטשעק (צ"ק) שהוא בעצמו נתן לידי הרבי - כשהוא צרור וחתום מבלי שהרבי יראה את הסכום שנכתב בו (למעלה מעשרת אלפי דאלער). חזר העשיר לבית הרבי, ואמר בכאב, אכן, קטונתי במעש ובדעת, ולא אתערב לרבי בענייני צדקה, אבל זאת קשה על לבי מדוע לא פתח הרבי את הצרור החתום - בכדי ידיעה כמה הסכום שנשתלשל לידי, אמר לו הרבי מתוך אש אהבת ישראל אשר בקרבו, לאיזה צורך עלי לדעת מהו הסכום... העיקר שהעני יודע עתה מהו הסכום...

1. אומרים משם הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע 'מי שמקבל את הקב"ה כמו שהוא, אף הקב"ה מקבל אותו כפי שהוא', כלומר, מי שאינו מהרהר על בוראו מדוע עשה עמו כך וכך, אף הקב"ה אינו מדקדק במעשיו יותר מדי ומשפיע עליו שפע ברכה והצלחה לאורך ימים ושנים.

2. היה אומר הרה"ק מקאברין זי"ע 'כי יהודי צריך ומחויב להאמין כי קץ שם לחושך, והחושך יעבור ובמקומו יופיע האור' (תורת אבות דרכים בעבודת הבורא, רט).

עוד אמר הרה"ק מקאברין זי"ע לבאר מה שנאמר (תהילים קטז י) 'האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד', וז"ל, פירוש יהודי צריך ומחויב להאמין, כי אדבר - שעוד אספר פעם בעיתים הטובים והשמחים שה' יעזור ויתן לי, כי אני עניתי מאוד - שהייתי פעם בעניות. כי בעת המצוקה חייב אדם להאמין שעוד יבואו זמנים טובים ושמחים שאוכל לספר אז על יסורים של עכשיו כעל יסורים שעברו, ואתן הודיה לה' על ישועתו, עכ"ל (תורת אבות, אמונה ובטחון מב). וכך אמר הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל משגיח דשיבת ליקוואד בשם הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שכשישאלו בב"ד של מעלה 'ציפית לישועה' אין הכוונה רק לישועת הכלל, האם ציפה לגאולת ישראל, אלא גם ישאלו כל אחד בענייניו הפרטיים האם עז היה בטחונך בקונך, ובכל עת צרה ציפית לישועה (קובץ שיחות ח"א נז).

איתא בגמרא (תענית ח). אמר רבי יהושע בן לוי כל השמח ביסורין מביא ישועה לעולם שנא' (ישעיה סד ד) 'בהם עולם ונושע', וכתב ע"ז הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן יהודע), וז"ל, נ"ל בס"ד, כפי הטבע א"א לשמוח ביסוריו, אך אפשר שישמח ביסורין מפני שחושב בדעתו שצער זה הוא צער שעה, והקב"ה נתן לו צער שעה שהציל מצער עולם של שנים רבות, והמאמין בכך ודאי ישמח, ולפ"ז נמצא השמחה הוא מפני שמחשב את הו"י של היסורין שאינו אלא וי לפי שעה, ולכך הוא יש לו מצות צפית לישועה, שכל שעה ושעה מצפה שיסיר הקב"ה יסורין אלו מעליו, מאחר שחושב שזה הוא וי של שעה, ולכן בשכר זה מביא ישועה לעולם, כי צרוף וי עם שעה יהיה צירוף ישועה.

ח. וכמו שפירש הרה"ק ה'דמשק אליעזר' מויז'ניץ זי"ע בלשון התפילה 'שבענו מטובך', שהנה מבואר בגמ' (יומא עד:) 'ש'סומא אינו שבע' מאחר שאינו יכול לראות את המאכלים אשר הוא אוכל, ע"כ אינו בא לידי שובע, ועל זה אנו מבקשים מהקב"ה שבענו מטובך, שיראנו ה' חסדו וישפיע עלינו מהטוב הנראה והנגלה עד שנהיה שבעים מטובו הגדול (כי ה'טובה' שהיא מכוסה וטמונה בתוך הרעה אינה מביאה לכלל שביעה...).

ט. והביאו ה'חרדים' (פכ"א אות לא) בלשון זה הוזהרנו בזה שאפילו יראה האדם הצרה קרובה לא יתייאש מן הרחמים אלא יקוה ישועת ה'.

באר הפרשה - פרשת שופטים

אינו אלא טועה, אלא עליו לשוב אל ה' אלוקיו ב'שער שעבר בו' מיד אחר שעבר על רצון קונו, והיינו שבחודש אלול (באותה שנה שחטא) כבר ישוב ויטהר עצמו מכל אשר עשה שלא בשורה, ולא ימתין עד 'יום הדין'.

זכה איתא במדרש (ילקוט הושע יד) שובה ישראל עד ה' אלוקיך, עד שהוא ברחמים^א, ומבאר הרה"ק החת"ס זי"ע (דרשות, דרוש לפר' נצבים תקצ"ה) דר"ל שישונו בימי אלול - טרם יבואו ימי הדין^ב.

משנכנס אלול מרבנים בתשובה - כהכנה לקראת יום הדין בפרשתן (ז"ה), 'והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שערך', וברש"י, 'המתרגם אל שערך - לתרע בית דינך (לשער בית הדין שהנים אותו) טועה', שכן שנינו (כתובות מה): 'אל שערך, זה שער שעבר בו' (במקום שעבר ע"ז). רמז לה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ז ד"ה שופטים) שהמתעורר לשוב מדרכיו ולתקן מעשיו רק ב'שער שנידון בו', היינו בראש השנה שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון,

וכך אמר הרה"ק ה'נועם אליעזר במטבע לשון שטבעו חז"ל בברכת יוצר אור 'בורא רפואות', לא ברא בלשון עבר אלא 'בורא' בלשון הווה, כי אפילו אם מטעם הרופאים ובדרכי הרפואה הנודעים לבני אדם כבר אין לו מזור, אל יתיימש, כי הקב"ה בורא בכל עת מחדש רפואות.

מובא ב'מעשה איש' (ח"ב עמ' קנט) מעשה בחולה רח"ל, שהרופאים קבעו שנותרו לו לחיות ארבעה ימים בלבד... פנה החולה אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, בשאלת 'אנה אני בא', כשהוא חוזר על דברי הרופאים הנ"ל, שמע החזון"א, ואמר לו, אשאל אותך, מה ברא הקב"ה ביום הראשון, והלה השיב, ומה ברא ביום השני... כך שאלו על ארבעה ימי בראשית הראשונים ועל כולם השיבו החולה, הפטיר החזון"א, אם יש בידי 'בעל היכולת' - הקב"ה, לברוא כל כך הרבה דברים בארבעה ימים, יכול גם לברוא לך רפואה בארבעה ימים. ואכן, בתוך אותם ימים התפרסם שהמציאו את תרופת הפנצילין, קרובי משפחתו של החולה שלחו לו מאנגליה את התרופה ובחסידי ה' הבריא וחזר לחיות חיים טובים.

י. אף כי ימים אלו נראים כ'סוף' השנה, מ"מ ידע שהם כ'ראש' וראשית לשנה הבאה - וכמו שגופו של אדם תלוי בראשו, כך כל השנה הבאה תלויה בימים אלו, אם אך ישכיל לנצלם כראוי.

וכבר הובא ב'תורת אבות' (אלול) וז"ל, הרה"ק רבי יחיאל ממוש ז"ל היה אומר, הלכה פסוקה מה"ק מלעכאוויטש ז"ל, אלול איז דער אנהייב יאר' (אלול הוא תחילת השנה, ואל תביט עליו כ'סוף' שנה), ע"כ, וכלומר, שהגוף נגרר אחר הראש. יא. בספר 'קול יעקב' (להגאון ר' יעקב רקח זצ"ל מגאוני טריפאלי מלפנים מאתים שנה) מובא כמה רמזים נאים לחודש אלול וז"ל א. ויתן א'ותם ל'רחמים ל'פני - ר"ת אלול שירחם עליהם, וזהו 'כל שוביהם' למי שישונו בתשובה. ב. ו'ענני ל'ך א'מר ל'בי - ר"ת אלול שיעננו בר"ח אלול. ג. לנו א'ל ל'מושעות ו'לאלהים - ר"ת אלול שיושיענו. ד. העירה והקיצה ל'משפטי א'להי ו'אדני ל'ריבי - ר"ת אלול שיתעורר ויקיץ משנתו באלול. ה. ל'בבי ו'חלקי א'להים ל'עולם - ר"ת אלול עכ"ל.

יב. כתב 'המחבר' (שו"ע סי' תקפ"א ס"א) 'נוהגים לקום באשמורת לומרסליחות ותחנונים, מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים', וברמ"א - ומנהג בני אשכנז אינו כן. והיה מדייק הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, שאין כוונת הדברים אלא לענין אמירת הסליחות (שלא נהגו בני אשכנז לאומרם מתחילת חודש אלול, רק בסופו), אבל בענין ההשכמה לא פליגי, כי זה ודאי שלא היה 'מנהג' באשכנז להרבות בשינה בחודש נשגב זה... אלא מראש חודש צריך 'להשכים' ולהתעורר... ואם לא ל'סליחות' אזי ישכים קום לעבודת הבורא בתורה ותפילה...

הנה איתא בזוה"ק (זו"ח עב.) לפרש מה שנאמר (כא יג) 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים - דא היא ירחא דאלול', לרמז על חובת התשובה בחודש אלול, וביאר הגה"ק בעל 'משנת חסידים' (בספרו חושב מחשבות פר' כי תצא) הטעם שלא נאמר 'חדש ימים' כי אם 'ירח', משום ש'ירח' ר"ת יום ראש חודש, לרמז כי מיום ר"ח אלול יתחיל בסדר התשובה ולא יתמהמה מלהתחיל עד אמצע החודש...

בספה"ק 'אור פני משה' (ואתחנן ד"ה בדברי) לבאר בדרך צחות מה דאיתא במדרש (דב"ר ז י) שכשאמר משה אל הקב"ה 'אעברה נא ואראה את הארץ הטובה' (לעיל ג כה) אמר לו הקב"ה 'אם אעברה נא אתה מבקש לקיים בטל סלח נא ואם סלח נא אתה מבקש לקיים בטל אעברה נא', שהנה יש נ"א יום מר"ח אלול ועד שמחת תורה, והרשעים אומרים אעברה נא - שיעברו נ"א יום אלו, אין לנו כח לימים 'קשים' אלו... (כי ברצונם לראות את הארץ הטובה ולהתענג מתענוגים ארציים ושפלים), אך אם כן אין 'סלח נא'... שלא יאבה הקב"ה סלוח להם, ומאבדים בידיים את כל

באר הפרשה - פרשת שופטים

ז
וכבר כתב ה'מהרי"ל' (מנהגי מהרי"ל, הלכות ימים נוראים) הרעים ורוע מעלליו מן לבו קודם יום הדין של ר"ה, וז"ל, דרש מהר"י סגל משנכנס אלול" מרבין בתשובה"י... על כן צריך כל אדם להסיר השרשים וירגיל את עצמו כל ימי אלול להתרגל בהן בעשרת ימי תשובה.

קדושת הימים. ומי האיש החפץ חיים ורוצה לזכות ל'סלח נא' - שיזכה לסליחה ולטהרה שיש בנ"א הימים אזי מחויב הוא לאחוז בימים ולנצלם לבל יעברו נ"א.

שח הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שבשנה אחת ראה בחלומו, האיך שעוברים עליו כל ימי אלול הקדושים, והוא עצמו נשאר כעץ יבש ללא כל התעוררות והתלהבות, כיו"ב ממש עוברים עליו ראש השנה ועשרת ימי תשובה, יום הכיפורים והושענא רבה, והכל מתוך קרירות גדולה, ללא כל התעוררות וטעם, והחל לזעוק במר נפשו על ההסתרה הגדולה והחשכות אשר אפפוהו, תוך כדי זעקותיו התעורר משנתו, והנה רואה הוא שהיום ערב ראש חודש אלול, ו'הרי שלך לפניך' - עדיין לא איחר את המועד...

סיפר אחד מתלמידי הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל המשגיח דישיבת 'קול תורה', שליווה את רבי גדליה בערב ראש השנה לעת ערב בדרכו לבית הכנסת, וביקש מרבו שיאמר לו איזה דבר חיזוק והתעוררות לקראת האי יומא רבא, נענה לו רבי גדליה 'עדיין נשארו כמה דקות (מינוט) בחודש הרחמים - אלול, צריך לנצל את זה'... פרץ התלמיד בבכי באמרו שלא ידע עד היכן הדברים מגיעים, וחבל שלא ניצל את החודש כדבעי. ולדין ייאמר, עומדים אנו בתחילת החודש ועדיין בידינו לתפוס את ה'אלול' בשתי ידיים...

והנה הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע מקארלין נתן רמז בשם פרשת 'ראה' שהוא ר"ת ראה אלול הולך (ברכת אהרן עמ' קו), וכפשוטו היינו שאלול הולך וקרוב ובא, אך יש שהעמיקו להתבונן בדבריו מדוע לא אמר ראה אלול הגיע... אלא הוא על דרך מאמרו הנודע של מרן הבעש"ט הק' זי"ע לבאר מה שאומרים בתפילת ליל שב"ק (ושמרו' לפני שמו"ע) 'וביום השביעי שבת וינפש', שהרי אמרו חז"ל (ביצה טז.) 'וינפש - כיון ששבת וי אבדה נפש', וא"כ מדוע קבעו לאמרו בליל שב"ק, טפי הוי ליה לתקן שיאמרוהו במוצאי שבת כי אז הוא זמן הסתלקות הנשמה יתירה מן האדם, אלא שאכן דייקא בתחילת השבת מזרזים את האדם, דע לך בני, כי עוד יגיע 'מוצאי שב"ק' תלך לה נשמה יתירה, על כן, חטוף ואכול חטוף ושתי - לא לבטל את הזמן לריק, כי עוד מעט יתאונן ויצטער 'וי אבדה נפש' ואת הנעשה אין להשיב... כיוצא בדבר ייאמר, ראה אלול הולך ו'בורח', הזמן רץ כי גז חיש ונעופה, וכבר במהרה אנו עומדים בראש השנה... וממילא אל תאמר אתחיל מחר ולאחר זמן... אלא ראה והתבונן כבר בתחילת החודש כי אלול הולך, ודע את אשר לפניך...

יג. איתא מהאר"י הקדוש זי"ע (שער רה"ק יחד י"ז) שיש לכוון בחודש אלול את הפסוק (ישעיה מג טז) 'הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה' (עיי' ב"ר ו ה - הובא בקדושת לוי לר"ה בשינוי לשון) כי בו נותן לנו הקב"ה 'דרך' לשוב אליו יתברך. ואמרו בעלי הרמז להסביר את שייכות הפסוק 'הנותן בים דרך' לענין התשובה, דכמו שאחר עבור אניה בלב ים אין ניכר שום סימן על המים שעברה שם אניה ואפילו ברושם בעלמא, כך ממש הוא אצל בעל תשובה, אחר ששב אל ה' בכל לבו, שוב אין ניכר על נשמתו שחטא פעם, ואפילו רושם בעלמא אין ניכר.

יש שרמזו 'הנותן בים דרך' - כי כאשר יסע כלי הרכב ביבשה ממקום למקום, אם יטעה 'בעל העגלה' (נהג) ויסטה מדרכו המיועדת לו אין בידו לסוב מיד על עקביו לעמוד בדרך ישר כי בזה יפגע מיד בנוסעים לפניו ולאחריו... אין לו אלא להמשיך עוד הרבה על הדרך שהעמיד עצמו עדי הגיעו ל'פרשת דרכים' שם יסוב על עקביו, משא"כ כשאניה טועה בלב ים, הרי מיד על אתר מסובב פניו ממזרח למערב וכבר הוא עומד ומתייצב על דרך טוב... כיו"ב היא התשובה - הנותן בים דרך, ברגע כמימריה יסובב עצמו וכבר הוא עומד בדרך הישר...

ולא יאמר, מה אעשה, הן ניסיתי כבר פעמים רבות להתייצב על דרך טוב ולא עלתה בידי, כי אין הקב"ה דורש מאתו אלא לסובב פניו - להביט על דרך הישר וסוף דבר יגיע לתכלית טוב. וכבר פירשו בדברי הגמרא (ע"ז ג.) 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת' ולא אמרו מי שהכין בער"ש, כי אין הקב"ה דורש אלא את הטירח והיגיעה, וה' יגמור בעדו... אם רק טרח אף שלא עלה בידו להכין הרי הוא כבר יאכל בשבת.

עוד יתבאר על פי 'מאמר החכם' (אגרות סופרים לרעק"א איגרת ט) - אלפי אניות עברו כבר בלב ים, ואפילו אחת מהם לא סללה דרך כבושה לטובת הרבים שיהא בידם לבקוע שם, אלא כל הרוצה לעבור את הים, עליו להיכנס אל תוך הים, ולפלס דרך ונתיב לעצמו, ואף שיעמדו לו מכשולות רבים בדרכו כגלי הים, ומכמורות ושאר מניעות, יתגבר עליהם עד שסוף דבר יגיע למחוז חפצו.

באר הפרשה - פרשת שופטים

החודש על 'משפטיו' כדי שיהא בידינו להכין עצמינו כראוי לדין הגדול, ואז נצא זכאים בדין, ו'לא עשה כן לכל גוי, ומשפטים כל ידעום' (שם ב).

כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע במכתב התחזקות (משנת תרכ"ה, שפ"א ליקוטים), 'אהובי ידיד נפשי, ראש חודש אלול אין מן היושר לישן בשנית ותרדמת העולם הזה, ובלי ספק בזמנים כאלו יש התעוררות מן השמים אל האדם גם כן, אולם צריכים לפתוח פתח¹⁰.

כתב ה'שער המלך' (שער א פ"א, ע"ע ערבי נחל אמור דרוש ב) שהנה נפסק (ח"מ סימן טו א) 'זמן בית דין ל' יום', והיינו שנותנים לנתבע ל' יום לפני שידונו הדיינים בדינו, כדי שיוכל להכין בינתיים עדים לטובתו, ובבוא יום הל' אף אם לא הביאם גומרים את דינו. כיו"ב ניתנו לנו ל' ימי אלול בטרם 'מלך במשפט יעמיד ארץ' בו כל באי עולם יעברו לפני המקום כבני מרון. וחסד עשה עמנו ה' שהוא 'מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל' (תהילים קמו יט), שהודיענו ברחמיו בתחילת

וזוהי ההוראה ל'בעל תשובה', אל יאמר 'הורני דרך תשובה', מהי הדרך הסלולה לתשובה, וכדומה בשאר טענות, לזה אומרים 'הנותן בים דרך' - כמו שבים אין דרך כבושה לרבים, אלא כל אחד נכנס לתוך מי הים ומפליג לדרך ולבסוף יבוא אל תכליתו, כמו כן אתה - תתחיל להפליג בים התשובה, קפוץ נא אל מי הים הסוערים, התגבר על גלי הים המאיימים לבלעך, ולבסוף יערב לך ותגיע למחוז חפצך בשלום ובשלווה.

יד. והעיקר, שלא יתייאש כלל, ידוע פתגם העולם דבחודש אלול 'אפילו דגים שבים רועדים', ויש שביארו בזה ע"פ דברי 'חידושי הר"ן' הידוע במס' שבת (קח:) על איבעית הגמרא אי מותר לכתוב תפילין על 'עורו של דג' ולהלכה נפסק שאין כותבין 'משום דנפיש זוהמיה' (ארו"ח לב יב) וע"פ פשט הכוונה דכשמעבדים את עורה אי אפשר לנקותה היטב כעור בהמות, אך הר"ן פירש כי הנחש הקדמוני הטיל זוהמא על כל בריות שבעולם, וכשישראל עמדו על הר סיני פסקה זוהמתן (שבת קמו), ולא רק מהם אלא מכל הבריות שהיו שם, אבל דגים שלא היו במתן תורה לא פסקה זוהמתן עיי"ש ולכן מדגישים ואומרים דאפילו הדגים שהם מגושמים ביותר ולא פסקה זוהמתן, גם הם רועדים בחודש אלול, וכמו כן אנשים מגושמים יש להם לפחד בחודש אלול ולאידך ידעו היטב שבימים הללו יש להם ביתר שאת ועוז הכח לחזור ולשוב למקור מחצבתם. ואפי"א אם בכל השנה היה ח"ו 'נפיש זוהמיה' מ"מ עכ"פ בחודש אלול יתעורר מתרדמת הזמן ויחוש לנפשיה וישוב בתשובה שלימה לפני הבורא יתב"ש.

הגאון רבי ישראל סלנט'ער זי"ע אמר פעם ל'מתיאש', הנה יצרך הרע מאמין בכ' יותר ממה שהינך מאמין בעצמך, וראיה מדברי הגמרא (ר"ה טו:) שהשטן מתערבב בעת תקיעת שופר, ואמרו בירושלמי (מובא בתוס' שם ד"ה לערבב) שהוא מחמת יראתו שמא הקול הנשמע הוא שופר של משיח וכבר שבו ישראל בתשובה, נמצא השטן מאמין שבכוחך לשוב בתשובה שלימה, ואילו אתה אינך מאמין שבכוחך למחוק את כל עברך ולהתחדש בעבודת קל חי.

וכבר אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע על הפסוק בפרשתן (יט יט) 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו', ומה אם הזומם לעשות רע לאחיו להרגו וכדו' נענש אף אם לא יצא זממו לפועל, קל וחומר הוא לאדם הזומם רע על עצמו - כלומר, להרוג את עצמו על ידי ייאושו כי רב, בהביטו על עצמו כשפל נבזה וחדל אישים, ש... ולהיפך, מידה טובה מרובה, כמה שכר יקבל האדם כאשר יתחזק בכל זמן ועידן, לומר גיבור אני, וערך רב יש לי, ובעזרת ה' אעשה ואצליח...

את דרכו זו של היצר המשילו, לאותו 'גנב' מחוכם, שהיה לוה מחברו מאה מעות, ולמחרת בא ואמר לו, הריני כבר חייב לך מאה, במטותא ממך הלווה לי עוד מאה ויחדיו אהיה חייב לך מאתיים, וכך שנה ושילש, והוסיף עשות עם כל בני העיירה, עד שהגיע לפיקח אחד ולווה ממנו מאה מעות, בשעה שבא אליו בשנית לומר לו את 'פזמונו' - הנה כבר מחויב אני לך מאה הלווני עוד מאה ואהיה מחויב מאתיים, ענהו הפיקח, אינך חייב לי מאומה... כלך לך ממני. כך הוא דרכו של יצר, ביום הראשון מפתה את האדם לדבר עבירה, ולמחרת אומר לו, הרי ממילא עברת אתמול על רצון בוראך, כבר אינך 'צדיק יסוד העולם', א"כ אפשר לך לחטוא עוד, וכך ירד לאבדון, וכל זה רק ע"י שמדמה לו תדיר שאינו כי אם חוטא ופושע גמור, אך החכם עיניו בראשו, ומיד בשעה שיבוא אליו היצר בשנית, יענהו, מעולם לא חטאתי והנני צדיק הדור, כיצד העזת פנים לפתותני לדבר עבירה, ובכך ירחיק מעל עצמו את פגיעתו הרעה של המלאך המשחית.

טו. מספרים על שלשה יהודים שנכנסו אל הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, הראשון בכה לפניו, כבר הגיע חודש אלול, ורצוני לשוב בתשובה שלימה אל בוראי, שילחו הרה"ק מעל פניו ואמר לו, לך עשה תשובה ומה לך כי

ולדידן ייאמר מי הוא זה ואי זה הוא שוטה^{טז} אשר יאבר מה שנותנים לו, ולא יעבוד בכל כוחו לקנות לעצמו שנה טובה ומתוקה בכל ענייניו".

כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע (ראה ר"ה עשר), וז"ל, והנה נודע מספה"ק אשר בחודש אלול הוא העת והזמן אשר ישגיח האדם על דרכיו

באת אלי, וכך גם ענה לשני שביקש לשוב בתשובה, אך השלישי שבכה ואמר, רבי, הן כבר הגיעו ימי אלול, ועדיין אין בי רצון לשוב בתשובה, אותו קיבל הרה"ק והראהו את הדרך ילך בה ואת המעשה אשר יעשה, כי זוהי כל עבודת האדם בימים הללו - לגלות את הרצון הטוב.

ואף הוא עצמו מסיים באחד מ'תשובותיו' שכתב בימים אלו, וז"ל. ולפלפולי בעלמא (אף בד"ת) אין הזמן גורם, כי צריך לבדוק חדרי משכיות לבב בימים נוראים הללו, אלול תרי"ז (שו"ת דברי חיים יו"ד ח"א לג). ואילו הרה"ק ה'פנים יפות' זי"ע (אחרי ד"ה ביד) כתב שכל שעה נחשבת כיום, והפליג הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע, וכתב ב'אגרת' בזה"ל, כתבתי לך זאת בחודש אלול, שכל דקה בחודש זה נחשב אצלי כחודש במשך השנה.

טז. כה הביא הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (ד"ה עשר) בשם הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע על הא דאיתא במשנה (ריש ר"ה) 'באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי', דהנה איתא בזה"ק (תיקון^ז תיקון יז) ש'מעשר' רומז ל'ראה' כי י' היינו יראה, ודעת תנא קמא שה'מעשר' ומתעורר ביראת ה' לשוב בתשובה רק באחד באלול הרי הוא כ'בהמה' שאין בה דעת, כי מי שיש בו דעת אדם הרי הוא ירא מהשי"ת כל השנה כולה, אכן רבי אלעזר ורבי שמעון חולקים עליו ואומרים, שאכן זה השב באחד אלול עדיין בגדר 'אדם' הוא, ורק מי שאינו נזכר לשוב עד ראש השנה שהוא יומא דדינא על כולי עלמא אזי הוא 'נמשל כבהמות נדמו', כי עכ"פ צריך לדרוש ל' יום קודם.

יז. אחד מחסידי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שהיה נכנס אליו בכל עת מצא להתיעץ עמו בענייני עסקיו) נכנס אליו פעם בחודש אלול לשאול אותו בענין איזה עסק שהוצע לו, ענהו ה'שפת אמת', הנה בכל השנה מדבר אני אתך מעסקים (ביזנעס'), בחודש זה העסק וההשקעה הטובה ביותר היא עבודת התשובה, כי המשקיע כוחותיו לשוב אל ה' בזה החודש מרוויח מזה רווחים גדולים, הן ברוחניות והן בגשמיות, למשך כל ימות השנה הבאה, ואשרי מי שעניו בראשו... יח. הנה זה מכבר נהגו אנשי השלטון הממונים על הדרכים להתקין 'מצלמות' (Cameras) הרואות ומודדות את מהירות של הנוסעים בכביש (road), וכל הממהר יותר מן המותר מקבל לביתו דו"ח ובו חובת תשלום 'קנס'. הגדילו עשות בכמה מדינות בעולם שהתקינו מצלמה אחת בתחילת כביש ארוך וגדול ושניה לה בסוף הכביש, וזה מעשי המצלמה, כל רכב שעובר 'זוכה' לתמונה הן בתחילה והן בסוף, עתה, אם לפי המהירות המותרת שם אורך הדרך הוא כעשרה דקות וזה האיש ערך 'סיום' על נסיעתו בארבע דקות הרי זה מוכיח בעליל שנסע כ'חיה רעה' ודינו לשלם קנס גדול. מה עשה זה שנהג כחיה רעה ש'טס' בחפזון ובתוך שתי דקות התקרב לערוך 'סיום' על הכביש, מיד בראותו כי לפניו עומדת מצלמה בקירוב מקום, וברגע שיעבור דרכה 'אחת דתו...', ויישלח לביתו נאוה קודש 'דו"ח'... מיד החל להאט את דרכה כאותם זקני העיירה המהלכים ד' אמות בכדי הילוך מיל... עקב בצד אגודל... עד שעבר שיעור הזמן שאמורה נסיעתו לארוך על פי חוקי המדינה, ורק אז המשיך בדרכו.

ולדידן, אף מי של"ע התנהג כל השנה כחיה רעה, מבלי לשמור את עצמו כפי חוקי התורה והמצווה, יתבונן היטב ב'מצלמה' שעומדים אנו לעבור לפני כבני מרון, כי זכר כל היצור לפניך בא, אתה זוכר מעשי אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש, וח"ו עלולים לקבל 'דו"ח', אין לו אלא עצה אחת, לעצור עתה מבעוד מועד, לשנות דרכיו לטוב, ובזה ינצל ויכתב לשנה טובה ומתוקה (מבעל 'נועם זיוור').

והרי ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, ומצינו רמז לכך, דכתיב (לעיל יא יב) 'עיני ה' אלוך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה', שכביכול יש 'עיני ה'' בראשית השנה ובסופה... עומדים אנו לפני עיני ה' המביטים עלינו ביום הזכרון - אין חכמה ואין עצה, אלא לעצור את הריצה והמהירות - להעמיד עצמו ולחשב 'חשבון הנפש' בחודש האחרון שנותר לפליטה עד סוף השנה.

אשר היו יכולים להקראות בנים למקום על ידי עשות תשובה - מומם, נחסר מהם המדרגה הזאת, עב"ל. והיינו שהזמן הזה מסוגל ביותר לתשובה ולהתקרב לבורא ית"ש בתוקף אהבה של 'אני לדודי' כבן לפני אביו. ובוה מבאר ה'אור פני משה' מה שאנו מבקשים בראש השנה (בתפילת מוסף) 'אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים' - שאם אכן שבנו בתשובה שלימה בחודש אלול עד שזכינו להיות 'בנים' למקום, א"כ רחמנו כרחם אב על בנים, כי גדול כח התשובה והתפילה בחודש אלול להטות גור דיננו לטובה.

שופטים ושופטים תתן לך - הזמן גרמא להרבות ביראת שמים בפרשתן (טו יח-כ), שופטים ושופטים תתן לך וכו' ושפטו את העם משפט צדק, לא תטה משפט וגו', צדק צדק תרדוף, כתב הרה"ק העבודת ישראל זי"ע בזה"ל, הנה הפרשה הזאת נקראת תמיד בחודש אלול אשר הוכן העת לכל איש שישוב לבוראו ונסלח לו מחטאתו אשר חטא כל השנה ע"י הרטה והרהור התשובה ובכי ומספד על עונותיו שעברו ראשו וכו', לכן הזהירה התורה שופטים ושופטים וכו', וכן יש לאדם להעמיד על עצמו שופטים וכו', ולשפוט את עצמו על כל מעלליו, ואמר הכתוב לא תטה משפט דהיינו שלא לעות הדין ולאמור על מעשה רשע כי הוא עושה צדק, מפני כי התשובה והמשפט שעושה למטה הם הכנה למעלה להוציא המשפט לאורה בראש השנה כאשר יבואו בני הא-להים להתיצב על ה'י", וזהו שאמר ושפטו את העם משפט צדק, וכן צדק צדק

ונקי ומזוכך ומצוחצה מכל סיג בכל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו וכל חושיו כנודע מספה"ק, ואפילו הצדיקים שבדור צריכין ג"כ בחודש אלול להתאמץ בעבודתם ביתר שאת ועוז מכל ימות השנה, ובפרט שהמה ימי רצון וכו'. ועוד יש מעם לזה, כי 'אלול' נומריקון א' לול, ר"ל כי בחודש הזה נפתח לול ופתח קטן לקבל הבעלי תשובה באמת וכו' (עיי"ש שמאריך לבאר עפ"י דרך הסוד). עב"ל.

וישים לנגד עיניו את דברי הרה"ק ה'ערכי נחל' זי"ע (שבת שובה דרוש ד) וז"ל. וזה שמעתי אומרים רמו 'כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים' (בראשית מג י), כי כשעושה אדם עבירה ואינו שב עליה כל השנה עדיין אין בידו רק גוף העבירה, אבל מניעת התשובה עדיין לא נחשב לו עוון וכו' זולת בימים אלו אשר בוחם מתחיל מר"ה אלול שהם ימי רצון, כאשר עברו ימים אלו ולא תיקן את עצמו אזי צריך לעשות שני פעמים תשובה, כי כבר יש בידו ב' עונות. א', גוף העוון. ב', מה שלא עשה תשובה נחשב לעוון. וזהו שאמר 'כי לולא' הוא אותיות אלול, אם אחרנו את אלול, דהיינו כל ימי הרצון מלעשות תשובה, אזי 'כי עתה שבנו זה פעמים' (עלינו לשוב בתשובה על חטא בכפליים) וק"ל, עב"ל.

ובספה"ק 'אור פני משה' (האזינו ד"ה שחת) כתב לפרש בלשון הכתוב (לב ה) 'שחת לו לא בניו מומם', וז"ל, נודע שבחודש אלול על ידי עשיית תשובה אז מתקנים מה שפגמו כל השנה, ואפשר שזה אומרו כאשר שיחת ל"ו ל"א אותיות אלול למפרע, ר"ל שאין עושים תשובה גם בחודש אלול אז בניו, ר"ל המדריגה

יט. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצערו הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת, וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאינו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מביטח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הואל נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חיינו אינם חיים וזקוק הוא להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'בדיוק' ראית אותי וכבר הינך מבקש הלוואה... כיוצא בדבר יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו

תרדוף, היינו ע"י צדק דלתתא תרדוף צדק דלעילא וייצא לצדק דינוני.
 וכך איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (קל: ד"ה התחיל),
 וז"ל. והעיקר צריך כל אחד ואחד להמשיך עליו
 היראה באלו הימים באיזה אופן שיהיה, כשיש דין
 למטה אין דין למעלה^{יא}, וזהו פירוש המדרש 'כשישראל
 עושין המשפט השי"ת עושה עמם צדקה'. ואופן היראה,
 אם הוא מאותן המכירים קצת וקרובים להשי"ת בוודאי

רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם יש אדם המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש
 השנה 'נזכר' הוא לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... ובאלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים...
 כ. סיפר הרה"ק מקאברין זי"ע שפעם נסע הרה"ק מלעכוויטש זי"ע בימי אלול ובדרך נכנס לקרעטשמע בכדי שינוח
 הסוס והיו שם ערלים יושבים ומשוחחים 'ושמע אחד אומר לחברו מי שאינו עמל כדבעי למיהוי בחודש הזה
 לא יהיה לו מה לאכול כל השנה, מיד קרא לאנשיו ואמר להם שמעו מה שזה אומר' (הובא בתורת אבות אלול).
 כעין זה היה אומר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל, ימי אלול כימי זריעה' בעבודת השדה הם,
 וכמו שבזריעת השדה, מי שאינו זורע אף ב'טענת אונס' לא יהיה לו מה לאכול... כיו"ב הוא לענין עבודת אלול,
 החכם עיניו בראשו, יזרע כעת ויאכל פירותיו במשך השנה הבעל"ט (קונטרס ימי רצון).
 וכבר המשילו את הדבר ל'קבלן' הבונה בניינים לרבים, שהיה מן ה'טועים' החושבים כי ה'פרנסה' תלויה ביד
 האדם, ולא דווקא במה שנקצב לו ב'ראש השנה', אי לכך כשהיה משלח את בנו לקנות לו אבנים חימר וסיד היה
 מצווה לקנות מן הגרועים שבשוק - העולים כמחצה מהטובים שבשוק, והיה אומר - מה איכפת לי הרי כל החורים
 והסדקים שיתהוו בכותלי הבית, וכן צינורות המים שיתפוצצו, הכל יקרה רק בעוד כשנתיים ימים - אחר שכל
 המעות יגיעו לידי...

יומא חדא, בא בנו בברית האירוסיין, ויפן האב לבנות לו ארמון כראוי וכיאות לבן 'עשירים' שכמותו, וישלח את
 הבן לקנות אבנים וחימר וכו', כששב הבן מן השוק ראה האב שאף בפעם הזאת קנה מה'זיבורית' שבשוק, שאלו
 האב מדוע עשית שטות זאת, אמר לו הבן ומה נשתנה בנין זה מכל שאר בנייך... אמר לו האב, 'שוטה שבעולם',
 הרי כל הבניינים אינם אלא לשם ממון, ואם בידי להרוויח אותו הממון ע"י הזיבורית, מדוע לא אעשה זאת (שהרי
 לא היה מן ה'יראים' את ה'), אבל בנין זה הרי הוא ארמונך שאתה בעצמך עתיד לדור בו ימים ושנים, וכי ברצונך שבעוד
 שנתיים יתפוצצו כל צינורות המים, ויתגלו שברים וסדקים בכל פינות הבית...

אף אנן נאמר, אף אם ח"ו במשך השנה, פעמים שהאדם לומד מלומדה'דיג, או מתפלל שלא כראוי כל כך וכו'
 וכו', אבל בזו העת, עליו לידע שכל מצבו ומעמדו בשנה הבעל"ט תלוי ועומד בימים הללו, וכמו שהוא בעצמו עומד
 לדור במדורו הנבנה באלול דהאי שתא, וכמה עליו להיזהר שתהא עבודתו עידית שבעידית כדי שגם השנה הבעל"ט
 תהיה עידית שבעידית.

כא. עובדא הווה אצלו (ה'בית אהרן', שמעתי עובדא זאת כמה פעמים מאדמו"ר זי"ע) שקרא פעם לשני אברכים וכה אמר להם,
 הנה יש בספר הקדוש 'ראשית חכמה' שער הגיהנום, אבקשכם לעסוק בזה דבר יום ביומו ובואו אלי לאחר ג'
 ירחים (כידוע שחיל ורעדה יאחזון במי שלומד 'שער' זה, בו מתואר בפרוטרוט כל סדרי גיהנום)... אחר כג' חדשים חזרו השניים אל
 הרבי, נכנס הראשון שהיה בעל כובד ראש וענה לרבי ששאלו מה ראית ב'ראשית חכמה' - נבהלתי כהוגן ופחד
 יאחזני, הרגיעו הרבי כי 'אב הרחמים' יושב במרומים... משיצא הראשון ופגש בשני שהיה 'קל בדעתו', ושאל את
 הראשון מה אמר הרבי, ומסר לו דברים כהויתם... כשנכנס השני ונשאל מהרבי מה למדת בראשית חכמה ענה
 בקור רוח מה שלמד (וראו על פניו כי נקט בידו את הפסוק 'הנה א-ל ישועתי ולא אפחד'), אמר לו הרבי, לא, לא, כל מה שראית
 אינו אלא משל... הרבה יותר ממה שכתוב כאן מוכן בשמים למי שממרה את פיו של הקב"ה. משנכנס אברך שלישי
 שאל את הרבי 'למדנו רבינו' מה האמת, אמר לו הרה"ק, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, המקבל את הדברים כפשוטם
 'יש דין למטה' אזי אין דין למעלה, ואילו המקל ומזלזל בזה אזי ח"ו...

אף לענין ימים הללו ייאמר כן, המקבלם כפשוטם יינצל מהדין, וינהגו בו מן השמים בחסד וברחמים ויכתבוהו
 ויחתמוהו לחיים טובים ולשלום (וכך היה שגור בפי הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע לכל אלו שהיו מתייראים אימתא יתירא כי לא 'חברה
 גזלנים' יושבים למעלה, אלא 'אב הרחמים' יושב בשמים ויש לנו לבטוח בו כי יציל את בניו מן הדין).

ובזה יתבאר מה דאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פ"ג) 'יראתי מתוך ש'מחתי וש'מחתי מתוך יראתי', כי אם אכן זוכה
 ל'יראתי' בוודאי יש מקום ל'שמחתי'...

באר הפרשה - פרשת שופטים

יש להם יראה ופחד באותן הימים^{כב}, יראה עילאה, ואם לאו מאימת הדין נפשי תבחיל. צריך מאד לירא ולפחד וזהו העיקר^{כג}, ואז הקב"ה עושה עמם צדקה, עכ"ל.

וכבר כתב רבינו יונה (שער היראה אות קא) 'משנכנס אלול עד מוצאי יום הכיפורים יהא ירא וחרד מאימת הדין', והן הן דברי ה'בעל הטורים' (פר' נצבים מס' ר"ה), כי רבותינו הקדמונים נתנו סימן בלשון הפסוק (עמוס ג' ד) 'אריה שאג מי לא יירא', אריה ר"ת אלול ראש השנה יום כיפור הושענא רבא^{כד}, שבימים נוראים אלו מי לא יירא^{כה} מפחד ה' והדר נאונו^{כו}.

כב. ואכן מסופר על הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בעצמו, שפעם היה בחודש אלול בעיר אנטיפולי והתפלל שחרית בבית האכסניא, וקודם שהניח תפילין דרבינו תם פנה למשמשו ואמר 'שפאנט מיר גיכער איין דיא פערד די האר ברענט מיר פון פחד פון ראש השנה' - הכן מהר את הסוסים, כי שער ראשי 'בוער' מפחד מראש השנה... (ברכת אהרן עמ' קיט).

כג. הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, היה מזמר בכל חודש אלול עם תנועת ימים נוראים המיוחדת כשאבריו הק' דא לדא נקשן, את לשון הפייט בתחילת יוצרות לזכרונות יום ב' דראש השנה, 'אפחד במעשי, אדאג בכל עת. אירא ביום דין בבואי לזיכרון', בהוסיפו באותה תנועה 'דער רמב"ם פסק'נט אז מ'דארף תשובה טוהן, און דער ראב"ד קריגט זיך נישט דערויף... וואס וועט זיין די סוף וואס וועט זיין די תכלית...' [הרמב"ם פוסק שיש לשוב בתשובה באלו הימים, ואף הראב"ד אינו משיג עליו בפסקו זה... מה יהא הסוף ומה תהא התכלית]. ואם באותו קדוש וטהור מצינו כן אנן מה נעני אבתריה.

הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע נסע פעם דרך רחוקה בימי אלול, בעודו מהלך בין הרכבות נענה ואמר, 'אצל אבי ז"ל (הרה"ק השפת אמת זי"ע) היו כתלי הבית זוחלים ורועדים בימי אלול, ואילו אני, 'א באן ארויף א באן אראפ' [יורד מרכבת ועולה על חברתה]. הוסיף בנו הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבאמת אף אצל אביו הרגישו את הפחד ששרו בכותלי לבו וכותלי ביתו ולא היו אלו הדיבורים אלא מתוך ענווה (פני מנחם ראה תשנ"ד).

כד. מרגלא בפומיה של הגה"ק ה'סטויפלער' זי"ע לומר בשם ה'חזון איש' כי 'יראת שמים' בימינו הוא להאמין שכל העובר על האדם בכל השנה נקבע ונגזר כבר בראש השנה שלפניו.

כה. ושמעתי לרמזו כי הפסוק (תהלים קיט קכ) 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי' עולה בגימטריא כמניין 'אלול ראש השנה יום כפור נעילה הושענא רבא' (2090).

כו. וכבר שאלו את הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, מדוע נאמר 'אריה שאג' בלשון עבר, ולא אריה שואג בלשון הווה, הרי בכל שנה ושנה באים הימים הללו מחדש. והשיב, מאמינים בני מאמינים אנו שכל הקורות עמנו בשנה שחלפה כבר נגזר בר"ה, וכשמתבוננים בדברי הימים - כי פלוני שהיה עמנו לפני כשנה בימים הללו כבר איננו, רעהו שהיה אשתקד בימים הללו מ'עשירי העיירה' פשט את רגלו ועתה פושט גם ידו לקבץ נדבות, זה חלה ל"ע וזה הפסיד... הרי אריה שאג בלשון עבר, ר"ל האריה דאשתקד שואג ראו מה נגזר.. כמה אנשים שלא 'חלמו' ולא חשבו שככה יארע אליהם, וממילא מי לא יירא לקראת השנה החדשה.

דבר נפלא כתב בקונטרס 'משקה ישראל', כי הנה מצוי היום אשר מניחים טבלא בה מצויירים תמונות וכיו"ב בעריסת התינוק סביב לראשו למען יתבונן בהם וירגע מבכיו, יש המדפיסים על הטבלא תמונות של צדיקים, ויש להבדיל המדפיסים עליה תמונות של בעלי חיים, ומעשה היה בתינוק אשר הניחו דמות אריה בראש מיטתו, אותו ראה בשכבו ובקומו... לאחר שגדל מעט בהיותו כבן ג' וד' שנים נסע לטייל עם כל בני משפחתו בגן החיות הנקרא 'ספארי', ובראותו את ה'אריה' החל לרוץ אליו כמי שפגש את ידידו משכבר הימים, נזעקו בני המשפחה לתפסו בטרם יהיה מאוחר ח"ו, והסבירו לו שהאריה הינו בעל חי מסוכן מאוד, ובידו לטרוף אנשים חיים ולהפכם לגל של עצמות, נענה להם הילד בתקיפות, מדוע תאמרו כן, והלא אני מכירו מיום לידתי... והוא שוכב בשקט ולא עושה כלום... אמרו לו, אינך מכיר אותו רק את תמונתו הנך מכיר... והנמשל ברור, יש לך אדם שאומר מה לי לפחד מ'שאגת האריה' והרי מכיר אני אותו משנה שעברה ומלפני שנתיים וכו' וכו', מה הרעש והחרדה מר"ה - הלא עברו עלי ר"ה כמניין שני חיי... אך באמת אינו מכיר אותו אלא רק את ה'תמונה' שלו... אילו היה מבין בשכלו מהי

בכל שערך - שמירת החושים ושערי הגוף
 בפרשתן (טו יח), 'שופטים ושופטים תתן לך בכל שערך' וגו', בספה"ק רמזו מכאן, שהנה בראש אדם יש שערים הרבה, עיניים, אזניים, אף ופה, וצריך למנות עליהם 'שופטים ושופטים' לשפוט עצמו בכל עת האם נכון הדבר לעשותו אם לאו. וז"ל השל"ה הק', בכאן יש רמז מוסר להא דתנן בספר יצירה (פ"ד מ"ב) 'שבעה שערים הם בנפש, שתי עינים^כ שתי אזניים והפה ושני נחירי האף' וכו', וצריך האדם להיות שומר השערים דהיינו הראיה^כ והשמיעה והדיבור^ל והכעס

המשמעות של יום הדין, ועד כמה כל מהותו ועתידו תלויים על כף המאזניים כפשוטו הרי היה 'שומע' היטב את האריה שואג, ונחרד ומתיירא מקולו...

פעם שאלו את הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל, מדוע הנכם עושים מחודש אלול אזא גרויסער בער [דוב גדול כל כך]. השיב רבי ישראל, צדקו דברכם, לא לדוב הוא דומה אלא הרבה יותר מזה... הבט וראה, דוד המלך לא התיירא מן הדוב אלא שיסע אותו במו ידיו כמו"ש (ש"א יז לו) 'גם את הארי גם הדוב היכה עבדך', ומכל מקום אמר (תהלים קיט קכ) 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי'.

אלא, שהפרש והבדל יש בין הפחד והבריחה מדוב טורף לפחד והבריחה בימי חודש אלול. כי מדוב אורב ינוס ויתרחק עד כמה שיש לאל ידו להתרחק. ואילו מפחד ה' ומהדר גאונו אין אנו נסים ומתרחקים ממנו אלא נסים אליו... וכמו שכתב הרמב"ם (פיה"מ ר"ה פ"ד ד"ה העובר) על ימים אלו - 'שהם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו ומברח ומנוס אליו'. וכפי שיש בנוסח הסליחות 'אתכסה מחמתך בצילך'.

כז. כ"ק מרן האדמו"ר מדז'מיגראד זי"ע כותב בהקדמה לספרו 'אריה שאג' שבעת בריחתו (יחד עם עוד כמה יהודים) מצבאות הרשעים בימי מלחמת העולם השנייה נכנסו לתוככי היער, והנה שמעו קול אדיר וחזק של שאגת ארי, וינוסו מפניו כל עוד רוחם בנפשם, אך לפליאתם ראו שבצידי הדרכים יושבים כמה אנשים שאננים, אוכלים ושותים, ועושים כל צרכם, כאילו שאין 'שאגת הארי' אומרת להם כלום, ומה מאד תמהו על כך, לאחר שהארי עבר שאלנו אותם היאך לא יראתם מהאריה הגדול שעבר לצידכם ושאג בקולו, אך לא ענו לנו האנשים, ונתברר לנו שהם 'חרשים' ולכן לא שמעו את קול הארי ולא ידעו לנו מפניו, ועלינו לראות שלא להיות כאותם ה'חרשים', כי בימים אלו אריה שאג מי לא ירא, ורק ה'חרש' לא ירא, כי לא שמע ולא השמיע לאזניו (ער האט נישט 'דערהערט') את שאגת הארי.

עוד יש לך אדם השומע שאגת ארי ואינו מתיירא, ואיזהו, זה המטייל ב'גן החיות' סמוך לכלוב שבו נמצא האריה מאחורי סורג ובריח, שהארי שואג ונוהם ומרעים בקול נורא והלה עומד ושוחק... כי יש דבר החוצץ בינו לבין הארי, כך זה השומע את שאגת ימי האלול ואינו מזדעזע, סימן שמחיצה של ברזל מפסקת בין לבבו לקדושת הימים... וכבר הכריז פעם חכם אחד 'כי אי אפשר לתרץ את השאגת אריה אלא על ידי המסילת ישרים'... ותמהו הכל, כי מה עניין 'מסילת ישרים' שהוא ספר מוסר והדרכה ליישב קושיא של ה'שאגת אריה' הנודע בחריפותו ובעמקותו בכל הש"ס והפוסקים... וביאר להם שכוונתו ל'שאגת האריה' של חודש אלול והימים הנוראים, שאי אפשר ליישב את הקושיא 'מי לא ירא' אלא על ידי לימוד ספר מסילת ישרים ושאר ספרי מוסר ויראה והליכה בדרכיהם ליישר מסילותינו...

כח. זה עתה נסתלק הגה"צ אב"ד טשאקאוא ארה"ב, שמעתי מאחיו הגה"צ אב"ד צאנו טשאקאוא ירושלים שליט"א, שלפני כשנה כאשר נחלה אחיו, התקשר אליו באחד הימים והודיעו על הבשורה הקשה, ולאחמ"כ אמר שאנו מאמינים ומייחלים לבורא שהתפילות יבקעו שערי שמים ויתרפא ברפואה שלימה, אבל מ"מ אין האדם יודע עיתו, לזה הוא מבקש להודיע שהוא מוותר על מקומו המיוחד לו סמוך לקבר אביו אשר בהר הזיתים, הוא מוותר על 'מעלת' קבורת ארץ ישראל, וגם מוותר על מעלת קברי אבות, וכל זה שווה לו - בכדי שבניו לא יצטרכו לעבור ב'שדה התעופה' בהגיע היא"צ שלו. כי גדולה מעלת שמירת העיניים יתר על כל המעלות.

כט. ידוע מה שכתבו בספה"ק כי אלול ר"ת אנו לי-ה ועיננו לי-ה, הוסיף בזה הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע (ריש פר' ראה) כי נרמז בזה על חובת האדם ביותר לשמור עיניו בימים קדושים אלו, עד שיהיה באמת עיננו לי-ה...

ל. כה דרש אחד מצדיקי דורנו שליט"א בלשון הכתוב (תהלים טו ג) 'לא רגל על לשונו', כי סופי התיבות עולים ל'אלול', ללמד על חובת שמירת הלשון מכל דבר רע בחודש אלול, הן מדיבורים רעים ואסורים רח"ל, והן מדיבורי לה"ו, וגם לרבות שמירת הדיבור בשעת התפילה וחזרת הש"ץ וקריאת התורה, ואכן, שומה עלינו ביותר להשתדל בטהרת הפה והלשון ככל היותר בכדי שנוכל להתפלל בפה טהור לפני הקב"ה שיוציא לצדק דיננו...

באר הפרשה - פרשת שופטים

נוראות אמר הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע (ביום א' דסליחות תקע"ב) וז"ל, ויש להתבונן כי שופר המצופה זהה פסול, הקול הולך דרך הזהב אשר חטאו בו בעגל [ואין קטגור נעשה סניגור], והנה במעשי עגל לפי דעת הזוהר לא היו כי אם הערב רב, וזהו כמה אלפי שנה (וממילא אין זה אותו זהב שחטאו בו...) ופסול בעבור זה, ואם כן איך יבוא התוקע או המתפלל לה' בפיו, ופיו הוא מגואל ומטומא בלשון הרע או רכילות, על כן מאוד יש להם לעשות תשובה, עכ"ל, ודי בזה לחומר העניין...

כה כתב הגה"ק החיד"א זי"ע (חדרי בטן בפרשת כי תצא) 'הנה תחילת התשובה הוא שמירת הלשון, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים לד יג-טו) מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה, סור מרע ועשה טוב, נמצא שהוא קודם לכל, קודם סור מרע'. וביאור הדברים הוא שהנה עומדים אנו לקראת ראש השנה הבעל"ט, ועיקר בקשתנו היא 'זכרנו לחיים, כתבנו בספר החיים', ומקרא מלא דיבר הכתוב מי האיש החפץ חיים - נצור לשונך מרע... וזכור בל נשכח מה שנאמר... וחיים ביד הלשון...

עצה טובה קמ"ל, אשר כל אחד ואחד יקבל על עצמו בל"נ שלא לדבר בשעת התפילה למשך ארבעים יום לכל הפחות, מר"ח אלול ועד יום הכיפורים, ובזה יזכה ל'סנגור' לשעת הדין, וידוע מליצת הקדמונים ש'שיבה' ר"ת שתיקה יפה בשעת התפילה, כי החוסם פיו מלדבר בעת התפילה יזכה לאורך ימים, ולכל הברכות האמורות בתורה, וכנוסח ה'מי שברך' שתיקן התוס' יו"ט 'הקב"ה ישמרהו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה'.

שמעו נא למעשה נורא שאירע בשנה שעברה, וכפי שסיפר מרא דעובדא ה"ה הבחור המופלג כמר דניאל כהן מעיה"ק צפת ת"ו, מחשובי הלומדים בישיבת 'אוהל יוסף', באור ליום כ"ו אלול תשפ"ב נערכה 'עצרת חיזוק' בבית הכנסת 'בני הישיבות' בעי"ת מודיעין עילית יצ"ו, כהכנה דרבה לקראת ראש השנה, ולזכות שניים מילדי השכונה הזקוקים לרחמי שמים לרפואה שלימה, באותה עצרת ביקשו מכל הקהל הקדוש לקבל ע"ע שלא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה, ולתוספת חיזוק הכינו גליונות נייר אשר בראש הדף נכתב הנני מקבל על עצמי בל"נ שלא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה... ימים, מיום... ועוד יום... לרפואת וכו' (וכל אחד יכתוב כמה ימים מקבל על עצמו, וממתי תחול הקבלה ועד לאיזה יום). בסוף דרשת החיזוק דיבר ה'דרשן' שליט"א, אודות ענין נשגב זה, והאריך שזה הדבר הנו ממש הכנה ראויה לקראת יום הדין, כי אנו מבקשים 'זכרנו לחיים', והרי 'מוות וחיים ביד הלשון', וביקש מכל המשתתפים שיקבלו על עצמם שלא לדבר בשעת התפילה לכל הפחות למשך ארבעים יום. אכן 'בעל המעשה' הרגיש שאינו יכול להתחייב על זמן מרובה כ"כ... על כן כתב שמקבל על עצמו בל"נ שלא לדבר למשך חמישה עשר יום, והיינו, מכ"ז אלול תשפ"ב ועד י"ב תשרי תשפ"ג, כשתקוותו שיוכל להוסיף עוד ימים באותה קבלה טובה. והנה בליל שב"ק פר' האזינו, בבית הבחור הנ"ל הגישו בגמר ה'סעודה' בליל שבת 'גלידה' (אייז קרייז), ובטעות גדולה היה זה 'גלידה של חלב' (חלבית), הבחור שסובל מ'אלרגיה' (allergies) חריפה לכל מוצרי החלב ג"כ אכל מה'גלידה' מאחר שלא העלה על דעתו שיעמידו על השולחן מאכל חלב אחר אכילת הבשר, ומכיוון שכן החל מיד לחוש ברע (כי אפילו מעט דמעט של 'חלב' מביא אותו עד כדי סכנת נפשות רח"ל), מיד נתנו לו כמה 'זריקות' (איינשפריצען) המיועדות למצבים כאלו, אך לדאבון לב הללו לא השפיעו עליו מאומה, מיד החישוהו בבהילות ל'בית החולים' שם החמיר מצבו מרגע לרגע, הרופאים ניסו לייצב את המצב על ידי נתינת תרופות שונות ולסייע לו לנשום עם 'חמצן' (אקסעדזען), אך לא עלתה בידם, ונעשתה שם בהלה גדולה... בעודו שוכב על המיטה כאבן שאין לה הופכין מבלי יכולת לזוז שמע באזניו את דברי הרופאים החוששים לגרוע מכל, ומחשבותיו שוטטו בין שמים לארץ - באותה שעה נזכר הבחור מאותה הקבלה ומדברי ה'דרשן' שהזהירות במורא מקדש בכוחה לזכות ב'זכרנו לחיים', מיד קיבל על עצמו להמשיך את הקבלה הטובה עד ארבעים יום, ואף לפרסם את הנס ברבים, לאחמ"כ איבד את הכרתו, ובמשך כל השבת היה מורדם ומונשם, אך בחדש הש"ת במוצאי שב"ק חזר להכרתו ואף החל לנשום בכוחות עצמו מבלי שום סיוע, וכבר ביום ראשון בבוקר עמד על רגליו... הרופאים רצו להשאירו בבית חולים עוד כמה ימים לצורך מנוחה והתאוששות, ואף הפחידו אותו שהוא מסכן את חייו... אך בטח ליבו בכוחה של הקבלה, והיה ברור לו שיצא מכלל סכנה, ועוד באותו היום שב לביתו לחיים ולשלום.

בדק הלה ומצא כי הוא קיבל על עצמו לשמור פיו ולשונו עד ליום י"ב תשרי, ואילו אותו ליל שב"ק בו הגיע לכלל סכנה חל ב"ג תשרי... וכיון ש'האריך' את הקבלה זכה לראות בחוש כיצד 'נזכר לחיים' על ידי הזהירות במורא מקדש, וכיצד מוות וחיים ביד הלשון כפשוטו ממש.

וליתר חיזוק נביא מה שסיפר ה'מגיד מישרים' פמ"מ הרה"ג רבי חזקיהו יוסף קרלנשטיין שליט"א שהכיר 'בעל תשובה' שאחז במנהג טוב והוא מקפיד על כך עד מאד, שבכל עת שהוא שומע דיבורי לשון הרע - ללא נפקא

שאלו מלאכי השרת להקב"ה, רבש"ע, כתבת בתורתך (ויקרא יז יג) 'ושפך את דמו וכסהו בעפר', וכאן [בחורבן ביהמ"ק] כתיב (תהילים ע"ג ג) 'שפכו דמם כמים' בלא כל כיסוי, וזהו כי יפלא ממך בין דם לדם. כתבת בתורתך (ויקרא כב כח) 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחר', וכאן כתיב הבנים נשחטים וכו' - וזהו בין דין לדין. כתבת בתורתך (ויקרא יד לו) 'וצוה הכהן ופנו את הבית', וכאן 'וישרפו בית האלקים וכו' וכל כלי מחמדיה להשחית' (דברי הימים ב' לו יט) - וזהו בין נגע לנגע. אמר להם הקב"ה, דברי ריבות לב בשעריך, כלום יש שלום בעולם, הואיל ואין שלום אין כלום לג'.

היוצא מהאף וכו', ועל אלו השערים ישים אדם שופטים ושוטרים, כלומר שישפוט את עצמו תמיד, זהו תיבת לך שאמר 'תתן לך', וישגיח תמיד שלא יהיה שם שום עבירה וכו'. עכ"ל.

איש לרעהו ומתנות - זהירות בבין אדם לחברו

בפרשתן (יז ח), 'כי יפלא ממך דבר בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך' לא, וביאר האר"י הק' זי"ע (לקושי תורה ד"ה כי יפלא) עפ"י מה שאמרו חז"ל (בוהר חרש ובמדרשות ע"פ ברו לי זדים שיחות)

מינה מי הוא המדבר, הרי הוא בורח משם כל עוד נשמתו באפו, אף אם ה'נשארים' הינם חבריו הקרובים ביותר. כשנשאל האיש מניין למד הנהגה נעלית כזו, מהיכן יש לו כזו עזות דקדושה לעזוב את החברים מבלי לחוש שום אי נעימות... השיב להם במעשה שהיה עמו בשנות עבר, בטרם עבר עליו רוח טהרה, כי היה לו ידיד נאמן שהיה שותף עמו בעסקיו, ויהי היום החליטו שניהם לנסוע לטייל ברחבי הג'ונגל (jungle), ושכרו ביחד ג'יפ (Jeep) המתאים לנסוע בתוככי היער העבות והסבוך, באמצע טיולם יצאו שניהם מהרכב והחלו לטייל בין העצים, לפתע הופיע לנגדם מין בעל חי הנקרא צ'יטה (ברדלס), והוא מין נמר מסוכן אשר מסוגל לטרוף בני אדם לשבור רעבונו - גם הוא נחשב כ'יחיד מומחה' במהירות ריצתו, הלה החל לרוץ לעברם, והם נבהלו ונסו על נפשם, אלא שהציטה בעקבותיהם ודולקת אחריהם במהירות עצומה. תוך כדי המנוסה אמר 'השותף' לחברו, כל רצוני ושאיפתי עתה, אחת שאלתי אותה אבקש, שאני אקדים אותך.. וזאת בכדי שהחיה המפחידה תקדים לתפוס אותך תטרוף תאכל ותשב, ותניח לי... נדהם הלה מהאכזריות היוצאת מפי חברו 'ידיו ושותפו... ואמר ל'שותף' היאך תדבר אלי דיבורים כאלו, השיב השותף בנוגע לענייני חיים ובמוות אין חברים... וכאשר הנידון אם אני אחיה אם לאו בוודאי אביט כעת רק על עצמי שאנכי אחיה ואתה תלך ל... ואכן ב'ריצתם' הצליח השותף להקדימו, אלא שמן השמים הכניסו בליבו מחשבה, מוטב אנוס לצד שמאל, כי החיה תמשיך במרוצתה כנגדה ואני את נפשי הצלתי, ואכן סיבב עצמו לשמאל הדרך, והחיה רדפה אחרי 'השותף' ותפסה אותו בקרסולו ממש סמוך ליד הג'יפ, ולא השאירה ממנו זכר כי אם 'צוואה' לדורות בחיים ובמוות אין חברים... ולאחר שחזר בתשובה וקיבל עליו עול תורה ומצוות, למד כי 'חיים ומוות ביד הלשון', ונזכר באותו מעשה שב'חיים ומוות' אין חברים... על כן בורח מפני לשון הרע כי בדבר הנוגע לעצם החיים אין חברים...

וכאמור מלבד הזהירות מלשון הרע נלמד מכאן לענין הזהירות ב'מורא מקדש' ונשנן היטב היטב לעצמנו שבחיים ומות אין חברים...

וכדבר הזה ייאמר גם בענייני יראת שמים, וביותר לגבי ה'כלים הטמאים', כי 'אם יפתוך חטאים' נוס והימלט על נפשך כמטחוי קשת... ואל תאמר לעצמך 'לא נח לי לעזוב חברים'... ואל תשמע לקול יצרך הרע בתחבולות שוא כי 'מצוה' להיות חברו להשפיע עליו לטובה... אלא זכור ואל תשכח בחיים ובמוות אין חברים... כשהדבר נוגע לעצם החיים אין מקום לחשוב כלל על 'חברים' מפוקפקים כאלו, ואתה את נפשך הצלת...

לא. הנה פירש רש"י 'בין דם לדם - בין דם טמא לדם טהור. בין דין לדין - בין דין זכאי לדין חייב. ובין נגע לנגע - בין נגע טמא לנגע טהור', וכל המתבונן בדקדוק לשון רש"י ישים לב, כי לגבי 'דם' הזכיר את הטמא תחילה, וכן לגבי 'נגע', אכן בעניין הדין נקט 'דין זכאי' תחילה, ובוודאי לא בחינם כתב כן, אלא ביאר הרה"ק מסקולען זי"ע כי בא רש"י ללמדנו כלל גדול, שצריך לראות את הבעל דין כ'זכאי' עד שיווכח לנו שאינו כן... ובסתמא הוא 'זכאי'... לב. וכבר דייקו בעלי המוסר (קונטרס 'מיץ אפיים') הא דכתיב ב'משלי' (כו כ) 'באפס עצים תכבה אש ובאין נרגן ישתוק מדון', ולכאורה צ"ב כוונתו, שהיה לו לומר ב'מים' תכבה אש, אלא דמכאן יש ללמוד, דבזמן מחלוקת אין לעשות פעולות כיבוי - דוגמת שפיכת מים על האש, כי כל אלו לא יועילו מאומה, וכמה שתנסה להסביר ולבאר את ה'צד' השני תגדל האש יותר ויותר, אין בידך אלא 'אפס עצים', כלומר שלא לעשות מאומה, לא פעולות הסברה

ואיש אחר יקחנה'. וברש"י פירש על הכתוב באיש אשר ארש אשה ולא לקחה פן ימות, 'שאם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות'. וצריך ביאור, מדוע כתב רש"י דבריו הללו דייקא במי שארש אשה ולא אצל הבונה בית חדש או נטע כרם (הכתובים תחילה). ומבאר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, כי עפ"י אמת יש עצה אף לאלו שבנו בית ונטעו כרם, אם חשקה נפשם לצאת למלחמה (ברצונם כי עז לזכות למות על קידוש ה', כמו שאמר המגיד לבית יוסף 'אם תזכה תמות על קידוש ה', עיי' מגיד מישרים פר' מקץ מהרה"ק), ומדי עצתם, יפקיר 'בעל הבית' את ביתו החדש או את כרמו, ומותר לו לצאת למלחמה, אף זה אשר ארש אשה ולא לקחה יבוא ויאמר הרי אני מגרש את האשה ומעתה אצא למלחמה... וכל זה כדי שיוכל למות על קידוש ה', אדם בזה אכן

ומבאן נלמד לאידך גיסא במידה טובה מרובה, אם יש שלום יש הכל... אם יחיו בני ישראל באהבה זה עם זה, אזי כל 'הדינים' מתהפכים לטוב. והדברים שייכים ביותר בימים אלו, שכונדע 'אלול' ר"ת איש לרעהו ומתנות לאביונים לדי, ללמד על 'מצוות היום' להיות כאיש אחד בלב אחד לה', וכהכנה לקראת הימים הנוראים.

בפרשתן (כ ה-ז), 'ודברו השוטרים אל העם לאמר, מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו, ילך וישוב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו. ומי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו, ילך וישוב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחללנו. ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה, ילך וישוב לביתו פן ימות במלחמה

ולא שאר פעולות, כי ח"ו כל פעולה תגרום פעולות מחלוקת נוספות, ואין עצה בזמן מחלוקת אלא אפס עצים (כלומר לשתוק ולהמנע מכל פעולה) שעיי"ז תדעך האש.

לג. בפי העולם שגור לומר, שבחודש אלול אף דגים שבים זוחלים ורועדים מאימת הדין. בטוב טעם ביאר כ"ק האדמו"ר ממאדז'יץ צוק"ל, עפ"י דברי הגמרא (ע"ז ד.) המבארת מה פרנסתם של דגים שבים, 'גדול בולע את הקטן', ש'מאכלם' של הגדולים - לאכול את הדגים הקטנים והחלשים מהם... ואף שזוהי פרנסתם עפ"י הסדר שהעמיד להם הבורא יאחזון רעד בבוא אלול... ומהם נלמד, אף מי שיש בידו לומר שלצורך פרנסה וכדו' עליו 'לבלוע' את חברו, הרי שבבוא ימים הללו חיל ורעדה יאחזון.

לד. ידוע על צדיקי הדורות אשר היו מכתתים רגליהם בעצמם לקבץ מעות לחלקם לעניים בלא לחוס על כבודם ומעמדם, וכן היה נוהג הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע, פעם אחת לאחר שחזיר על הפתחים מעד ונפל ונחבט ביותר, מיד פתח וסיפר, מעשה בעשיר גדול שעבר על אחד מחוקי המלכות ונתפס בקלקלתו ודנו אותו וענשוהו שעליו לקבל חמישים מלקות, מה עשה אותו עשיר, הלך בסתר אל הממונה להלקות ושיחד אותו במעות הרבה לבל יעניק לו מתנת ידו בכח ובחוזק מכות המשברות את כל הגוף, רק יעשה עצמו כאילו הוא מלקהו (כלומר שיניף את השוט בחזקה ויניחהו על גבו בניחותא), סבר הממונה וקיבל, וכך עשה, היה מצליף השוט באוויר עד ממש סמוך לגבו כשהוא מונה אחת, שתיים וכו', אבל, בהגיעו למכה האחרונה נתן לו מכה נאמנה 'כמו שכתוב' בכל כוחו... שאלו העשיר, מאי האי, והרי שלימת לך ב'מיטב' שלא תכאיב לי, השיב לו הממונה, רצייתי להראות לך ממה ניצלת... ועד כמה עליך להכיר לי טובה שלא קיבלת עוד ארבעים ותשע כאלו... סיים הרה"ק ואמר, הנה הצדקה היא התריס ומגן בפני כל פורענות, ורצו מן השמים להראות לי מאיזו פורענות גדולה ניצלתי בזכותה, על כן גזרו עלי ליפול, וממכה זו אלמד עוד כמה וכמה מכות כאלו הייתי צריך לספוג...

הרה"ק מסאטמאר זי"ע היה מעורר תמיד שגם גבירים ובעלי יכולת ילכו לאסוף מעות לצדקה ולא יסתפקו בנתינה הגונה משלהם, וכה אמר בדרך צחות לעשיר אחד, כי הנה ב' סימני טהרה יש בבעל חן, מעלה גרה ומפריס פרסה, ורמז יש כאן ש'סימן טהרה' ביהודי כשהוא 'מעלה גרה' ומוציא משלו לאחרים, אך אינו מסתפק בכך אלא הוא גם 'מפריס פרסה' שמכתת רגליו ופרסותיו לקבץ נדבות... והוא גומל חסד בגופו ובממונו.

לה. אחד מחסידי הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע היה 'עובד' גדול שהיה 'טוב לשמים' אך לא היה מיטיב לבריות כלל, קרא לו רבו ואמר לו, הנה הכתוב אומר בפרשתן (כ יט) 'כי האדם עץ השדה', והדמיון שבין האדם לעצי השדה, כי כמו עצי השדה, אף העץ שהוא גדל ביופי והדר לשם ולתפארת - אם אינו נותן פירות אינו כי אם 'אילן סרק', ואינו נחשב ולא כלום, כיו"ב האדם, אף אם יתעלה בתורה ועבודה אם אינו נותן משלו 'פירות' לאחרים הרי הוא כ'סרק'...

'בראי הוא שימות', כי מסירות נפשו כזו הבאה לו על חשבון יהודי אחר לו, והיינו שמגרש את האשה עבור זה, אינה בכלל הקדושה (ויסוד הדברים מבואר כבר בחתם סופר ד"ה נקי).

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שנוכה להתקרב אליו בעתים הללו, לשבת בבית ה' כל ימי חיינו, ולפעול פעולת טוב לנו ולנפשנו בתשובה תפילה וצדקה, כוח"ט לנו ולכל ישראל בספשלצ"ג לאלתר לחיים טובים ושלוש.

לו. באחד ממסעותיו הוזמן רבי ישראל סלנט'ר זצ"ל לסעוד את סעודות בבית אחד מתלמידיו העשירים, התלמיד הקדים וסיפר לרבו שביתו מתנהל לפי כל הידורי ההלכה, והמבשלת במטבחו היא אשה אלמנה כשרה וצנועה, וגם אשתו נכנסת ויוצאת ועיניה פקוחות על כל דבר, בלילי שבתות עורכים סעודה גדולה, משמיעים דברי תורה ומזמרים זמירות שבת, וכך מאריכים בשלחן עד שעה מאוחרת בלילה, כיאה לכבודה של שב"ק.

לאחר ששמע הרב את כל פרטי הליכותיו, ניאות לבוא לסעוד אצלו, אך בתנאי אחד - שכל הסעודה תנוהל על פיו, ושסעודת ליל שבת תארך בשעתיים פחות מבכל שבוע... התלמיד תמה על 'תנאים' אלו, אבל מפני כבוד רבו קיבל את הדברים. ואכן, בהגיע הזמן קידש רבי ישראל על היין, וערך את הסעודה מתוך דברי תורה קצרים, כשהוא מבקש שיגישו את המנות בזריזות. מקץ שעה קלה כבר הוגשו המים האחרונים, ובירכו ברכת המזון.

לאחר ברכת המזון שטח התלמיד את אשר על ליבו בפני רבו, ואמר לו ילמדנו רבינו מה פסול מצא בי ובהנהגתי עד שהפך כל סדרי בראשית, לא השיב לו דבר אלא ביקש ממנו לקרוא לאלמנה המבשלת, ובבואה ביקש מעמה 'סליחה ומחילה' על שהטריח אותה בהגשת המנות בזריזות ובלי הפסק כפי הרגלה בכל שבת. השיבה המשרתת, ברכות ינוחו על ראש הרב, יהי רצון לשבת הבאה כן... כי בכל שב"ק גומרת אני את מלאכתי באישון ליל, וכשאני חוזרת לביתי הנני מוצאת את ילדי הרכים כשהם נמים כבר את שנתם, אבל היום, בזכות הרב אחזור עתה לביתי, אקדש לילדיי, ואסעד עמם את סעודת השבת בצוותא. ובזה הוכיח רבי ישראל את תלמידו, כי האף אומנם שהנהגתו בקודש להאריך בסעודות השבת הנהגה טובה היא, אבל אם היא באה על חשבון משרתת אלמנה הנאלצת לוותר על משאלות ליבה בכדי להביא טרף לביתה, לא טוב הדבר, עשה זאת לאחר ברכת המזון... ועתה הבה נשב יחדיו ונזמר לאלוקינו עד אור הבוקר...

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת שופטים תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 497

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

לא הבישן מברך

מעת לעת פוגש אני ביהודים יקרים שבמקום תפלתם הקבוע יש להם קביעות לומר ברכות השחר בחברותא, ואולם בפאָר הם נקלעים לבית פנסת אחר, רגשות הבושה גוברים עליהם והם מתקשים לפנות לאדם בלתי מפר כדי לבקש ממנו לברך לפניו ובכך להמשיך את קביעותם.

ואני עומד ותמה: הן אמת כי מדרוך הטבע בקשת טובה אישית מאדם בלתי מפר פרוכה באי נעימות, אולם כיצד נוגע הדבר לכאן? וכי מדובר כאן ב'בקשת טובה'? הלא פאָר אנו מברכים לפני אחרים, אנו אלו שמעניקים להם טובה! אנו מזכים אותם באוצר עצום! אוצר של אמונים! היעלה על הדעת שנתביש להעניק מתנה יקרתית לזולתנו?!

יתרה מזאת, הנסיון מוכיח כי לא פעם אותו אדם שאתה כל כך מתביש ממנו, משתוקק בעצמו לבקשה לענות אמן אחר ברכותיו, ואף הוא נמנע מן מחמת הבושה... וכבר ספר לי פעם אחד ממפרי שבנסיעה לרגל עסקיו נקלע פעם לבית פנסת זר. הוא רצה לבקש מאחד המתפללים שיענה אמן לברכותיו, ואולם חשש שמא הלא לא יבין את מבקשו. עודו מתלבט, והנה פונה אליו האיש ומבקש לומר לפניו את ברכותיו ולזכותו בענית אמן, ויהי לפלא...

ואם בבושה עסקינו, מה תגדל הבושה פאָר בעמנו לפני בית דין של מעלה נשאל מדוע לא הקפדנו על מצות ענית אמן, שמצד אחד כל כך קלה ופשוטה לבצוע, ומצד שני היא גדולה וחשובה מאין כמוה, וכפי שאמרו חכמים (דב"ר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים". בספרו 'רחמי האב' (אות נו) כותב רבי יעקב קטינא מחוסר כי לבושה זו רמז דוד המלך בפסוק (תהלים פג יז): "מלא פניהם קלון" - שסופי תבותיו אמ"ו.

כדוד המלך שהכריז (תהלים לד ד): "גדלו לה' אתי וגרומקמה שמו יחדו", נתמיד אף אנו לפנות לעומד לפנינו ולהציע לו לברך ברכות השחר בצותא חדא, וכך נזכה להודות לבוראנו עם שחר בברכות משלמות.

בקריאת 'גרומקמה שמו יחדו',

שבת שלום,

ר' אריאל שניידר

מעשיהם הטובים. לאחר שמצינים אנו את השמירה שהצדיקים זוכים לה, מבקשים אנו שישמר הקדוש ברוך הוא אף את הבינוניים המכונים "שארי ישראל". ולבסוף מוסיפים ומבקשים: "ואל יאבד" אף "ישראל האומרים שמע ישראל" - אלו שאין בידם אלא זכות אמירת "שמע ישראל", שהרי אמרו חכמים שדי בזכות זו כדי להגן על ישראל לבל ימסרו ביד שונאיהם (שפתי חכמים, ברכות כח ב).

בספרו 'פרס הצבי' מעתיק רבי צבי הירש פריבר מכתב ששלח חיל נכרי מן החזית שבה לחם בצבא ההונגרי בעצומם של ימי מלחמת העולם הראשונה. המכתב שהפנה לאשת החיל התפרסם בעתון אנגלי ב"ט בתמוז תרע"ו, והרב פריבר מציג שהעתיקו "אות פאות":

"אנא בטובך, בקשי משכננו חיים היהודי שישביר לך את משמעות המלים 'שמע ישראל'; כי בכל עת שפדורי מלחמה עפים מעל ראשינו ואנשי הצבא נופלים כשבלים אחר הקוצר, אזי יתחילו אנשי הצבא היהודים לזעק 'שמע ישראל' ונצולים ממות לחיים. על כן מיד כשישביר לך הודיעי לי זאת, כדי שכשצבאנו חלילה בסכנת מות אנצל בזכות מלים אלו ממות לחיים".

עקר ענינו של הפסוק הראשון בקריאת שמע מתבטא לכאורה במה שאנו מיחדים וממליכים עלינו את ה' בהכרזת ה' אלקינו ה' אחד". מדוע אם כן מזכירה התורה דוקא את תבות "שמע ישראל" כזכות שתגן על ישראל מאויביהם?

באר רבי שלמה זלמן אויערבך:

במלים "שמע ישראל" טמונה הצהרה, שאמונתנו בכך ש'ה' אלקינו ה' אחד" אין מקורה בדרשה וחקירה, אלא היא נובעת מכך שאנו שומעים ומציתים בתמימות ובהכנעה לצווי התורה שאותה עלינו להאמין. רצתה התורה ללמדנו שזכות האמונה התמימה בכך ש'ה' אחד" היא המגנה על היוצאים למלחמה, לכך הזכרו התבות "שמע ישראל" המסמלות כאמור אמונה זו ('הליכות שלמה' - תפלה עמ' שסז).

נצחון האויב בקריאת שמע

"ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ידך לבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם" (כ ג)

מכך שפסוק זה פותח בלשון "שמע ישראל" דרשו חכמים (סוטה מב א, הובא ברש"י): "אמר להן הקדוש ברוך לישראל: אפלו לא קימתם אלא קריאת שמע [הפותחת במלים "שמע ישראל"] שחרית וערבית, אי אתם נמסרים בידם". ה'בן איש חי' (בן יהודה' שם) מוסיף ומבאר שקריאת שמע היא כעין חרב שבאמצעותה מכריע האדם את אויביו, וכפי שאמרו חכמים (ברכות ה א): "כל הקורא קריאת שמע על מטתו, כאלו אוהז חרב של שתי פיות בידו".

את סגלתה המיוחדת של מצות קריאת שמע להכרעת האויבים באר רבי פינחס סאסיש מסטניסלב: כתב ה'בינה לעתים' (עת צרה דרוש ג) שתשובה מיראה אין כוחה אלא להגן על השב לבל יבואו עליו יסורים, אף היא אינה מועילה לו לנצח את אויביו. לכן כונו חכמים באמרם (אבות ד יא): "תשובה ומעשים טובים פתריס בפני הפגענות"; תשובה מיראה אינה אלא פתריס ומגן המיעד להגן על נושאו מפגיעה, אף אינו מועיל לפגע באויב. מדבריו עולה שתשובה מאהבה משולה לחרב שבכחה נתן להכריע את האויבים. ולפי שקריאת שמע מבטאת את אהבת ה' [ראה 'משנה ברוה' (כה יד) שבעת אמירת 'ואהבת... יכניס אהבת ה' בלבן], לכך המקפיד לקרוא זוכה לנצח את אויביו ('פרדס המלך').

[רבי פינחס סאסיש שחי לפני כמאתים שנה בעיר סטניסלב, היה צדיק נסתר, ומספר עליו שהיה יושב בבית המרוח בעירו, והיה מזכיר לכל יהודי לברך ברכה ראשונה וברכה אחרונה ועונה אמן אחר ברכותיהם ('ראש דבר' בראש ספר 'פרדס המלך').]

על פי דברי חכמים שדי בזכות קריאת שמע שחרית כדי להגן על ישראל, באר רבי אברהם אבא הערצל, מרבני פרשבורג, את בקשתנו בסיום סדר ה'תחנון': "שומר ישראל שמר שארית ישראל ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל".

המלים "שומר ישראל" מכוננות כלפי הצדיקים, האזכים לשמירה מיוחדת בעבור

בכיו של הרידב"ז

הון רב, נבצר ממנו לבנות תנור לבנו. בחורף האירופי הקר והארץ תנור לבנים לחמום הבית לא היה מותרות. הוא היה מוצר בסיסי שלא נתן היה לדלג עליו. העשיר חפש כל דרך כדי להשיג לבנים לבנות תנור, אולם כל מאמציו עלו בתיאור, לא היה נתון להשיג לבנים בכל האזור.

בצר לו פנה אותו עשיר לאבי והציע לו תשלום גבוה של ששה רובלים אם רק ישיג לבנים ויבנה עבור בנו תנור. אבי חשב, ולבסוף עלה במחו רעיון נועז ומפתיע; בעצה אחת עם אמי, עוד באותו יום פרק התנור בביתנו, כשאבי משתמש בלבני לבנות התנור המבוקש. כך, לאחר יומים של עבודה מפרכת שב אבי הביתה כשפניו זורחות ובידיו ששה רובלים, טבין ותקלין.

עוד באותו ערב נשלחתי עם ששת הרובלים לביתו של המלמד; אמר למלמד שיש לו כאן שכר למוד עבור שלשת החודשים הקודמים ועבור שלשת החודשים הבאים - אמר לי אבי בקול בוטח, כשהוא מגיש לי את האוצר הקר. על פניו לא היה נראה שום אות צער שאמור היה אולי ללוותו כתוצאה מההקרבה הגדולה.

ככל שחלף הזמן כך התחזק החורף והתגבר הקור. בהעדר תנור בביתנו, כלנו - אבי ואמי ואחי ואחיותי - קפאנו מקור. התעטפנו בכל מה שאפשר היה להתעטף בו, אולם בלילות הקפואים לא היה די בכך כדי להקל ולו במעט מהקור הנורא.

למרות כל זאת כלנו קבלנו את הסבל באהבה. ביתנו היה ספוג באהבת תורה, וכל המשפחה שמחה לקחת חלק בגדול האח לתורה.

"כעת אסביר לך למה בכיתי", סיים הרידב"ז ואמר ליהודי הצפתי שהקשיב בפה פוער לספורו: "היום לפני הצהרים, בטרם יצאתי מהבית לתפלה, הבטתי החוצה, הקור היה גדול, וכיון שכף עלתה מחשבה במחיי שאולי הפעם, בשל גילי המתקדם, לא אצא החוצה. אותה הפעם על תפלה בבית הכנסת, ואמצץ מנין בביתי. ואולם תכף ומיד דחיתי מחשבה זו, החלטתי שלכבוד אבי אעשה מאמץ מיוחד ואלך להתפלל בבית הכנסת.

כיון שהגעתי מקדם ונותר לי זמן לחשב, נזכרתי לפתע באותו חורף בלתי נשכח. נזכרתי בקור הכבד שממנו סבלו כל בני משפחתי, שמחים בחלק שזכו לטל בתורת. וכאשר השואתי זאת למחשבה שעלתה בלבי להשאיר בבית מחמת הקור ששרר בחוץ, לא יכלתי שלא להזיל דמעות."

שאל אבי ונגדך ח"א עמ' ג

לי כבוד הרב, אך הלא עברו כמעט חמשים שנים מפטירת אבי, ומדוע פרץ בבכי כה מר?

הרידב"ז הפתע מהשאלה, אך לא נמנע מלהשיב:

"אספר לך במה נזכרתי כדי שתבין מה גרם לי לבכות", פתח הרב את ספורו. "נולדתי בעיר קוברין לאבי רבי זאב ולאמי מרת הענדל. פילד בלטתי במיוחד בכשרונותי ובהתמדותי, והורי, שחשו בגדל האחריות המטלת על כתפיהם, גמרו בלבם לעשות כל מאמץ כדי שאזכה לגדל בתורה.

בעירנו היה מלמד תלמיד חכם מפלג, מכשר ובעל מתק שפתים נדיר, ואבי בקש לשלחני אליו כדי שהלה יפתח לפני שיערי תורה. אלא שמלמד זה, שהיה מבקש מאד, דרש בשכרו רובל שלם לחדש. סכום זה היה גדול מכפי יכלתו של אבי, אך לא מנע בעדו מלהסכים לקחתו על עצמו.

במקצועו היה אבי בונה תנורים - מקצוע שההכנסה החדשית ממנו הייתה דלה ביותר והספיקה בקשי רב לכלכלת המשפחה. עם כל זאת החליט אבי להתאמץ ולנסות לקחת על עצמו עוד עבודות, ובלבד שאזכה לגדל בתורה.

התחלתי ללמד אצל המלמד בתחלת זמן אלול, והבחירה התבררה כמצלחת ביותר. המלמד עשה את מלאכתו נאמנה, ואנכי שקדתי על למודי באהבה, והתקדמתי מאד בידיעה ובהבנה.

היה זה בראשיתו של החורף. חלפו כבר שלושה חודשים מאז שהתחלתי ללמד אצל המלמד, והמלמד עדין לא קבל את שכרו. אף שאבי השתדל ביותר, משום מה דווקא באותה תקופה איש לא פנה אליי בבקשה לבנות או לשפץ תנור, כך שלא היה לו ממה לשלם למלמד את חובו.

המלמד המתין בסבלנות לקבלת הכסף, אולם יותר לא יכול היה להבליג. גם הוא היה בעל משפחה שנצרך לכסף לפרנסת ביתו ועולליו. הוא שלח אותי עם פתק ובו רשם באופן ברור כי אם לא יקבל מיד את מלוא התשלום שחייבים לו, לא יוכל להמשיך ללמד אותי. ילדים רבים עמדו בתור כדי לזכות ללמוד עמו, ובלית ברירה הוא יאלץ לבחור באחד מהם על פני.

כאשר הגשתי בתמימות את הפתק להורי, הם פרוצו בבכי - לא על הכסף שאין בבית, אלא על שלא אוכל להמשיך ללמד.

בסיעתא דשמיא הגיע לאזני אבי מידע כי אחד מעשירי העירה עומד להשיא את בנו והוא רוצה לבנות תנור בבית שהכין לבנו. אלא שכאן התעוררה בעיני: בית החרשת האזורי ללבנים הפסיק לפעול, לבנים הפכו למצרך נדיר באזורנו, וכך, אף שהיה בעל

שעת צהרים בבית הכנסת העתיק בעיר צפת. את פני הנכנסים קדמה דמותו הישישה של רבי יעקב דוד וילובסקי, גאון התורה וההלכה שזה מכבר התישב בעירם, אחר שנים רבות שבהן כהן כרב בכמה קהלות חשובות באירופה ובארצות הברית. רבי יעקב דוד כנה 'הרידב"ז' על שם חברו הגדול, פרוש הרידב"ז [=רנת יעקב דוד בן

בחרף האירופי הקר והארץ תנור לבנים לחמום הבית לא היה מותרות. הוא היה מוצר בסיסי שלא נתן היה לדלג עליו. העשיר חפש כל דרך כדי להשיג לבנים לבנות תנור, אולם כל מאמציו עלו בתיאור, לא היה נתון להשיג לבנים בכל האזור.

תמונת הרידב"ז זצ"ל

זאב] על התלמוד הירושלמי. כיון שבאותו יום חל האירצו לאבי, הקדים הרידב"ז לבוא לבית הכנסת לתפלת מנחה, ועד שיתאסף מנין נשען על הסטנדר, שקע בהרהורים ולפתע התייפח בבכי חרישי. הבכי, שנשמע בחלל בית המדרש, עורר את סקרנותו של אחד מהמתפללים, ועם סיום התפלה הוא פנה אל הרב ושאלו: "ימחל

הפונה בעניית אמן

אחר תפלת הקדיש

בתפלת הקדיש אנו מבקשים שיקרב הקדוש ברוך הוא את עת קיום ההבטחה שהבטיח בפי נביאיו, שיתגדל ויתקדש שמו ותתגלה מלכותו לעתיד לבוא. לפיכך יש לענות אמן אחר הקדיש במשמעות של 'יהי רצון'. ואולם יש הסוברים שאחר "יתגדל ויתקדש שמה רבא", "ברוך הוא" ו"דאמירן בעלמא" יש לענות אמן במשמעות 'אמת', לפי שחלקים אלו הם דברי שבח ואין בהם בקשה.

מקורות ובאורים:

כפתיב (יחזקאל לח כג): "והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'" (ראה טור או"ח נו). אלא שתמה הפרי מגדים' (שם) שלפי זה, תהא פונת אמן זו זהה לכונת אמן שעונים אחר "בעגלא [במהרה] ובזמן קריב", ומדוע תקנו לענות שתי אמנים זו אחר זו בכונה זהה? ואולם לדעת ה'בן איש חי' ש"יתגדל ויתקדש שמה רבא" אינה בקשה כי אם שבח, ויש לענות אמן אחריה בכונת 'אמת', ואלו אחר "בזמן קריב" שהוא בקשה יש לענות אמן במשמעות "יהי רצון", מסתלקת תמיהת הפרי מגדים, שהרי לכל אמן יש כונה שונה.

יש מי שכתב שבעניית אמן אחר "עושה שלום" יש לכוון את שתי הכפונות: 'אמת' ו'יהי רצון'. זאת משום שיש בו גם שבח - "עושה שלום במרומו", וגם בקשה - "הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל" ('עלת תמיד' פרק כג בהגהה).

המשנה ברוה' (קכד כה) הביא את דברי הפרי מגדים' (שם א"א י) שעניית אמן אחר כל חלקי הקדיש היא במשמעות 'יהי רצון', ככל עניית אמן אחר תפלה ובקשה. וכך משמע אף מדברי הש"ה (מסכת תמיד אות ס) וה'מגן אברהם' (שם י). ואולם ה'בן איש חי' (עוד יוסף חי' פרשת ויחי סעיף טז) סובר שיש שלוש חלקים בקדיש שאין בהם בקשה, ולכך יש לענות אחריהם אמן במשמעות 'אמת'.

והנה הפרי מגדים' (שם ובסי' נא משב"ז ג) כתב שבעניית אמן אחר "יתגדל ויתקדש שמה רבא" יש לכוון: 'יהי רצון שיתגדל ויתקדש שם ה' במהרה', וכפי שמבקשים בהמשך הקדיש: "ובזמן קריב". שכן אם יכוון רק: 'יהי רצון שיתגדל ויתקדש שם ה'', יראה ככופר חלילה, שכן משתמע מכך כאלו הוא מפקפק בהבטחת ה' בפי נביאיו שיתגדל שמו לעתיד לבוא,

כפונת עניית אמן על קדיש

החלק בקדיש	לדעת ה'משנה ברוה' (קכ כה)	לדעת ה'בן איש חי'
"יתגדל ויתקדש שמה רבא"	יהי רצון [וראה פמ"ג משב"ז נא ג, שיש לכוון בעניית אמן זו: יהי רצון שיתקיימו הדברים במהרה].	אמת
"ויצמח פרוגה ויקרב משיחה" (לדעת האר"י הק', פע"ח שער הקדישים פרק ו)	יהי רצון	
"בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן"	יהי רצון	
"לעלם ולעלמי עלמאי יתברך" (ראה שו"ע או"ח נו ב)	יהי רצון	אמת
"שמה דקודשא בריך הוא" (ראה משנ"ב נו יד)	יהי רצון	אמת
"דאמירן בעלמא ואמרו אמן"	יהי רצון	אמת
"תתקבל צלותהון"	יהי רצון	
"יהא שלמא רבא"	יהי רצון	
"עושה שלום במרומו"	יהי רצון	

רבי זלמן בריזל

רבי זלמן בריזל ג' באולול תשנ"ט

רבי שלמה זלמן בריזל נולד בשנת תרס"ז בירושלים לאביו רבי דוד אריה. בצעירותו למד בת"ת ובישיבת 'עץ חיים', שם עלה והתעלה ביגיעת התורה וביראת ה' טהרה. לאחר נשואיו התגורר בעיר העתיקה, שם התנדב לבית המדרש של חסידי קרלין שפעל בירושלים שבין החומות. התפללות הנלהבות שבו את לבו, ומני אז נקשרה נפשו בצדיקי בית קרלין. כל ימיו הגה רבי זלמן בתורה ועבד את בוראו בסלודין. יומו על כל עשרים וארבע שעותיו קדש היה לה; נודע בהקפדתו העיומה על מצות עניית אמן. ביום ג' באולול תשנ"ט תמו ונשלמו תשעים ושלוש שנים של עבודת ה', רבי זלמן השיב נשמתו לבוראו והובא לקבורה בהר המנוחות שבירושלים.

גביר אדיר

יקרתה של עניית אמן אצל רבי זלמן בריזל הייתה ללא גבול ומדה. בכל שעות היום, החל משעות הבקר המקדמות, היה עסוק באסוף אמנים. רגיל היה לומר "הנני גביר אדיר". את סוד עשרו האגדי היה מוכן לומר באזני כל מי שרק מוכן היה לשמע: "משתדל אני לענות אמן במשך היום בכל יכלתי וזוכה אני לצבר אמנים ללא גבול. וכי יש לכם שמץ של משוג על שויה של אמן אחת?" (ר' זלמן עמ' 281).

כאשר היו מכבדים אותו לשאת דברים, לא היה אומר דברי חדוד, אלא מיד היה נגיש לענין שבער בעצמותיו: דברי חכמינו זכרונם לברכה על שגב מעלתה של עניית אמן (שם עמוד 283).

אלפי אמנים מדי בקר

כדי לקבל משג מוחשי ביקרתה של עניית אמן אצל רבי זלמן בריזל די היה להתבונן בתפלתו בבקרו של כל יום רגיל. הוא היה יושב במקומו הקבוע עטור בטלית ותפלין, כשאזניו כרויות לרוחה אל אלפי האמנים שהביאו אליו המתפללים.

נערים וגם זקנים ידעו כי את האמנים חיבים להביא אל ר' זלמן 'הסוחר', אשר ישיש וישמח לקראתם. שכן מי כמוהו מבין בטיבה של סחורה זו ויודע להוקירה ולהחשיבה כרום גדל ערכה ושגב מעלתה. מספרים הילדים מאותם הימים, אשר כיום הם כבר אבות לבנים וסבים לנכדים:

באחד הימים, אחר התפלה, קרא רבי זלמן לכל צעירי הצאן ובקשם להתאסף סביבו, כי דבר חשוב לו אליהם. עם התאספותם הוציא רבי זלמן מהארון את הספר הקדוש 'בית אהרן' והקריא באזניהם קטע מתוך 'סדר היום' של מרן אדמו"ר הזקן משרלין ז"ע:

"שכל אחד ישמע מחברו כל ברכה שצריך הוא לאמרה כדי שיענה אמן, כי איתא בכתבי האר"י ז"ל שהיה שומע ברכות השחר אפלו ממאה אנשים, אף על פי שהיה יכול ברגע אחד ליחד כל העולמות, אפלו

הכי לא השגיח על העת, ולא היה מתעצל לשמע אפלו מאה פעמים הנותן לשכוי בינה וכל הברכות".

רבי זלמן הטעים את הדברים באזני הילדים: "קיינערלך! הערט וואס דא שטייט! [ילדים, הסכיתו ושמעו למה שכתוב כאן], האר"י הקדוש, עם כל גדלותו העצומה, היה מקדיש מזמנו בכל יום לשמע ברכות השחר אפלו ממאה אנשים! מבקש אני מכם, ילדים יקרים, שמכאן ולהבא תבואו אלי מדי יום לומר אצלי ברכות השחר. הלא תדעו כי כל ברכה שוה אצלי מאה אלף דולר!"

מאז נעשה הדבר לקבע. מדי יום היינו באים אליו לברך אצלו את הברכות, כשהוא עונה עליהן אמן בחביבות מיחדת (ר' זלמן עמ' 281).

האוצר הגדול

למרות אלפי האמנים שזכה רבי זלמן לענות בכל בקר, נפשו לא ידעה שבועה, והוא בקש בכל מאודו לשמע עוד ברכות ולזכות בעוד ועוד אמנים. כף לפני אמירת 'ברוך שאמר' היה רבי זלמן הישיש מתאמץ ללכת אל הבימה במרכז בית המדרש. נתמך בידי הילדים האוחזים בו מזה ומזה, אך רוחו נושאת אותו אל הבימה, שם עומדים תכף לחלק אוצר גדול...

לפי מנהג קרלין, יש מנהג האומר בקביעות את ברכות השחר לפני הצבור קדם 'ברוך שאמר'. רבי זלמן, שירא מלאבד מתנה טובה זו, אינו לוקח שום סכנו להפסיד ט"ו אמנים... על פן הוא הולך ונעמד על יד המברך העומד אצל הבימה, מטה אצלו ברכו רב לברכות, ועונה אמן בכונה ובשמחה.

באותה שעה היו פניו דומות לפניו של אדם שזה ימים מספר לא בא אכיל לפניו, והוא משביע בהשתוקקות את נפשו הרעבה... (שם עמוד 177).

גנבת אותי

על שלחנו של ר' זלמן היו מסבים בכל

שבת אורחים רבים. לארף כל הסעודה היו שפתותיו נוטפות מור משפע דברי תורה וחסידות שהיה משמיע לאזני אורחיו, כאשר על כלנה היה מאלפם בינה בחשיבות מצות עניית אמן. נוהג היה להקריא באזני אורחיו מאמרים יקרים מתוך הספרים הקדושים על אודות שגב גדלתה של עניית אמן.

בהיותו נאה דורש ונאה מקים, היה מקפיד שכל סועד וסועד יקדש בעצמו על הינו, כדי שיוזכה לענות אמן על כל הברכות הרבות. אפלו אם צבור האורחים היה גדול, לא היה מותר ר' זלמן על תשוקתו הרבה לעניית אמן והיה מוכן להמתין זמן רב כדי לחטף עוד ועוד אמנים, כשהוא מסביר לתמהים: "על מאה אלף דולר אי אפשר לותר בקלות..."

כאשר הגישו את הלפתן היה רבי זלמן מבקש בנעם מהאורחים שיאמרו את הברכה בקול, כדי שיוכל לענות אמן.

כאשר ראה פעם את אחד הסועדים כשהוא מברך במהירות ובשקט, נסער רבי זלמן והרעים עליו בקול לאמר - "למה גנבת אותי?!" הלה נבהל פהגן ולא ידע באיזו גנבה חושדהו רבי זלמן, עד שהסביר לו בכאב: "הלא ברכת את ברכתך בלחש, גנבת ממני אמן!" (שם עמוד 283. וראה באור הלכה' קלט ו) שהביא בשם 'ספר חסידים' (סי רנד) 'שהאומר ברכות בלחש הוי גוזל את המצוות'").

שוה לחיות עבור זה

כאשר הלך רבי זלמן לבקר את אחותו שהיתה שרויה במצב סעודי קשה וסבלה יסורים, שאלה אותו: "עד מתי אצטרף להתיסר?" השיב לה רבי זלמן: "האינך יודעת איזו מתנה גדולה היא כל רגע של חיים? התבונני נא, הלא ברגע אחד יכולה את להספיק עוד ברכה, עוד אמן, עוד מצוה. שוה לחיות רק עבור זה! זה משתלם!" (שם עמ' 464).

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב אלול תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 6:44 תל-אביב: 7:00 חיפה: 6:52 מוצאי שבת: ירושלים: 7:57 תל-אביב: 8:00 חיפה: 8:00 ר"ת: 8:36

פרשת שופטים

איסור שוחד

"אינני עומד לרכישה"...

מעשה בסוחרי יערות גדולים בפולין שהזמינו את הגאון רבי מאיר דן פלוצקי זצ"ל לבוררות בדין תורה שהיה ביניהם. ואולם אחר מספר ישיבות ודיונים, חזר בו אחד הצדדים מהסכמתו להתדיין בפניו.

אעפ"כ הביע בעל דינו נכונות לשלם לרבי מאיר פלוצקי שכר טרחתו חנם. כשהוא לוחש לעוזר שלידו: "את לבו ומוחו של הרב כדאי לרכוש, זה ישתלם".

אזנו של רבי מאיר קלטה את הדברים וסרב לאיש: "אינני עומד לרכישה" - אמר. הבין הלה כי נכשל בלשונו וחזר בו וביקש סליחה, והציע לרב רק סכום קטן יחסית. בטענו שהרי הרב הוציא מכספו לדמי הנסיעה ולשכירות אכסניה, הלא שורת הדין מחייבת לפצותו בעד כל זה...

אולם רבי מאיר נשאר בסירובו: "בכל רובל ורובל שלך יש מספר קופיקות של שוחד". ולא הועילו לעשיר כל התנצלויותיו.

מרכיצי תורה מעולם החסידות

"שמא תהא דעתי נוטה"...

פעם באו לפני הגאון רבי יוסף באב"ד זצ"ל (בעל המנחת חינוך) שני אנשים לדין תורה אחד מהם, תוך כדי הצעת טענותיו, סיפר ואמר: "אני עוד הייתי מכיר את אביו של רבינו, שהיה מסדר קידושין שלי בחתונתי".

מששמע רבי יוסף כן, פנה אל בעל הדין שכנגדו ושאלו: "גם אצל מר היה אבי מסדר קידושין?"

השיב הלה בשלילה. "אם כן" - נענה שוב הרב - "הריני פסול לדון את דינכם, שמא תהא דעתי נוטה יותר לבעל דין זה שהיה ידיד בית אבא. הן כך מצינו אצל משה רבינו שלא הזדקק לדון את דינם של בנות צלפחד אחרי שאמרו לו: "אבינו... הוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קורח"...

ממענה"נ - פנחס

להיות נקי מכל נגיעה של שוחד בבואו לחרוץ דין על זולתו!

נלמד מהפסוק: "ולא תקח שוחד כי השוחד יעור עיני חכמים" (פרק טז-יט)

וכתב רש"י: "משקיבל שוחד ממנו אי אפשר שלא יטה את לבבו אצלו להפך בזכותו". ובגמרא (כתובות קה): מביאים חז"ל מספר דוגמאות כיצד נזהרו חז"ל מכל נגיעה של שוחד, אף שוחד דברים.

מהפסוק "כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" אנו לומדים כי בכוחו של השוחד לגרום לשתי תוצאות קשות: א) לעורר ראייתם הבהירה והנכונה של חכמים. ב) "לסלף דברי צדיקים". מה פשרם של ב' ענינים אלו ומה ההבדל ביניהם?!

ביאר המהרש"א פשוטם של דברים: יש דיון שדן את הבעלי דין עפ"י ראייתו, שהוא עצמו ראה את המעשה הנידון, ואינו זקוק איפוא לעדים שיעידו בפניו. לעומתו יש דיון הזקוק לשמיעת העדות, ורק עפ"י הדברים ששמע מהעדים, דן הוא את בעלי הדין.

על שני סוגי דיינים אלו מלמד הכתוב. על סוג הדיין הראשון נאמר "יעור עיני חכמים". כי השוחד שמקבל גורם לעוות את ראייתו כאילו לא ראה את המעשה כפי שהיה ואזי מחייב את הזכאי. ואילו על סוג הדיין השני שדן עפ"י דברי העדים נאמר "יסלף דברי צדיקים", כי השוחד שמקבל גורם לו לסלף את דברי העדים שמעידים בצדק, ועל ידי כן מחייב את הזכאי.

אמרו חז"ל (עין סנהדרין כא): "מפני מה לא נתגלו טעמי תורה? שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן ונכשל בהם גדול העולם. כתיב: "לא ירבה לו נשים", אמר שלמה אני ארבה ולא אסור.

ולכאורה תמוה: הרי בפסוק שבפרשה העוסק בשוחד נאמר בו בפירוש הטעם, למה אסור לקחת שוחד, ואם כן, מדוע כאן נתגלה טעם התורה?!

אלא ביארו המפרשים שאין דין זה כדין שאר המקומות, כי מפני מה בשאר מקומות לא נתגלו טעמי תורה, שלא יבוא אדם ויאמר אני יעשה ולא יכשל. אך בדין שוחד מגלה לנו התורה שיש בכוחו לעורר עיני חכמים עד כי גם החכמים לא יוכלו להכריע ולומר, ניקח שוחד ולא נכשל, כי זאת מנין להם שלא יכשלו, הרי השוחד מעורר את עיניהם.

השל"ה הק' כתב: מאוד מאוד הזהירו רבותינו ז"ל על שוחד, ואפילו שוחד דברים. ואפילו שירות קטן וכמו שהובא בטור חו"מ איך שראוי אדם להתרחק ולהתלבש במדת חסידות ובפרישות בדבר זה ואשרי אנוש יעשה זאת. כי ברגע אחד נכנס בו קירוב הדעת ומטה משפט דהיינו שמהפך בזכויותיו ביותר....

להאמין שהוראת חכמי התורה הם אמת לאמיתה ולעשות בהוראתם!

נלמד מהפסוק: "על פי התורה אשר ירוך... תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (פרק יז-יא)

וכתב רש"י (מהספרי): אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. וכל שכן כשאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל. והחינוך (מצוה תצו) כתב: "ובכל דור ודור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקיבלו דבריהם (של החכמים הקדמונים) ושתו מיס מספריהם, ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עומק מליהם ופליאות דעותיהם. ועם ההסכמה הזאת, נכוון אל דרך האמת בידעת התורה. וזולת זה, אם נתפתה אחר מחשבותינו ועניות דעתינו - לא נצלח לכל. ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה, אמרו חז"ל לא תסור מן הדבר וגו' אפילו יאמר לך על ימין שהוא שמאל - לא תסור ממצותם.

כוחם של חכמים להכריע, גם בדור האחרון, מתוך רוח הקודש שבקרבם, ולכן בזה חכם עדיף מנביא. דברים נוקבים בענין זה כתב הגה"צ רבי חיים מצאנז זצ"ל (בשו"ת דברי חיים יו"ד ח"ב סימן קח) וכה כתב:

"לא ידעתי מה ספק לכם שרוח הקודש שורה גם עתה על הראוי לו, אעפ"י שבטלה הנבואה מן הנביאים הלא בפירוש איתא בגמרא (ב"ב יב:) מיום שחרב בית המקדש אעפ"י שניטלה מן הנביאים, מן החכמים לא ניטלה. הרי שגם אחר החורבן, רוח נבואה שורה על הראויים לכך, היינו רוח הקודש דחכמה.

וביאר זאת עפ"י דברי הראשונים שכתבו: אעפ"י שניטלה נבואה מן הנביאים שהוא המראה והחזון, נבואת חכמים שהיא בדרך חכמה לא ניטלה, אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם, וניתנה לחכמים פירושו, שישגו בשכלם דברים הרבה שאין כח בשכל הטבע להשיגם, וכחם עדיף מנביא, היינו מאותו נביא שיש לו כח לראות עתידות, ואין לו דרכי הנבואה שהם מצד החכמה שורה שכינה עליו.

בספר חוט המשולש מובא על החתם סופר שעפ"י רוב היה משיב מיד, עוד באותו יום, על שאלות שהגיעו לפניו. פעם שאל אותו בנו, **בעל הכתב סופר**, היאך מרהיב עוז בנפשו להורות "חיצים" למרחוק, כחיצים ביד גיבור, ולהשיב לשואלים דבר ה' מיד בבוא השאלה לידו, ואפילו בשאלות חמורות, ואינו ירא שמא בחפזון יחטיא המטרה?

והשיב לו החת"ס תשובה מאלפת: ידעתי בני ידעתי כי לא דבר קטן הוא ושמעתתא בעי צילותא. אבל דע בני כי בכל דור ודור העמיד ה' איש על העדה אשר יצא לפניהם, להאיר להם הדרך להשיב על שאלותיהם ולהתיר הספקות שלהם, ויען כי רובם ככולם שואלים דבר ה' מפי, נראה בעליל כי מן השמים מסכימים על זה, וב"ה למדתי כל הצורך וכוונתי בלתי לה' לבדו ולא זולתו. על כן אינני חושד להקב"ה שיכשילני ח"ו, ובודאי יסכים להוראתי, ואף אם הראיה לפעמים אינו אמת, מכל מקום הדין אמת הוא.

בדרך היסוד הזה ומהנימוק האמור, סירב הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל להתערב בעניני הישיבה בחיי חיותם של ראשי הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל והגרי"ד פוברסקי זצ"ל. אף שבאו לבקש הכרעתו. כי סבר שכל דבר שאינו נמצא בתחום אחריותו של האדם, חסרה לו הסייעתא דשמיא להכריע בצורה הנכונה, וכאשר ראשי הישיבה האלו הם האחראים, ממילא הס"ד נתונה בידם להכריע בכל עניני הישיבה.

והביא רבי גרשון דוגמא לכך מהגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש ווינדנפלד זצ"ל שבחז"ל היה פוסק הלכות חמורות, אך כשהגיע לארץ ישראל חדל מלפסוק, ושאלוהו מה נשתנה? והשיב: "בחז"ל הייתי הפוסק היחידי, לכן היתה לי סיעתא דשמיא להכריע, אבל פה בארץ יש עוד פוסקים ומי יאמר שדוקא לי תהיה הס"ד להכריע".

לפיכך, רק לאחר סילוקם של ראשי הישיבה, נטל רבי גרשון על עצמו את כל עול הישיבה [וכן לאחר פטירתם של גדולי ישראל הגרא"ל שטינמן זצ"ל והגרי"ח קניבסקי זצ"ל קיבל את עול הנהגת עולם התורה] וכל דבר קטן כגדול יביאון אליו.

על פי אשר ירוך...

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל היה מקבל ומדייק כל מילה מרבו הגרי"ל דיסקין זצ"ל ומקבל הוראותיו באמונה תמימה ומחלטת. הוא היה אומר: "כל מה שיכולים לדייק מדבריו הוא הלכתא!"

פעם חלה רבי יוסף חיים במחלה קשה והרופאים אסרו עליו לצום ביום כיפור. שלח לשאול את פי הגרי"ל ונענה שאם יקפיד לשכב מסיום סעודה מפסקת ועד סוף היום הקדוש מובטח לו שהתענית לא תזיקנו.

שמר רבי יוסף חיים על התנאי בקפדנות, ושכב במיטתו מסיום הסעודה המפסקת. במיטתו התפלל ערבית ושחרית, מוסף מנחה ונעילה. בסיום תפלת נעילה, עם צאת הכוכבים, בעודו בתענית, קם ממיטתו ועלה לבית הכנסת לתפלת ערבית.

לחדת בני ביתו אמר שאין כל חשש: הרי הרב אמר לשכב במיטה עד סוף היום ולא עד לסיום התענית. עם צאת הכוכבים עבר היום וכבר מובטח הוא שלא ינזק מחמת הצום. רשאי הוא איפוא לעלות לבית הכנסת לתפלת ערבית...

השרף מבריסק

"לא תסור ימין ושמאל..."

תלמידיו הנאמנים של הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל ידעו שאין עושים צעד אחד מבלי להוועץ ברבם. ואם חלילה נעשה משהו בניגוד לרצונו, הרי שלא היו רואים בזה סימן ברכה. היו מן התלמידים שפחדו להמרות פיו. זה היה ממש מסוכן.

אמנם היה תלמיד אחד שלא התחשב ברצונו של רבי עזרא. הוא הרגיש זאת אך לא הגיב מאומה, כאילו אין הדבר נוגע לו, ואולם כאשר ניסה אותו תלמיד למשוך תלמידים אחרים לעשות מעשים בניגוד לרצונו של ראש הישיבה, והיה זה בנוכחותו, על זאת כבר לא הרשה לעצמו להבליג ולשתוק. הוא קם ויצא את אולם הישיבה באומר: "אם חכמה אין כאן - זיקנה אין כאן".

לא עברו ימים רבים ואותו תלמיד לקה באוזניו עד שהגיע לאובדן שמיעה רח"ל. התפלל רבי עזרא לרפואתו של התלמיד, וחזרה אליו השמיעה באופן חלקי.

המורה

הכרעת החכמים מעוצם גדלותם בתורה...

סיפר הגאון רבי בצלאל זילטי זצ"ל: פעם התעוררה בעיה גדולה בכשרות שנגעה לבתי המלון לקראת חג הפסח. התעורר חשש סבוך של חמץ. משהגיעה אלי השאלה, עיינת בכל המקומות בתורה להכריע בדבר ולא הצלחתי למצוא מקור לפתרון.

בצר לי התקשרתי לכל הפוסקים הנודעים ששבילי ההלכה נהירין להם. ולא היה מהם מי שימצא ראייה לנידון. וידוע שכדי לדמות דבר לדבר לא די בבקיות אלא נצרכת לכך גם למדנות מופלגת ועיון מעמיק.

פנית להגרי"ש אלישיב זצ"ל ושטחתי בפניו את הבעיה המורכבת שעדיין לא נמצא לה פתרון. והנה מיד על אתר הכריע להיתר. שאלתי בתדהמה מנין לרבינו להכריע כך? הוציא הרב אלישיב מסכת חולין מהארון וישב עמי במשך זמן ניכר ולמד עמי חצי עמוד גמרא, עם כל ההסברים בסוגיה ומתוך עומק הסוגיא יצא פסק ברור ונהיר.

הפטיר הרב זילטי: "את הדרך הזה במסכת חולין למדתי וחרתי בעבר יותר ממאה פעמים ולא חשבתי לרגע שמשם תצא הוראה בהירה שכזו..."

הלמות עמלים

לנהוג בשפלות ובענוה עם הזולת ולא בהתנשאות וגאווה!

נלמד מהפסוק: "לבלתי רום לבבו מאחיו" (פרק יז-ב)

וכתב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ג-לד): הוזהרנו בזה, להסיר מנפשינו מדת הגאווה ושלא יתגאה הגדול על הקטן, ואפילו המלך לא ירום לבבו מאחיו, וכי ישתר עליהם גם השתרר בהנהגותיו. אך יהיה שפל רוח. והגאווה מן העבירות החמורות המאבדות ומכלות הנפש שנאמר (משלי טז-ה) "תועבת ה' כל גבה לב" והרמב"ן ז"ל כתב: נרמז מכאן איסור הגיאות, כי הכתוב ימנע המלך מגאווה ורוממות הלב, וכל שכן האחרים שאין ראויים לכך, כי בראוי להתרומם ולהתגדל יזהירו להיות לבבו שפל מכל אחיו הקטנים ממנו, כי הגאווה מגונה ונמאסת אצל האלוקים אפילו במלך. עכ"ל.

מסופר בגמרא (סנהדרין יא.): פעם אחת היו החכמים מסובים בעליה שביבנה וניתנה עליהם בת קול מן השמים: "יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך ונתנו חכמים את עיניהם בשמואל הקטן כאחד שראוי להשראת השכינה. וכשמת אמרו עליו: "הי חסיד הי עניו תלמידו של הלל".

ולכאורה: אם הוא היה אדם כה גדול, מדוע נקרא שמואל הקטן? אלא התשובה: משום שעם כל גדולתו היה מקטין עצמו, עד כדי כך בלט בענוותנותו, שנעשה חלק בלתי נפרד משמו. זוהי הסיבה שראוי שתשרה עליו שכינה. וכדאיתא בגמרא (נדרים לח.) "אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גיבור... ועניו". ואמרו חז"ל (תמיד לב): כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו שנאמר "קומי רוני בלילה".

ויש להבין: מה מעלה מיוחדת יש בעוסק בתורה בלילה יותר משאר שעות היממה? וביאר המשך חכמה (בפ' ויקרא) "דהכונה של לימוד בלילה, הוא שלומד בעת אפל, לא לכבוד רק בסתר, בצניעה, בעת הדחק".

לעומת זאת על בעל גאווה דורשים חז"ל "אין אני והוא יכולים לדור בעולם" כנאמר "גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל" והיינו שאין השכינה יכולה לשרות עם בעל גאווה.

והיה אומר כ"ק אדמור מקלויזנבורג (בספרו שפע חיים) שצדיקי אמת שהיו כל ימיהם בשפלות, זכו למדריגה אמיתית של ענוה, שלא היו צריכים ללמוד בספר **ראשית חכמה** כדי לזכות למדריגת ענוה, אלא כ"כ היו פחותים ושפלים בעיני עצמם עד שהיו צריכים להתאמץ למצוא זכות לעצמם... ובזה נראה הטעם לאותם **תלמידי הבעש"ט** שלא עלו לארץ הקודש, משום שהאמינו בעצמם שאין הם ראויים לקדושת הארץ.

עניו מאוד מכל אדם...

בדור האחרון זכינו לראות דוגמא חיה של עניו אמיתי, [כהגדרתו של החובת הלבבות שעניו הוא זה ששויים בעיניו השבח והגנות], בדמותו של הגאון **רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל** לאורך כל מאה שנות חייו.

כבר לפני כשבעים שנה אמר עליו החזון איש שהוא "בעל מוס" משום שאין לו יצר הרע לגאווה אפילו לא שמינית שבשמינית. וסיפרו בנו ששאלו את אביהם על כך ותגובתו היתה: "מאז ועד היום כבר נרפאתי ממום זה..."

סיפר תלמידו **רבי יהושע מישקובסקי שליט"א**: "כשרבי גרשון התארס ביקשו ממנו לומר דבר תורה כנהוג, הוא אמר ווארט קטן על חידושי הרש"ש בענין שלמד אז, אף שנחשב כאחד מבחירי התלמידים, ומבחינת הישיבה השידוך היה חשוב ומיוחס הן מצד אביו (רב רמת השרון) והן מצד חמיו (רב פרדס חנה) והאירוע היה אמור להיות "חלון הראווה" של ישיבת פוניבז' בו השתתפו רבנים רבים מכל האזור. על כן, **הרב מפוניבז'** ראש הישיבה, כעס מאוד על כך שבמקום להרשים את הנאספים בפלפול "רב מערכת" כראוי למופלג כמוהו, הסתפק באיזשהו דיוק קטן ברש"ש.

"לאחר שנים כשנתפרסם המעשה בישיבה, שאלתי את רבי גרשון אם כך היה מעשה, ואישר זאת. הוספתי ושאלתי למה באמת הרב לא אמר מערכה יפה, שהיה חשוב גם בשביל הישיבה? רבי גרשון השיב לי בטבעיות ובפשטותו האופיינית לו: "אבל באמת לא היה לי מה לומר!" כך פשוט וישר ללא חשבונות מה יגידו.

ובמקום של גדולותו העצומה בתורה, שם אתה מוצא ענוותנותו. סיפר הגאון **רבי יהודה עדס שליט"א** ממה שראה בישיבה לפני ששים שנה **שרבינו הגרא"מ שד"צ זצ"ל** לא היה אומר שיעור לפני שהיה אומר את השיעור לרבי גרשון כדי שיגיד לו האם הדברים ישרים... וכך גם הפציר בו מספר פעמים שיצטרף כאחד מן המניין למועצת גדולי התורה וסירב בכל תוקף.

פעם נסע רבי גרשון עם תלמידו ברכב, לחתונת תלמיד מהישיבה. התלמיד ברכב התקשר לבחור מהישיבה ששמו גרשון ושאל בטלפון: "הלו, גרשון, היכן מתקיימת החתונה של פלוני?" רבי גרשון הגיב מיד: "אני לא יודע איפה החתונה"... הוא בענוותנותו היה בטוח שהתלמיד שקרא "גרשון" ללא תארים התכוון אליו... התלמיד מיד התנצל, ורבי גרשון לא הבין על מה ההתנצלות. מה יש שפעם אחת קראו לו ללא תואר...

וכך גם אירע פעם בישיבה שאחד התלמידים סימן בתנועת ידו לחברו שיגש אליו. בדיוק רבי גרשון עמד שם ומיד ניגש לתלמיד כי חשב שהתלמיד מסמן לו בידו שיגש אליו. לא עלה בדעתו שאם בחור צעיר מסמן תנועת יד כזאת, בוודאי לא התכוון אליו...

כי על כן, רבי גרשון ברח כל כך ממושג של כבוד, עד שהכבוד שהיה ראוי לו, לא הצליח להשיגו כל ימיו. ורק ביום פטירתו כשאפסו כוחותיו ונעצרה בריחתו "תפס" אותו הכבוד והשיגו, כאשר כל העולם עמד ביום זה נדהם ונרעש מפירסום תמונה אחת של כתיבת מראה מקומות לשיעור, על ידי רבי גרשון, בחדר טיפול נמרץ, בנשימות האחרונות של חייו... מה שלא זכור כדבר הזה בתולדות גדולי ישראל... ואידך זיל גמור.

איסור הסגת גבול

שלא לקפח פרנסתו של חברו ולא לרדת לאומנותו!

נלמד מהפסוק: "לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים" (פרק יט-יד)

מכאן למדו חז"ל על האיסור להסיט סימון חלוקת הקרקע לתוך שדה חברו למען הרחיב את שלו. עם זאת קראו חז"ל בשם "הסגת גבול" גם לכל מה שמחסר לחברו ע"י קיפוח פרנסתו כפי המבואר בגמרא (קידושין נט.). נכלל בזה (לדעת חז"ל בספרי) גם האיסור להחליף דברי חכם אחד ולאומרם בשם חכם אחר, וכן האיסור לומר דבר שלא בשם אומרו כאזהרת חז"ל (מדרש תנחומא - במדבר): כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עליו הכתוב אומר "לא תגזול דל כי דל הוא"...

כתב השל"ה הק"י: כל האומר חידוש שראה בספר או שמע ואינו מזכיר בזה שם אומרם, הרי זה חמור יותר מגזילת ממון כי נפש הוא חובל, היינו הנשמה, כי נשמות ישראל והתורה אחת הן.

לדעת המהר"ם שיק (ור"ד קנו) הכותב חידושי תורה שאינם שלו, ולא כותבם בשם בעליו, עובר על "מדבר שקר תרחק", משום שגונב בזה דעת הבריות הסוברים שהוא בעל הרעיון ומכבדים אותו בשל כך.

שלא לרדת לאומנות חברו...

פעם הוצע לגאון רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל להיות דיין בפתח תקוה. פנה לרבו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שהסכים לכך בהתלהבות, וציידו בהמלצה חמה גדושה בתארים מופלגים. הגיע רבי שמואל אהרן לראיון אצל רב העיר הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל.

התפעל רבי ראובן מהקף הידיעות וישרות הסברא ומסקנת ההלכה של רבי שמואל אהרן, ואשר הצטרפותו לסגל הדיינים. משרה שהייתה מפרנסת אותו בכבוד וברוח.

אך אז נודע לרבי שמואל אהרן שגם חתנו של רבו, רבי איסר זלמן מלצר, הגיש מועמדות לתפקיד. התפעל מאוד ממדותיו של רבו שלא רמז לו על כך מאומה. ואדרבה, עודדו להתמודד על המשרה ואף ציידו בהמלצה נלהבת.

מיד הסיר רבי שמואל אהרן את מועמדותו שלא יהיה חלילה כעני המהפך בחררה ויורד לאומנותו של חברו ומסיג גבולו.

מעילו של שמואל

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הפטנט עובד! / סיפור שנים עשר למבצע הסיפורים

המצב הציק לי ביותר - משלוש סיבות:

- 1) שניהם היו מחברי הקרובים ביותר.
  - 2) תודעתי שהחלה להשתנות באותה תקופה לצד הטוב והחיובי, כבר לא יכלה להכיל את השיח השלילי הלאה.
  - 3) גיליתי זה מכבר שלשני החבר'ה הללו יש זיקה חיובית ליהדות, למי יותר ולמי פחות - אז לא חבל!?
- אבל מה יכולתי לעשות בנדון!**

* * *

באחת החופשות מהצבא, השתתפתי בשיעורו של הרב עמרסי והוא סיפר בצורה נפלאה כיצד פעל אהרן הכהן להשכין שלום בין איש-לרעהו. הלך לפלוני ואמר לו מילה טובה בשם אלמוני, ובמקביל הלך לאלמוני וזרק לו מילה טובה בשם פלוני.

כאמור, באותה תקופה קיבלתי כל דבר כפשוטו, באמונה תמימה, ומיהרתי ליישם אותו למעשה. אז איך שחזרתי מהחופשה ניגשתי אל הראשון ושאלתי ישירות: 'תגידי; מה יש לך נגד פלוני? והתשובה (שימו לב; הפתעה!) 'האמת!! שום דבר'.

'אתה יודעי' המשכתי 'פלוני דווקא אמר עליך שאתה ת-ו-ת-ח-! (זו הייתה השפה בצבא, אם הייתי אומר לו שפלוני אמר עליך שאתה צ-ד-ד-י-ק הוא היה מגחך...)

- 'באמת!! האמת שגם הוא תותח!'
אני את שלי עשיתי.

חלפה תקופה. בינתיים השתחררתי לאזרחות, ויום אחד מספר לי חבר: 'אתה לא יודע מה הולך עם פלוני ואלמוני! הם חברים טובים ולא זזים רגע, האחד בלי השני!'

* * *

כעת, כאשר אני כותב את זה עולה בדעתי שלמעשה זה לא אמור להפתיע: כל המציאות של העולם והטבע נבראה על פי התורה ('איסתכל באורייתא וברא עלמא') אז אם בתורה מופיע "פטנט" כלשהו, חזקה שהוא יעבוד...

בכל מקרה אני מאחל לעצמי לשוב ולחיות את דבר-השם באמונה תמימה, כפי שהתעוררתי לזה באותה תקופה!...

לפני שנים, כאשר הייתי לקראת סוף שרותי הצבאי, החל הקדוש ברוך הוא לקרבני לעבודתו. זכיתי אז להתחבר בצילו של מו"ר הרב ינון עמרסי שליט"א, ממנו ראיתי ולמדתי כיצד התורה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום!

הייתי אז, כמו רבים בתחילת דרכם ביהדות, ללא "מסננות" וללא "פלפולים" (עם היתרונות והחסרונות שבדבר...) קיבלתי כל דבר כפשוטו, וממש יישמתי את הוראתו הידועה של הרמב"ן "לקום מן הספר" וליישם את הנלמד הלכה-למעשה בהזדמנות הראשונה...

כאמור, הייתי אז עדיין בצבא. היינו צוות-פיקודי, ובינינו התנהלו יחסי גומלין מקצועיים וחברתיים המכילים הרבה לשון-הרע, הלבנת פנים ברבים, ועוד ועוד כמנהג המקום הזה... אשריהם ואשרי חלקם של הקוראים אשר לא נחשפו לשפת הביבים ולשאר המאפיינים השליליים המצויים בצבא ואצל רוב האוכלוסייה אשר איננה מודעת להלכה ולמוסר היהודי. אין לכם מושג ממה ניצלתי:

אגב, ידועים דברי חז"ל שלעתיד לבוא יתבעו את הנחש על כך שהוא מזיק לאנשים ללא תועלת והנאה. יטען הנחש: ואיזו הנאה יש לבעל הלשון? וראיתי מבארים (עלון עונג שבת, גליון 760) שבאופן טבעי היה לשון-הרע אמור לגרום לכל אדם לתחושת מיאוס וסלידה. זה פשוט מגעיל! אלא שכח הטומאה העוצמתי שמונח בעבירה, הוא זה שמעניק כביכול ללשון-הרע טעם ומתיקות.

וכאן אני מרגיש צורך לעצור ולהצביע על נקודה עצומה: מי שנולד לתוך עולם של פסולת, חי יונק ונושם פסולת, הרי זה בגדר נס ועל-טבעי שהוא מסוגל להיחלץ מסגנון חיים זה. ולא עוד, אלא שבחסדי השי"ת אתה מבחין כיצד זה שמתעורר לנתק עצמו ממערכת זו, מתאזר במוכנות, בהקרבה, בקרבה, ברצון ואף בקנאות - גם אצל מי שבעיניך עושה רושם של כזה שמנותק.

* * *

נחזור לסיפור: בין אנשי הצוות שלנו היו שניים, צמד-לא-חמד. ביניהם התנהלה מסכת ארוכה וקבועה של "התכסחות", "ירידות" ו"עקיצות". המצב השלילי הזה היה כל-כך חזק ומובנה, עד שפעמים רבות זמן ניכר מכל השיח הקבוצתי היה מוקדש למשחק "פינג-פונג-מילולי" שהתנהל בין השניים.

הזוכה השנים-עשר: החפץ בעילום שמו - מירושלים

הזוכה הוא הזוכה השנים עשר במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרת על מדות טובות שאידע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

תשעה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
  - 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
  - 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
  - 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
  - 5) למותר לציין כי על שולח הסיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".
- בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.**

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת שופטים תשפ"ג | גליון משוחרר בחלקו

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

מזל טוב... סליקא לה מסכת גיטין...

אכן מגיע לנו מזל טוב... בפאתי בין הזמנים זוכים אנו לסיים את מסכת גיטין שהתחלנו אותה בדיוק לפני ג' חודשים לקראת חג השבועות... וכעת מסיימים אנו את המסכת המתוקה והלא כ"כ קלה... והנה... כעת זוכים אנו לפתוח את חודש אלול במסכת קידושין!!!

יש קשר מובהק בין מסכת קידושין וחודש אלול!!! כל עניינו של חודש אלול זה מזל בתולה העומדת להינשא... "וארשתין לי לעולם..." יש לציין שאמנם חודש **תשרי** הוא כבר פחות קשור לקידושין, כי אם כבר, חודש תשרי יותר מבטא נישואין... כל העניין של חג הסוכות זה חופה דציאל דמהימנותא... אבל החודש אחד לפני כן!!! חודש אלול ? ! ?
הוא החודש שמייצג את השלב אחד לפני הנישואין!!! את חודש הקידושין! זה החודש שמייצג את אותה (מזל) בתולה ש'**נותנין לה שנים עשר חודש** משתבעה בעלה לינשא כדי לפרנס את עצמה" (זה שיעור הזמן שנותנים לכלה להתארגן בין הקידושין לנישואין) ולכן חודש אלול שהוא החודש השנים עשר במעגל השנה... הוא החודש שמייצג את הגדרת הביניים שנקראת קידושין!!! (בין פנויה לנישואה) והנה... בהשגחה פרטית מיוחדת אנחנו מתחילים מסכת קידושין סמוך ונראה לחודש אלול... ואגב: מעניין לציין שב'חובות' של מרן ר' חיים קנייבסקי זצוק"ל, מסכת קידושין תמיד יצאה באלול... בני הבית ידעו שברגע שר' חיים מתחיל קידושין סימן שהדגים שבים רועדים והנרות דולקים והמטות מוצעות, ואנשים נכנסים ואומרים, קדוש אלול- פלוני נתקדשה... (מי שלמד סוף גיטין, מכיר עכ"פ חלק מהציטוט הזה) אז הנה... מתחילים מסכת קידושין בשעטו"מ... קדימה יוצאים לדרך... וכדרכנו בקודש... לקראת כל מסכת אנחנו מנסים יחד לבצע טיסה קצרה בשמי המסכת... לקבל מפה כללית לאן פנינו מועדות... מה הנושאים של המסכת ומה הם תחנות היציאה והמחלפים שניתן להשתלב בהם מחדש לאורך המסכת...

אז ככה: דבר ראשון: חשוב שתדע... שבגגדול מסכת קידושין היא יותר קלה ממסכת גיטין, ובעיקר יותר שמחה ממסכת גיטין!! ס"ס גיטין זה גט... ותמיד יותר נחמד לפגוש קול מצהלות חתנים מאשר לפגוש את הקולות הצורמים של הבעל שמבטל גט דמתכווין לצרעה... (אם כי מי שלומד דוך און דוך לא פוגש לא גיטין ולא קידושין אלא רק הגדרות של שליחות וכדו') אבל זה לא רק זה, באופן כללי מסכת קידושין היא יותר קלה...

וכעת נתחיל עם הסריקה מלמעלה... מוכנים להמראה?? ובכן: במסכת קידושין יש 81 דפים!!! ורק לשבר את האוזן: מתוך 81 דפים, יש רק 30 דפים שעוסקים בפועל בעצם העניין של הלכות **קידושין!!!** בקיצור: רק שליש מהמסכת עוסק בשם של המסכת עצמו (כמו שמצינו בכמה וכמה מסכתות בש"ס) עוד שליש מהמסכת זה זליגה פתאומית בדף י"ד שהמשנה מתחילה לדבר על נושאים אחרים, ואז יש שלושים דפים נוספים של סוגיות אחרות לגמרי בש"ס... סוגיות מגוונות מאוד חוצי כל סדרי הש"ס ומקצועותיה... (בפרט זה, יש מכה משותף בין גיטין לקידושין, שגם בגיטין יש באמצע הלכות גיטין, הפסקה של שלושים דפים שעוסקים בסוגיות אחרים לגמרי... ועוד מכה משותף מעניין, שגם בגיטין וגם בקידושין, נתח נכבד מהסוגיות עוסקות בהלכות עבדים, ס"ס בסידור מדפים של קניינים יש איזשהו קשר בין קנייני גיטין וקידושין לקנייני עבדים... בא לא נקרא לזה קשר כמו שזה המקום לעסוק בזה...) ואז יש עוד 20 דפים אחרונים שעוסקים לא ממש בנושא של קידושין... אלא בנושא של איסורי ביאה!!!

מה ההבדל בין קידושין לאיסורי ביאה?? אז לשבר את האוזן: אם נדבר בשפראך של הי"ד החזקה לרמב"ם... אז עניין הקידושין נמצא בהלכות אישות ברמב"ם "נשים"!! ואילו הלכות איסורי ביאה זה ברמב"ם קדושה.. (ספר קדושה לרמב"ם זה יותר יורה דעה מאשר סדר אבן העזר) ובכן: כל איסורי חיתון, כמו עמוני ומואבי, ממזר שתוקי אסופי, גבעוני, וכמובן גם איסורי כהונה, גרושה חללה זונה... בקיצור: פרק עשרה יוחסין שכשמו כן הוא, עוסק דיני היחוס היהודי!! עם מי מותר להתחתן ועם מי אסור... זה החלק השלישי והאחרון של המסכת... לסיכום: 30 דפים קידושין!! 20 דפים כל התורה כולה, 20 דפים איסורי ביאה... כעת ניגש לסקירה מקרוב... איפה זה בשטח...

ובכן: בסייעתא דשמיא ובשעטו"מ ביום שלישי הנוכחי!! כ"ח באב... אנחנו מיד נכנסים בסערה לקידושין!! יש לנו כעת את ה-12 דפים הראשונים שהם על טהרת קידושין!! נטו קידושין... מומלץ להיכנס עם כל המרץ... הגישמאקע גמ'... כידוע: שמסכת קידושין מסוגלת לבשורות טובות בשידוכים... אז בא נסכם: בשבועיים הקרובים!! מיום שלישי כ"ח באב, ועד יום ראשון י' באלול... אנחנו נכנסים לשגרת מזל בתולה!! שגרה של חגיגות הקידושין... זה ממש השגחה פרטית... אין לך התחלה טובה ונפלאה לריענון של 'אני לדודי ודודי לי', כמו מתיקות ועריבות טוב התורה בלימוד מסכת קידושין בלי דילוגים ובלי חולמניות...

ככה... בשלב הזה ראש השנה עדיין קצת... קצת רחוק... כעת אנחנו עדיין לא כ"כ מדברים על יום הדין... אנחנו יותר מתמקדים באלול!!! אנחנו כעת עוסקים במזל בתולה... בקידושין... נטו אני לדודי... **ואז!!! הגיע י' באלול... העסק קצת מתחיל להתחמם...**

סו"ס יום הדין מתקרבו!!! יום הרת עולם הולך ומתקרבו... היום שיעמיד במשפט כל יצורי עולמים מתחיל לנשוף בעורף... ואני אנא אני בא... אז הנה!!! כעת מתחילים לשרי: **אם כנינים!!! אם כעבדים!!!**

ההמשך בעמוד 2-3 בגיליון זה...

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

**נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!**

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (סעיף 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 45

חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

תודה מראש!!!

מזל טוב... סליקא לה

מסכת גיטין...

(המשך-) וממש ממש בהשגחה פרטית... בדף י"ד אנחנו פתאום חותכים בפתאומיות בענייני דקידושין ואנחנו מסתערים על שתי סוגיות שנושקות (כמעט) אחת לשניה... **ובכן: מה הם שתי הסוגיות המדוברות??**

אז ככה: ביום ראשון י' באלול, מתחילים סוגיית **"אם כעבדים"!!!**

הסוגיה דעבדים המיתולוגית זה בקידושין מדף י"ד עד דף כ"ו... כלומר: מ"י באלול עד כ"ב אלול. אנחנו תופסים באומנות "הנה כעניי עבדים אל יד אדוניהם כן עניינו אל ה' אלוקינו עד שיחננו" בתפילה... אנחנו כעת עוסקים בסוגיית עבדים... (כאן חשוב להדגיש: סוגיית עבדים בניגוד לגיטין וקידושין, מדובר בגופי תורה משמעותיים ביותר, יש עשרות פסוקים בתורה שעוסקות בעניין עבדים, החל מעבר עברי, ונרצע, ואמא העבריה, והענק תעניק, ועד כנעני, אם זה בפרשת משפטים, בה, וגם בראה למי שזכר, משא"כ גיטין וקידושין ביחד זה שנים או שלושה פסוקים אולי!! אז מומלץ ללמוד סוגיית עבדים ברצינות ולו מדין' חומש עם פירושי רש"י... לדעת להבחין בין דיני עבד לאמה, בין עבד עברי לכנעני, בין נמכר מעצמו למכר בב"ד... כי מי שלא יודע את זה... זה לא בורות בגמ', זה בורות בספר תורה של היהודים... ובנינו... עד שלא למדתי סוגיה דעבדים קידושין זה... זה מה שהיה...)

ואז מגיע כ"ב באלול ליל שישי שלפני המוצ"ש הראשון של סליחות... כעת יש לנו פסק זמן קצר של ארבעה ימים בלבד שבימים אלו יש לנו סוגיות קצרות ומגוונות בנושא של קניינים (קנין משיכה, קנין אגב, וקנין חליפין) זהה אולי על משקל להפסיק בין תקיעות רשות לתקיעות חובה... כי... כי רק מגיע יום שני!! יום כ"ה באלול- יום בריאת העולם... והנה... כעת אנחנו עוברים מ-אם כעבדים---- ל-אם כבנים!!!

כעת מתחילה הסוגיה המפורסמת של כיבוד אב ואם... כל מי שאי פעם רצה ללמוד על כיבוד אב ואב, כולם כבר יודעים בעצימת עיניים שהכתובת היא קידושין כ"ט (ולחילופין סוגיית חינוך של אב לבנו...)

בקיצור: אחרי שהתחלנו עם "אם כעבדים"!!! כעת אנחנו מסיימים את השנה ומגיע לר"ה עם סימן טוב של "אם כבנים"!!! אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים... "כרחם אב על בנים ריחם ה' על יריאיו,

האמת היא: עושה טוב בלב להגיע לראש השנה עם הדגל של כיבוד אב ואם... אנחנו מנופפים עם הקלף שנקרא אבא!!! אם כי... זה... זה גם מחייב!!!!!! סו"ס אל תשכח שהשנה אין לנו שופר בר"ה... וברגע שאין קול שופר אז יש כל מיני קולות אחרים שצריכים להישמע, אם זה הקול של שמירת שבת שבחמתה אנחנו לא תוקעים, או במקביל!!!! בעיקר הקול גדול ולא יסף של עסק התורה... (שזה עיקר ה-1 פסוקים דשופרות העוסקים בקול שופר דקבלת התורה) ואם כעת בדף היומי בדיוק משמיעים קול תורה בסוגיה דכיבוד הורים... אז יש פה נקודה לחשבון הנפש מה קורה איתנו בכיבוד הורים... מה יש לנו להתחזק בנושא הזה... ובנינו מי לא צריך להתחזק בזה... מי מאיתנו

יכול לומר שהוא ממצה את עצמו בחמורה שבחמורות הזו... (האמת היא שמי שמאוד ירצה להיצמד לדפים... הרי עד ר"ה אנחנו כבר נאחז בסוגיה אחת אח"כ שמדבר על כבוד ת"ח שזה עוד נקודה לחשבון הנפש, אגב: מי שאוהב סימנים משמים... יש בהחלט מה להתרגש מעצם העובדה שהפעם היחידה שמוזכר שופר במסכת קידושין זה בדיוק בדף ל"ג שזה יוצא בדיוק ער"ה... ולתפארת המליצה... נוכל לומר והסיבה שזה מוזכר דווקא במילה האחרונה של הדף של ער"ה... כי בשנה זו הרי לא תוקעים בשופר... לכן זה לא נמצא בדף של ר"ה בעצמו, כדי שלא יהיה בבחינת "ילך אצל בקי ללמוד דף היומי ויעבירו ד' אמות ברה"ר... נו נו... תנוח דעתך... אנחנו מסתדרים גם בלי הסימנים האלו... גם אם ר"ה היה חל בפרק שור שנגח את הפרה ולא היה שם שום שופר ברקע... זה גם היה מספיק סיבה להיצמד לעסק התורה)

הלאה!!! בהשגחה פרטית מיוחדת יוצא לנו שמר"ה ואילך מתחילים סוגיות מרתקות ומעניינות ומגוונות ובעיקר סוגיות קלות ונקודתיות... (כלומר: כל דף זה סוגיה אחרת לגמרי מהדף הקודם... אין כמעט שום קשר בין דף ל"ד לדף ל"ו) ובנינו לבין עצמנו... בימי החגים זה דבר ממש מבורך!!! כי בירח האיתנים שהימים עמוסים בטרדות... כל יום והחוסר שגרה שלו... די קשה להתמקד ולהתרכז בסוגיה... יתכן שזה היה הדבר הכי נכון לעשות באותם ימים, לצלול בסוגיות הכי כבדות, אבל סו"ס יש את הרצוי ויש את המצוי... (לצורך העניין שנה שעברה, בימי עשרת ימי תשובה אחזנו בדף היומי בסוגיות הכי כבדות במסכת כתובות... אי שם בשומרת יבם שנפלו לה נכסים ובפרק הכותב, היה צריך להיות מאוד מונח בסוגיה בשביל להבין מה, למה... ומי נגד מי, ולא תמיד אנחנו פנוים לזה בימי האיתנים של עש"ת וערב חג) אז השנה בימים אלו מדובר בסוגיות מעניינות וקלות ששוות לכל נפש... ואין שום תירוצים!!! אפשר תמיד לפתוח את הדף ולהיכנס מיד לנושא... החל מסוגיה של מצות עשה שהזמן גרמא, וגם קצת איסור השחתת הזקן (זה תמרור בפ"ע שאולי לא לחינם אנחנו פוגשים אותו בדיוק בעש"ת... לא זיק לעשות בדק הבית בנושא הזה) ואז מגיע סוגיה קטנה במצוות התלויות בארץ... ואז אחרון אחרון חביב בסוגיה המאוד חשובה שהכי נוגעת לעש"ת שאותה צריך ללמוד בעיון עצום!!! את המשנה שאנחנו אומרים מידי בוקר: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן לעוה"ב... אז בקצרה ממש: מה הקשר בין המשנה הזו לעש"ת?? העניין הוא כך: אל תשכח שעש"ת נועד עבור הבינוניים!!! וכמעט כולנו בינוניים... והשאלה זועקת: הרי כדי להיות בינוני צריך להיות צלף מקצועי!!! כי בינוני זה הרי בדיוק באמצע לא פחות ולא יותר... אז איך?? איך כולנו מצליחים להיות כאלו צלפים?? למצא את עצמנו כל שנה מחדש בבבבבדיוק באמצע... על חודו של קול... איך?? **והתשובה בקיצור נמרץ היא:** שככה זה בכל דבר... גם הכוס קפה שלנו וגם המיזוג אויר שלנו הם בדיוק באמצע, לא מידי חם וגם לא קר... כך זה גם בעובר ושב... רוב האנשים לא בחובות וגם לא צוברים הכנסות, רק מה? 90% מהאנשים גומרים את החודש על השששקל... הכל בבבבדיוק באמצע!!! (ולא משנה כמה אתה מרויח) ואין זה קורה? איך גם הקפה וגם המזגן וגם העובר בשב, תמיד יוצא בדיוק ממוצע, לא קר ולא חם... לא רוחים ולא גרעונות... בדיוק באמצע??

התשובה פשוטה מאוד: זה לא קוסמות!! זה לא קורה מעצמו!!! מיישהו דואג למאזן אימה הזה... כמו שהגוף שלנו יודע לדרוש בקנאות את הטמפרטורה

המדויקת שמתאימה לו, כך בנפש שלנו, ישנם שתי כוחות מאוד מאוד מתואמים שהם כל הזמן בהתגוששות, והם כל הזמן בעמדת זינוק כדי לשמור על סטטוס קוו ומאזן אימה ביניהם... כשאתה קצת תופס חיזוק ושובר ימינה... היצר הרע נכנס לטראנס ודואג לבלום אותך... ואז אתה שובר שמאלה, והיצר הטוב מתקיף אותך ברפורמה של יסורי מצפון... ואז אתה שובר שוב ימינה, וכו' וכו'... (בדיוק כמו מאזן ההכנסות וההוצאות, שברגע שיש הכנסות אתה לוחץ על הדוושה ומתחיל לבזבז... וברגע שזה מתקרב למינוס יש כח אחר שבלום אותך) וככה נוצר מין מאזן כזה... שאני לא מעיז לצבור יותר מידי הכנסות רוחניות... כי היצר הרע ידאג לבזבזים ולעבירה שמכבה מצווה... וברגע שאני צונח יותר מידי למטה הכח הטוב שבי לא מוותר ומכניס בי מצפון והרהורי תשובה ותכל"ס כתוצאה מזה, במאזן הסופי של השנה... אנחנו מוצאים את עצמנו כל החיים מבוססים ומדשדשים ועומדים על אותו מקום... המקום שנקרא: מעמד הביניים!! ספרן של בינוניים!!! מה שנקרא לעמוד באותו מקום!! בוץ שנקרא בינוני... ומי שזה מפריע לו... מי שהיה רוצה לצאת במחאת הבינוניים... ד"י... אני רוצה לצאת ממעמד הביניים... אני רוצה להתחיל להתחיל לצבור פערים של הכנסות יותר מהוצאות ולהתחיל לצוף מעל המים, ולהתקדם לקראת העשירון הרוחני העליון... אוהו... זה חשוב לך?? זה מטריד אותך?? אתה באמת מעוניין יום אחד להיות מיליונר?

קדימה... כאן מגיע המשנה המפורסמת ומוסרת לנו קורס כלכלי רוחני, אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה... המשנה פה מונה רשימת השקעות ממוקדות!!! שהם ההשקעות היותר מומלצות איפה יש תשואה הכי גבוהה, שניתן להתחיל לצבור פער חיובי לטובת ההכנסות הרוחניות ולהפסיק לדשדש ולבוסס במעמד הביניים... והנה!! את המשנה הזו אנחנו פוגשים בדיוק בעשרת ימי תשובה שנועדו עבור הבינוניים... משנה שנותנת לך כיוון מה לעשות כדי ששנה הבאה אני לא שוב את עצמי מבוסס בספרן של בינוניים... וההשקעה המומלצת שחז"ל ממליצים זה לא פחות ולא יותר תלמוד תורה כנגד כולם!! נשמע נדוש... מוכר... אבל זו האמת!!! אין לך קבלה יותר מומלצת ליום הדין כמו חיזוק בעסק התורה... (כמובן למי שתורתו לא לגמרי אומנתו כמוני וכמוך...) והמשנה שם מוסיפה כיבוד אב ואם, ביקור חולים, הכנסת אורחים, ו... ו... והבאת שלום!!! כן... בחודש חשוון יש לנו בחירות... האם תהיה הצלחה לרשימה שלך? אני לא מבטיח כלום... אבל אם אתה תשתדל להביא שלום בין אדם לחבירו ולא תחפש לעודד ריב ומדון... כאן חז"ל מבטיחים לך שזו בודאי הבחירה הנכונה!!! כאן אתה משקיף בתשואה הכי גבוהה של דברים שאדם אוכל פירותיהם כבר כאן בעוה"ז... (הרעיון של אוכל פירותיהם בעוה"ז הוא שיש במצוות האלו כח לספק לך כבר כאן בעוה"ז רוחיים מזומנים בידיים, שאותם בעצמם אתה יכול הלאה להשקיע, והתחיל לצבור פערים לטובת ההכנסות...) זה מצוות שיש בהם מנגנון מיוחד שמספק לך קרש קפיצה שיוצר פער בין הרווחים הרוחניים לבין ההוצאות שהיצר הרע לא מוותר עליהם...

מומלץ ללמוד את המשנה הזו בעיון!!! וכאן אנחנו מגיעים לערב יום כיפור!!! שרק אז אנחנו מסיימים

החלו ההכנות לקראת סיום סדר נשים

מישהו הציע לי רעיון נפלא מתוך חמוד ומרגש עד דמעות... מיזם שכבש את לבי!!! ואמנם ניסיתי להתאפק מלכתוב אותו רק בשבוע הבא (כשהגיליון יצא גם לבחורי ישיבות) אבל לא הצלחתי להתאפק... (ולכן איתכם הסליחה שגם בשבוע הבא זה יכתב) ובכן: לרגל שמחת הסיום של מסכת גיטין ובתור חלק מהועדה המכינה (במטבחון הבית שלי) לקראת חגיגות סיום סדר נשים הממשמש ובא, ברצוני לצאת במיזם מדהים...

אז ככה: היות וזה יוצא סיום סדר נשים יוצא סמוך ונראה לחג הסוכות... וסדר נשים זה יוצא בדיוק שבע מסכתות!!! מישהו הציע לי רעיון נפלא... לעשות הושענות מיוחדים לפי סדר א' ב', מוקדש לכל אחד משבעת המסכתות!!! בשביל שתבין במה מדובר, בא נתחיל מההושענות של מסכת גיטין... לפניך מדגם לא כ"כ מוצלח של הושענות... מה שיצא לי ככה בשליפה... (זה יצא הכי פחות מוצלח כי אני עדיין בטירוף הדעת של בין הזמנים) ובכן:

הושענא אפקעינהו רבנן לקידושין מיניה הושענא.

הושענא בפני נכתב ובפני נחתם הושענא.

הושענא ג' גיטין פסולים ואם נשאת הולד כשר הושענא.

הושענא דברי שכיב מרע ככתובים וכמסורים דמו הושענא,

הושענא הולך לאו כזכי דמי הושענא

הושענא ושלא ושלחה הושענא,

הושענא זכין לאדם שלא בפניו הושענא.

הושענא חציו עבד וחציו בן חורין הושענא,

הושענא טלי גיטך מע"ג קרקע הושענא,

הושענא יש ברירה בתולה בדעת אחרים הושענא

הושענא כתב סופר וחתם סופר ועד הושענא.

הושענא לא היה סיקריקון ביהודה בהרוגי מלכות הושענא,

הושענא מילי לא מימסרן לשליח הושענא.

הושענא ניצוק וקטפרס ומשקה טופח הושענא,

הושענא סוריה כארץ ישראל בג' דרכים הושענא.

הושענא עדי מסירה כרתי הושענא,

הושענא פרו בול הושענא...

הושענא קנין פירות לאו כקנין קרקע הושענא.

הושענא רוצה בטובה בתה ובושה מחתנה הושענא.

הושענא שליח הולכה ושליח קבלה הושענא.

הושענא תיקון העולם הושענא

הנה לך מדגם של הושענות של מסכת גיטין!!! חכה חכה... אני צריך כעת עוד שבע הושענות כאלו... על כל אחד מז' מסכתות של סדר נשים... אנחנו צריכים את זה בשביל הושענא רבה...

עכשיו ככה: מאיפה מגיע הרעיון הזה?? מההושענות של שבת קודש!!! אם שמת לב בחג הסוכות, בשבת חול המועד הרי לא נוטלים לולב וגם לא ערבה, ובכל זאת אומרים הושענות... אבל על מה? על ריק?? מילא כשיש לולב וערבה, אנחנו מרצים איתו על המים... אבל כשאתה נוטל לולב ובפרט השנה שאין לנו לא לולב ולא שופר לרצות איתו... אז במה נתרצה לפניו יתברך?? אין בעיה!!! בשביל זה יש הושענא של תורה... הושענא גומרת הלכות שבת... ושם לאורך הא' ב' של הושענות אנחנו מפרטים חלק מהלכות שבת... אז הנה!!! בשנה הזו, בחג הסוכות אנחנו לקראת סיום סדר נשים, יש לנו שבעה מסכתות בסדר נשים, בבחינת נקבה תסובב גבר, לא נותר לנו אלא להשתמש בקודים מוכרים שעסקנו בתורה והקב"ה שנה כנגדנו במשך השנה וחצי האחרונים... עכשיו ככה: מה כ"כ מלהיב אותי בזה?? אני כעת יריתי ללא הבחנה... חיפשתי 22 כללים ומושגים בגיטין... הצלחתי לארגן שזה יצא לפי א' וב'... ובא נגיד שהלך לי... אבל לא!!! אתה תעשה עבודה יותר יסודית... אתה תגדיר את הבר קוד שלך... נניח אתה תחליט שאתה בונה את זה על היסודות העיקריים שנלמדו במסכת... או לחילופין: על כל המשניות דאיתא כר"א... או לחילופין תבנה את זה על תוד"ה... בקיצור: זה פתוח!!! הריווח הגדול ביותר מבחינת... שזה הצליח לאתגר אותי לצאת בחיפוש אחרי ה"כללים" של המסכת... כמו "דברי שכ"מ ככתובים וכמסורים דמו", או "אין אונס בגיטין" או "הולך כזכי", כללים זה תמיד דבר מאוד חשוב!!! כבר כתבתי כאן לא פעם שמומלץ מאוד לכל צורב להחזיק 'אלפון' לפי סדר א' ב', ולסכם שם את הכללים המפוזרים הש"ס עם הערות שלו... זה דבר חשוב מאין כמותו!!! זה סוג של ה"רשימות הפרטיות שלי"!! יש לך פה מחברת חידושים עם האפיק הכי גמיש ונרחב שיש שכל סוגיה שאי פעם פתחת... יש לך איפה לסכם ולכתוב... שמעת הגדרה חדשה ב'עד אחד נאמן באיסורים'?? תכתוב אותה באות ע'... מחר התחדש לה ב'שיהוי מצוה לא משהינן' ומחתיים ב'יש ברירה', לכל הגדרה כזו יש אות!!! אוי... אין מקום יותר...

שבוע הבא נמשיך... אבל לבנתיים תבנה אתה הושענות משלך

את הפרק הראשון של קידושין!! פרק האשה נקנית, והנה אנחנו עוברים לפרק האישי מוקדש... הדפים הראשונים עוסקים בענייני שליחות... ואז שוב!!! שוב חוזרים למסכת קידושין... לענייני דקידושין... להזכיר: כבר חודש ימים שאנחנו בהפסקה!! לא מדברים מילה וחצי מילה בנושא של הלכות קידושין... (רק ב"ב דפים הראשונים של מסכת קידושין עסקנו בהלכות קידושין) והנה כעת אנחנו שוב חוזרים ל"מסכת" קידושין, ובגדול... במשך כל חג הסוכות אנחנו במעמד הקידושין... בהושענא רבה אנחנו נכנסים לגיחה קצרה של כמה דפים מותקים בסדר קדשים) וכאן מתחילים פרק שלישי בקידושין.

ואז באזור של ר"ח מרחשוון, אז נגשים לחלק השלישי של מסכת קידושין... שזה הנושא של איסורי ביאה, זה מתחיל בסוף פרק שלישי ובעיקר בפרק רביעי... אבל עזוב... עד אז בטח שנינו נשכח מה כתבתי פה...

אבל!!! בשלב זה... מה שבעיקר בעיקר אמור להעסיק אותנו שההלו... אל תשכח!! מסכת קידושין היא המסכת **האחרונה** בסדר נשים... וזה מרגש... מרגש מאוד... ואנחנו צריכים כבר להתחיל לחמם מנועים ולהיערך לקראת הסיום הגדול!!! סיום סדר נשים!!! סדר נשים זה סדר מאוד מאוד משמעותי... וצריך להיערך לחגיגה הגדולה...

שלא תגיד שלא אמרתי!!! זה אמנם יקרה ככה באמצע חודש חשוון... אבל אתה לא תגיד... עזוב... רק עכשיו סיימנו את החגיגה... תן לי שקט... אין כזה דבר!! תזכור להשאיר תאריך פנוי לשמחת תורה מספר 2!!!!

אני- בתור אחד שמאוד לא אוהב שגרה... כבר באמצע חג הסוכות אני מתחיל להתבכיין שאוטוטו חוזרים לשגרה... אבל השנה ככל הנראה אני לא אתבכיין... כי יש לי שמחת תורה באמצע חודש חשוון!! זה חודש שבו אני הולך לסיים לראשונה בחיי את כל סדר נשים בלי לדלג אפילו דף אחד!! זה מאוד מרגש!!! אני אוהב להשתעשע בזכרונני מול דפי הגמ' ולהיזכר באיזה סיטואציה נלמדה כל מסכת... כשאני סוקר את נדרים נהיה לי קר כי היה חורף... (בפרט פרק השותפין ואין בין המודר שאני רק נזכר בהם אני מחפש טישו... היה לי שפעת) כשאני נזכר בפרק שני של כתובות נהיה לי מגרד כי זה היה בתשעת הימים, ובאלו נערות אני נזכר בבין הזמנים, ובפרק מי שהיה נשוי אני נזכר בגשם שירד לי בסוכה...

עכ"פ נא להיערך!!! אנחנו אוטוטו מתחילים סדר ניקון, וצריך להתחיל עם כל הברען והחשק... נא להיערך בזמן... בהצלחה... פרק האישה נקנית בסימנא טבא...

אם אנן בשבילי נברא העולם... אז כולכם פולשים...?? לא??

חדש חדש...!!

חוברת לשיקום המשקעים,
הפחדים (שלא מובילים
לשום התקדמות או עשייה
חיובית) שיש לחלק מאיתנו
לגבי חודש אלול המתק.

האם גם אתה צברת משקעים
במשך השנים מול חודש אלול?
האם גם לך יש תעוקה בגרון
כשאתה נתקף ב'
פלצות' של אלול?
האם גם אתה מצד אחד
מתרפק ומתגעגע לאלול... אבל
תכל'ס כשהוא מגיע אתה
מתחיל להתכווץ??
האם גם אתה בשלב מסוים
מתאבן בימי הרחמים מרוב
שאתה לא יודע מאיפה
להתחיל?

אם ככה, אנחנו חברים...
כעת בא נצא יחד לתכנית
שיקום יחסים מול החודש
המתוק ביותר בשנה...
זה אפשרי... זה הכרחי... אי
אפשר שלא...
אני לאלול ואלול לי.

בע"ה במוקדי המכירות.

חודש טוב, מנוצל, שמח
וקרוב!!

לעולם יאמר אדם בשבילי נברא העולם!!! אני לא מבין: אם באמת בשבילי נברא העולם... זאת אומרת: חוץ ממני... כולם פולשים זרים!!! אם ככה אז... אז כולם החוצצה?? זה שטח פרטי שלי...?? בקיצור: לאן אני חותר: תכל'ס: הרי יש עוד הרבה אנשים חוץ ממני בעולם... ואם כולם נמצאים פה... כנראה ששורה תחתונה... העוה"ז ככל הנראה מיועד לעוד הרבה אנשים חוץ ממני... אז מה הפשט: בשבילי נברא העולם?? וכי זה מין רמאות עצמית? מה... אני צריך לרמות את עצמי כאילו שהעולם נברא בשבילי?? הרי כל המציאות של העולם סותרת את זה?? התשובה היא כך:

זה כמו ועידת האו"ם... ראית פעם תמונה של ועידת האו"ם?? יושבים סביב שולחן אחד קבוצה של מאה אנשים בערך... ששם באמת כל אחד נראה "עוד אחד"... אבל זה טעות!!!! זה לא נכון!!! כי כל אחד שנראה לך פה עוד אחד... שתדע לך שבמדינה שלו הוא הראש!!! הוא המלך!!! הוא היחיד!!! הוא הבוס הבלעדי!!! רק מה?? מסיבות מסוימות הוחלט שכל ראשי המדינות יתאספו למדינה אחת... כדי לגבש עמדות ולקבל החלטות ולחזור חזקים יותר לטריטוריה הפרטית של כל אחד ששם הוא יחיד ומיוחד שפה באמת הוא הכל וכולם בשבילו! אז נכון שסביב שולחן אחד עגול זה באמת נראה שכולם נראים "עוד אחד"... אבל אם תגיע לתחום השיפוט שלהם... שם תראה אותו שליט יחיד!!!! כל אחד במקומו הוא הוא היחיד!!! אותו דבר כאן: התשובה שאני ואתה ראשי עולמות!!! יש את העולם שהקב"ה ברא במיוחד בשבילי! ולך יש את העולם המיוחד שהקב"ה ברא במיוחד בשבילך!!! אתה לא דורך בעולם שלי ואני לא דורך בעולם שלך... אה... אם אכן לכל אחד מאיתנו יש את העולם פרטי משלו... אז מה שנינו עושים פה?? ביחד?? תחת אותה קורת גג?? למה כולנו מסתובבים בעולם אחד שכולנו שותפים בו?? אתה יודע למה??? כי... כי הקב"ה החליט שטוב לנו להתאסף יחד תחת קורת גג... ככה אנחנו נוכל להגיע להישגים מרשימים ולהביא אותם לעולם הפרטי שלנו... זאת אומרת: כשאני יושב בבית מדרש עם אלף בחורים שכככולם לומדים... יש פה משהו לא נכון!!! כי כעת זה נראה כאילו אני אחד חלקי אלף... וזה לא נכון!! כי באמת יש לי עולם פרטי משלי!!! ולכל אחד מאלף האנשים שיושבים פה יש לו את העולם הפרטי שלו... והוא הראש הבלעדי שלו שבשבילו אותו עולם נברא... רק מה?? הקב"ה החליט שכדאי לעשות ועידת האו"ם ולקבץ את כל ראשי העולמות תחת אותה קורת גג... תחת עולם ואולם אחד שיכלול את כל ראשי העולמות ביחד... כי... כי ככה נוכל להגיע ליותר הישגים... אבל אל תתבלבל!!! זה שאתה רואה אותי פה אחד חלקי שמונה מאות... זה לא סתירה שיש לי עולם משלי!!! אני יחיד!! ויש לי עסק פרטי בלעדי עם הקב"ה שאף אחד לא מתערב בו... ולא מעריכים אותי מול אף אחד...

ואת המסר הזה מאוד חשוב לדעת... בפרט עכשיו... בתחילת חודש אלול...

התחושה המוכרת... בחור משיעור ג' ישיבה קטנה... גדל בחממה... כולם הכירו אותו... והכירו בו... והנה... בבת אחת הוא נופל למקום עעננק!!! מלא מפה לפה... כולם יושבים ולומדים... לכולם אותו פרצוף... לכולם אותה גמ'... ולכולם יש אותו רבש"ע... ואם בן למה זה אנכי??? אז זהו זה!!! אתה יחיד!!!! גם מתוך אלף בחורים... גם שם אתה יחיד!! אה... אתה אפילו לא מצליח לשמוע את עצמך?? כן... אבל הקב"ה שומע אותך!! ורק אותך!! מבחינתו יש פה דממה ורק אתה נמצא פה!! כי יש לך את העולם שלך... שבעולם הזה אתה באמת יחיד... רק מה? לצורך העניין... אתה כעת נמצא בוועידה של אלף ראשי עולמות... אבל אתה יחיד!!!! אספר לך סיפור: הייתה תקופה מסוימת... שהייתי הולך ללמוד סדר ג' באיזה בית מדרש נידח וחשוך... והייתי שם לבד... כשהגעתי הדלקתי את האור... וכשיצאתי כיביתי את האור... הרגשתי שם התעלות עצומה!!! הרגשתי שאני מחזיק את העולם!! כי כידוע... לומדי התורה מחזיקים את העולם... והנה... הנה אני כעת הרי לומד תורה ו... ו... וכל העולם עומד על התורה שלי!!! הרגשתי תחושת אחריות!! הרגשתי רוממות מיוחדת... הרגשתי שאני כעת מציל את כלל ישראל מאסונות וכו'. ו... ו... ואז!!!! יום אחד נקלעתי לבני ברק... בשעות הערב... ו... וגם שם רציתי ללמוד... כמו בכל ערב... נכנסתי לבית מדרש... והייתי בההלם!! הוא היה מלא מפה לפה... עשרות אברכים ובחורים עוסקים בתורה בריתחא... התיישבתי גם אני ללמוד... אבל... אבל... אבל הפעם?? הפעם הרגשתי פחות התעלות!!! הרגשתי שאני פחות מחזיק את העולם... ולמה?? כי... כי תראה עוד כמה עשרות ומאות מחזיקים חוץ ממני את העולם!!! זאת אומרת: אני עוד אחד... בעצם בכלל מי אמר... אולי אני בכלל לא מחזיק את העולם... אני בסך הכל עוד אחד... אולי אני "מסייע אין בו ממש..." פתאום קלטתי איזה מין בן כפר אני... תמים ומצומצם שחושב שכל העולם מתחיל ונגמר בבית הכנסת הנידח והחשוך שלי... שאם בביהכ"ס הזה אני היחיד אז כנראה אני היחיד בעולם שיושב ולומד... איזה תמים אני... איך שכחתי שבאותה שעה שאני לומד פה לבד... יושבים להם רבבות רבבות בחורי ישיבות ולומדים לא פחות טוב ממני... נו... אז מי אני ומה שמי...???

נו... מה אתה אומר?? אני צודק או לא?? התשובה היא לא!!!! חד משמעת!

כשישבתי ולמדתי באותו בית כנסת חשוך... והרגשתי שאני מחזיק את העולם... אז הייתי צודק!! או הייתי חי את האמת האבסולוטית!!! כי באמת יש לי את העולם שלי שהוא נברא רק בשבילי והוא קיים רק מכוחי ובייחם אליו רק אני מחליט וקובע ובונה או חלילה הורס... באותה שעה אכן אני... ורק אני לבדי החזקתי את כל העולם... גם אם את העולם הזה לא... אבל את העולם הפרטי שלי... רק אני החזקתי ורק אני יכול להחזיק!! את התיוקן השלם שגיגע רק ממני. רק אני יכול לעשות ואף אחד אחר לא! ואדרבה. דווקא כשהגעתי לבני ברק ואז למדתי יחד עם עוד מאתיים אברכים שישבו מול הגמ'... פה!!! פה הייתה אחיזה עיניים!!! פה היו מחזה של מאתיים בני תורה שגרם לי לטעות שלא רק אני לבדי מחזיק את העולם... אבל האמת האמיתית הייתה דווקא בביהכ"ס החשוך שבחיפה. נסיים בלשונו של מורנו המשגיח זל"ה בעלי שור: "רש"י-י חושב אני כעולם מלא" זוהי חווית חד פעמיותו של האדם שלא היה עוד כמותו ולא יהיה כמותו עד סוף כל הדורות. אני עם המיזוג המיוחד של כוחותי, בן לאותם אבות, נולד בתוך אותה תקופה וסביבה בודאי עבודה מיוחדת מוטלת עלי, חלק מיוחד לי בתורה, וכל הבריאה מחכה לי שאתקן את המוטל עלי את עבודתי לא אוכל להחליף עם שום אדם אחר בעולם...